

ИЗВЕШТАЈ

О СПРОВЕДЕНОЈ ЈАВНОЈ РАСПРАВИ О НАЦРТУ ЗАКОНА О ТРГОВАЧКИМ ПРАКСАМА

Предлагач: Министарство унутрашње и спољне трговине

На основу члана 41. став 8. и члана 41г став 3. Пословника Владе („Службени гласник Републике Србије”, бр. 61/06 – пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14 и 8/19 – др. Пропис и 106/25), и члана 31. Уредбе о методологији израде докумената јавних политика („Сл. гласник РС“, број 20/2025), на предлог Министарства унутрашње и спољне трговине, Закључком Владе 05 Број: 011-14943/2025 од дана 30. децембра 2025. године, одређено је спровођење јавне расправе о Нацрту закона о трговачким праксама, и то у периоду од 5. до 28. јануара 2026. године.

Нацрт закона о трговачким праксама, заједно са Образложењем, Програмом јавне расправе и Обрасцем за коментаре, постављен је на интернет презентацији Министарства унутрашње и спољне трговине и на Порталу „е-Консултације“. Програмом јавне расправе о Нацрту закона о трговачким праксама (У даљем тексту: Нацрт закона) одређено је да се примедбе, предлози и сугестије достављају Министарству унутрашње и спољне трговине, писаним путем на адресу: Немањина 26, 11000 Београд, или електронским путем на адресу: trgovina@must.gov.rs, са напоменом „За јавну расправу о Нацрту закона о трговачким праксама“.

Презентација Нацрта закона о трговачким праксама одржана је 23. јануара 2026. године у Београду, ул. Ресавска бр. 15, у сали Привредне коморе Србије, са почетком у 10.00 часова. Презентацији је присуствовало преко 100 учесника, међу којима су били бројни представници привреде, државних органа, релевантних институција и организација. Присутнима је презентован Нацрт закона имајући у виду да је реч о закону који се први пут доноси у Републици Србији. Током дискусије размотрена су бројна питања учесника.

Предлози, примедбе и сугестије на Нацрт закона доставило је 19 учесника јавне расправе, у електронској форми на адресу: trgovina@must.gov.rs. На портал е-Консултације пристигло је два истоветна коментара која су пристигла и на електронску адресу: trgovina@must.gov.rs. Поштом на адресу Министарства унутрашње и спољне трговине није стигао ниједан коментар.

У Министарству унутрашње и спољне трговине сагледани су и размотрени сви достављени предлози, примедбе и сугестије. Коментари су на текст Нацрта закона у целини, поједини су опште природе, док је највећи део коментара предлог за конкретне измене текста. Највећи број примедба односи се на чланове 6. и 7. којима су уређене трговачке праксе, и у том смислу су ови чланови претрпели највеће измене. Прихваћене су и уграђене у текст Нацрта закона оне примедбе и сугестије којима се унапређује квалитет текста Нацрта закона, а које нису у супротности са регулативном Европске уније и најбољом праксом у овој области.

Остали предлози, примедбе и сугестије учесника у процесу јавне расправе које су достављене овом министарству након анализе нису прихваћене из разлога што нису дати конкретни предлози или предлози не садрже адекватно образложење, предлози су већ садржани у Нацрту закона (подносилац коментара није правилно тумачио текст Нацрта закона), или су супротни одредбама релевантних прописа Европске уније са којима се врши усклађивање, или нису предмет регулације овог закона.

У наставку је дат преглед примедби, предлога и сугестија на Нацрт закона, који су достављени у току јавне расправе. Уз примедбе, предлоге и сугестије, дат је одговор да ли су прихваћени или нису прихваћени са образложењем.

Преглед пристиглих примедби, предлога и сугестија на Нацрт закона о трговачким праксама

Чл. Нацрта закона на који се примедба односи	Подносилац примедбе	Примедба, предлог или сугестија на Нацрт закона	Одговор предлагача и образложење
Начелна примедба	Национална алијанса за локални економски развој (НАЛЕД)	Нацртом закона о трговачким праксама на системски и целовит начин уређују се трговинско-правни односи у ланцу снабдевања пољопривредним и прехрамбеним производима, забрана непоштених трговачких пракси у складу са добрим пословним обичајима, надзор и контрола, као и друга питања од значаја за ову област. Нацртом закона се по први пут свеобухватно уређују поједини облици непоштених трговачких пракси који до сада нису били препознати и санкционисани у оквиру постојећег правног оквира, а којима се нарушавају односи у ланцима снабдевања на штету снабдевача и потрошача као слабијих страна. У нацрт закона инкорпорирана су решења из Директиве (ЕУ) 2019/633, као и поједина решења из упоредног европског права. Ипак, по нашем мишљењу, неопходна су додатна усклађивања и прецизирања ради обезбеђивања правне јасноће, предвидивости и делотворне примене закона, како је наведено у наставку.	
		<u>Члан 1. (Предмет)</u> У члану 1. нацрта закона предлагемо брисање дела реченице који гласи „и производа од нарочитог значаја за снабдевање тржишта“. Упоредна законодавства у земљама региона, као и Директива (ЕУ) 2019/633 Европског парламента и Савета од 17. априла 2019. године, уређују забрану непоштених трговачких пракси искључиво у односу на пољопривредне и прехрамбене производе. Увођењем посебне категорије производа од нарочитог значаја за снабдевање тржишта одступа се од европског регулаторног оквира и ствара правна нејасноћа у погледу обухвата закона, нарочито имајући у виду да се у каснијим одредбама нацрта закона ове категорије производа више не помињу.	Није прихваћено. Директива 2019/633 прописује минимум критеријума, али не искључује могућност да земље пропишу и додатне одредбе. Article 9.1. With a view to ensuring a higher level of protection, Member States may maintain or introduce stricter rules aimed at combating unfair trading practices than those laid down by this Directive, provided that such national rules are compatible with the rules on the functioning of the internal market.
		<u>Члан 2. (Примена овог закона и однос према другим законима)</u> Члан 2. нацрта закона предвиђа примену закона и на производе од нарочитог значаја за снабдевање тржишта, који су ближе одређени у ставу 3. истог	Није прихваћено. У члану 6. и 7. је јасно написано на које производе се одредбе односе. У

		члана. Међутим, као што смо већ напоменули, у одредбама којима се дефинишу непоштене трговачке праксе, а нарочито у члановима 6. и 7., забране се односе искључиво на пољопривредне и прехранбене производе, што доводи до правне нејасноће у погледу стварног обима примене закона. Уколико предлагач закона задржи наведену категорију производа, неопходно је да се одредбе чланова 6. и 7. усагласе на начин да се забрана непоштених трговачких пракси изричито односи и на производе од нарочитог значаја за снабдевање тржишта. Истовремено, предлагемо се да се у члан 2. унесе одредба којом се јасно прописује да се овај закон не примењује на односе између снабдевача и крајњих потрошача, имајући у виду да његова примена треба да буде ограничена на <i>B2B (business to business)</i> односе.	ситуацијама када се одредба односи само на пољопривредне и прехранбене производе, то је јасно назначено. Такође, нема потребе наглашавати да се закон не примењује на снабдевача и потрошача у смислу прописа о заштити потрошача. Претпоставка је да се преговарачка моћ налази на страни купца који је остварио одговарајући годишњи приход у смислу члана 4. Нацрта закона, а потрошач у улози купца не остварује приход на прописан начин, сходно чему не може имати значајну преговарачку моћ.
		<u>Члан 4. (Непоштене трговачке праксе)</u> У вези са чланом 4. став 2. сматрамо да је формулација „Купац који не докаже другачије, има значајну преговарачку моћ у смислу става 2. овог члана ако...“ пренаглашено сложена и правно нејасна. Предлагемо се да се овај став поједностави и прецизира тако да гласи: „Купац се сматра да има значајну преговарачку моћ у смислу овог закона ако је остварио укупни годишњи приход“ Овај предлог уводи јасну, проверљиву границу и терет доказивања оставља купцу, што омогућава правну сигурност и смањује могућност произвољне примене закона. Такође, потребно је из става 2. свакако обрисати „у смислу става 2.“ јер је очигледно реч о омаши. Додатно, став 4. истог члана треба прецизирати у погледу начина утврђивања укупног годишњег прихода. Предлагемо да став 4. гласи: „Укупан годишњи приход у смислу овог закона утврђује се у висини укупног годишњег прихода купца, односно снабдевача пре опорезивања и том приходу се додаје укупан годишњи приход његових повезаних друштава и обухвата пословне, финансијске и остале приходе у обрачунској години која претходи години у којој је покренут поступак, при чему се неће рачунати приход који повезани учесници на тржишту остваре у међусобној размени.“ Овим решењем се јасно одваја приход на нивоу групе од прихода појединачног друштва, што је у складу са праксом у региону и осигурава правну предвидивост у поступцима.	Није прихваћен предлог. Купац мора да поседује могућност да докаже да нема значајну преговарачку моћ без обзира на финансијски диспаритет у односу на снабдевача. Erratum. Не прихвата се. Дефиниција је довољно прецизна. Не прихвата се.

		Надаље, у ставу 6. овог члана прописано је да Комисија за заштиту конкуренције утврђује укупан годишњи приход учесника на тржишту на основу расположивих и других података које сматра релевантним, у ситуацијама када приход није могуће поуздано утврдити због природе делатности или непотпуних и непоузданих података. Истовремено, ставом 8. је предвиђено да Комисија упутством ближе одређује појам значајне преговарачке моћи. Сматрамо да овакво решење, без прописане методологије или критеријума за утврђивање прихода у наведеним случајевима, оставља Комисији преширока и недовољно одређена овлашћења, са ризиком од арбитрерности и неуједначене праксе, што може угрозити правну сигурност учесника на тржишту. Овај ризик је посебно изражен у вези са ставом 3. истог члана, којим је предвиђено да значајна преговарачка моћ постоји и у случајевима када снабдевач учини вероватним њено постојање, при чему од утврђивања те моћи зависи својство странке у поступку пред Комисијом. Комбинација недовољно прецизних правила за утврђивање прихода и недовољно одређеног стандарда вероватности може довести до тога да се својство странке заснива на широкој дискреционој оцени органа. Имајући у виду наведено, сматрамо да је неопходно прописати методе процене које се примењују у случају недостајућих, непотпуних или непоузданих података о приходу, било непосредно у закону, било у упутству Комисије, уз јасан законски основ. Уређење може да се учини на два начина: у самом нацрту закона или у подзаконском пропису, тј. упутству, чије доношење је предвиђено ставом 8. овог члана. У првој опцији потребно је допунити члан 4. овог нацрта закона новим одредбама о методама процене прихода, а у другој опцији потребно је допунити став 8. овог члана, како би се проширио предмет уређења упутства и дао законски основ за подзаконско уређење метода процене прихода. Такве методе могу обухватити процену на основу финансијског узорка за краћи период и упоредну анализу са приходима упоредивих учесника на релевантном тржишту, по узору на већ уређене и у пракси прихваћене методе у пореском поступку. Ослонац на постојеће и проверене методологије значајно би допринео правној сигурности и једнообразној примени закона. Поред тога, сматрамо да је потребно да се упутством Комисије ближе уреди и питање када се, у складу са чланом 4. став 3. нацрта закона, сматра да је значајна преговарачка моћ учињена вероватном од стране снабдевача, ради спречавања неуједначене примене овог правног стандарда у пракси.	Комисија је дужна да утврди укупан годишњи приход на основу свих расположивих података, нарочито у ситуацијама када је потребно изузети приход који повезани учесници на тржишту остварују у међусобној размени. Комисија доноси упутство управо из разлога правне сигурности, јер су на тржишту могуће ситуације да снабдевач поседује доминантну позицију на релевантном тржишту. У том случају без обзира на однос у приходима (тј. Ако купац поседује значајно веће приходе од снабдевача), закон се неће примењивати имајући у виду да снабдевач као доминанти учесник на релевантном тржишту поседује истовремено и значајну преговарачку моћ. Значајна преговарачка моћ се односи и на снабдевача и на купца, те није правно ни тржишно логично раздвајати. Упутство ће садржати примере релевантне праксе.
		<u>Члан 5. (Забрана непоштених трговачких пракси)</u>	

		Предлажемо допуну одредбе члана 5. став 2. која би гласила: „Комисија доноси упутство којим се ближе одређују непоштене трговачке праксе из овог закона, али само у смислу ближег дефинисања непоштених трговачких пракси предвиђених овим законом.“ Сматрамо да се Комисији не може дати овлашћење да додатно дефинише које трговачке праксе могу да се сматрају непоштеним, јер само законом могу бити дефинисане врсте непоштених пракси, а не упутствима Комисије.	Није прихваћено. Нацртом закона праксе су прописане, док ће се упутством само ближе одредити односно појаснити свака од њих. Неке праксе су дефинисане на општи начин, те се може очекивати да упутство ближе истакне варијације једне исте праксе.
		<u>Члан 6. (Непоштене трговачке праксе које су увек забрањене (Црна листа))</u> У вези са чланом 6. став 1. тачка 4) сматрамо да формулација о забрани једностраног мењања одредби уговора остаје нејасна, јер се може тумачити да се свака измена аутоматски сматра непоштеном трговачком праксом. Предлажемо прецизирање да се једнострано мењање односи на сваку одредбу уговора која буде измењена од стране купца, а нарочито оне које се тичу трајања уговора, рока, начина, учесталости, места и времена испоруке, количине уговорених производа и стандарда квалитета, начина плаћања и цене. Такође, предлажемо допуну и тачке 6) тако што би се прецизирало да је забрањено „одбијање од стране купца да у писаном облику потврди уговорене услове, а снабдевач је затражио писану потврду.“ У вези са чланом 6. став 1. тачка 10) сматрамо да израз „осигурање“ треба јасно дефинисати или заменити изразом „обезбеђење“, ако је то била намера законодавца. Такође, треба прецизирати и обавезу купца у смислу за шта купац треба да гарантује. Имајући у виду да је искоришћен израз „неплаћене“, склони смо тумачењу да се ради о гаранцији плаћања. Најзад, није јасно коме купац има обавезу да „изда осигурање за преузете а неплаћене производе“ или „гаранцију (за случај да је наше тумачење исправно и да се ради о гаранцији плаћања), да ли снабдевачу или свом купцу даље у ланцу снабдевања? 10) условљавање снабдевача достављањем инструмента осигурања за преузети репроматеријал а да купац нема обавезу издавања осигурања за преузете а неплаћене пољопривредне и прехранбене производе.	Делимично прихваћено. Прихваћен предлог за тачку 10. Члан 6. став 1. тачка 4) не може се тумачити на другачији начин имајући у виду да почетак „једнострано мењање одредбе уговора са снабдевачем (...)“ из чега произлази да је такву промену извршио купац. Исто као у претходној ситуацији „одбијање (...) а снабдевач је затражио писану потврду“ сходно чему је логично да купац одбија захтев снабдевача. Прихваћен предлог, реч „осигурање“ мења се са речи „обезбеђење“ у одговарајућем падежу.
		<u>Члан 7. (Условно забрањене непоштене трговачке праксе (Сива листа))</u>	Није прихваћено.

		У вези са чланом 7, став 1, предлаже се да се формулација измене односи на терет доказивања непоштених трговачких пракси. Сматрамо да би терет доказивања требало да буде на купцу, односно да се непоштена трговачка пракса сматра постојећом ако купац од снабдевача захтева или наплаћује накнаду за активности предвиђене законом, осим ако не докаже супротно. На овај начин се обезбеђује правична расподела терета доказивања и правна сигурност за снабдеваче, који су често слабија страна у ланцу снабдевања.	Чланом 19. став 2. Нацрта предвиђено је да странка у поступку сноси терет доказивања у поступцима утврђивања непоштене трговачке праксе из члана 7. овог закона. Странка у поступку је дефинисана чланом 14. став 1. Закона „Странка у поступку пред Комисијом је купац које поседује значајну преговарачку моћ а против кога је покренут испитни поступак.“
		<u>Члан 9.</u> Сматрамо да је целисходно да се чланом 9. утврди и надлежност Комисије да припреми контролну листу (<i>check-list</i>) за проверу трговачких пракси, у складу са чл. 6. и 7. овог нацрта закона и упутством из члана 5. став 2. овог нацрта закона. На тај начин делује се превентивно и едукативно у примени овог закона, како би трговцима био дат практичан алат за спровођење самопровере, правовремено препознавање и отклањање ризичних облика трговачких пракси, чиме се остварује добровољна усклађеност са законом и смањују регулаторни трошкови. Овај метод је Комисија применила кроз припрему и објаву контролне листе у области заштите конкуренције, а контролне листе своју широку примену налазе у области инспекцијског надзора, на основу члана 14. Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС“, бр. 36/15, 44/18 - др. закон и 95/18 – у даљем тексту: ЗоИН). С тим у вези, тржишна инспекција, свакако, има законску обавезу да припреми и објави контролну листу за надзор над применом овог закона (чл. 3. и 52), која може да се користи и за спровођење самопровера у погледу чланова 3. и 52. Контролна листа не би имала нормативни карактер, него би служила као практично средство за самопроверу и усклађивање пословања са законом.	Није прихваћено. Слажемо се са циљем превентивног и едукативног деловања и подржавамо идеју о креирању практичних алата за трговце. Међутим, сматрамо да је довољан оквир за то већ обезбеђен чланом 5. овог нацрта закона, који Комисији даје овлашћење да издаје упутства за спровођење закона. Навођење конкретног инструмента (чек-листе) у закону или његовом званичном упутству неоправдано детаљише и формализује процес који треба да остане флексибилан и прилагођен еволуцији тржишних пракси. Комисија ће, у оквиру својих овлашћења, свакако размотрити развој таквих алата где то процени потребним, уз одговарајућу јавну консултацију.
		<u>Члан 14. (Странка у поступку)</u> У вези са чланом 14. став 1. предлажемо да се формулација допуни тако да буде јасно да је странака у поступку пред Комисијом купац који поседује значајну преговарачку моћ, против кога је покренут испитни поступак.	Прихваћен коментар.

		Овим се обезбеђује прецизна идентификација учесника у поступку и јасно дефинише њихова улога и положај у контексту примене закона.	
		<u>Члан 18. (Доказивање чињеница)</u> Чланом 18. став 3. нацрта закона предвиђено је да Савет може одлучивати на основу чињеница које нису потпуно утврђене, односно које су учињене вероватним, што је у складу са чланом 16. став 5. ЗУП-а, али само „ако је то законом одређено“. Сматрамо да овај законски услов није испуњен општим овлашћењем Савета да одлучује на основу вероватних чињеница, јер таква формулација може довести до закључка да је у поступцима због непоштене трговачке праксе дозвољено мериторно одлучивање на основу комбинације утврђених и вероватних чињеница, по слободној оцени Савета. Овакво тумачење није прихватљиво, јер се одлучивање на основу вероватних чињеница може применити само у управним стварима које су за то погодне по својој правној природи и када је то изричито прописано посебним законом. У нацрту закона, примена вероватних чињеница је оправдана и изричито предвиђена само у појединим процесним ситуацијама, као што су: чињење вероватним значајне преговарачке моћи (члан 4. став 3), обезбеђење доказа (члан 32), одређивање привремених мера (члан 42) и одлучивање о заштити података (члан 36). Ни у једној од ових ситуација не ради се о одлучивању о управној ствари у меритуму, већ о процесним и привременим одлукама донетим ради правилног вођења поступка. Посебно истичемо да ни одређивање привремене мере не представља мериторно одлучивање о постојању непоштене трговачке праксе, већ процесну меру којом се привремено уређују односи ради спречавања настанка штетних последица до окончања поступка, што је у складу са чланом 139. став 3. ЗУП-а. Правна природа поступка пред Комисијом, који може бити окончан изрицањем управних мера санкционе (казнене) природе, захтева да се одлука о постојању непоштене трговачке праксе и изрицању мера заснива искључиво на потпуно и правилно утврђеним чињеницама, у складу са начелом истине из члана 10. ЗУП-а. Следствено, сматрамо да је одредбу члана 18. став 3. нацрта закона потребно допунити формулацијом „ако је то овим законом одређено“, као и јасно ограничити примену чињеница које су учињене вероватним само на оне радње и одлуке које су по својој правној природи процесне или превентивне.	Коментар није прихваћен. Наведено решење је у целости у складу са чланом 116. став 5 и 6. Закона о општем управном поступку. Члан 18. потврђује управно начело да је Савет, као колегијално одлучујуће тело, суверен у процени доказа. Оно доноси одлуку "по свом уверењу", што га ослобађа формалних правила о доказима, али га обавезује на савесну и брижљиву анализу. Кључно је да одлука мора бити заснована на целокупној чињеничној основи, а не на изолованим подацима. Овај члан посебно регулише две специфичне ситуације. Прво, експлицитно признаје доказну вредност изјаве заинтересованог лица (снабдевача), што је од суштинског значаја јер је управо он често једини извор информација о скривеним уговорним условима и притисцима, нарочито у ситуацијама о којима не постоји јасни писани трагови. Друго, овлашћује Савет да доноси одлуке и на основу чињеница учињених вероватним (пресумпција). Ово је практично неопходно у сложеним тржишним материјама где директни доказ може бити недоступан, али околности неспорно указују на постојање непоштене праксе (нпр. код претње комерцијалне одмазде, или притисак на снабдевача да

			иницира одређене радње чиме се формално постиже испуњеност законских услова, а заправо се односи на евидентан притисак добављача). Наведена околност је од нарочитог значаја за мериторно одлучивање.
		<u>Члан 23. (Заштита узбуњивача и право на награду за пријаву непоштених трговачких пракси)</u> Чланом 23. став 9. нацрта закона предвиђено је да лажна пријава, подношење намерно измењених доказа или подстицање на извршење праксе ради остваривања права на награду представљају нарушавање пословног угледа у смислу Кривичног законика. Сматрамо да је овакво решење правно спорно, јер се процесним одредбама посебног закона ауторитативно даје квалификација одређених радњи као конкретног кривичног дела из Кривичног законика, што није у складу са начелима законитости и одређености кривичног права (чл. 1. и 14. КЗ). Посебним (секторским) законом могу се прописати нова кривична дела, али се не може одређивати да одређено понашање представља конкретно кривично дело из КЗ, нити таква квалификација може обавезивати кривични суд. Поред тога, спорно је да ли радње у виду лажне пријаве и подношења намерно измењених доказа Комисији, као и подстицања на извршење праксе ради остваривања права на награду уопште представљају радње извршења кривичног дела нарушавања пословног угледа и кредитне способности из члана 239. КЗ. Радње подношења лажне пријаве и намерно измењених доказа Комисији не представљају изношење неистинитих података јавности или тржишту, већ позив надлежном органу да утврди чињенично стање, што је у складу са ставовима судске праксе. Што се тиче подстицања на извршење праксе ради остваривања права на награду, мишљења смо да оно свакако не представља радњу извршења конкретног кривичног дела, јер ту нема изношења неистинитих података о неком лицу или неистинитом приказивању пословања тог лица (ово исто не значи да ова радња не чини радњу извршења неког другог кривичног дела). Додатно, за постојање кривичног дела из члана 239. КЗ неопходно је постојање посебне намере да се наруши пословни углед или кредитна способност, што по правилу није случај када је примарна намера стицање награде у складу са овим законом. Стога, субјективни елемент овог кривичног дела није нужно испуњен. С тим у вези, сматрамо да је целисходније да се законом предвиди да су наведене радње кажњиве, уз обавезу Комисије да о њима обавести јавно	Није прихваћено.

	тужилаштво или поднесе кривичну пријаву, док би правна квалификација конкретног дела била препуштена јавном тужилаштву и суду, у зависности од околности случаја. Предлажемо измену члана 23. става 8. тако да гласи: „У случају сумње на подношење лажне пријаве и намерно измењених доказа, као и на подстицање на извршење непоштене трговачке праксе учињених ради остваривања права на награду у складу са овим чланом, Комисија без одлагања обавештава јавно тужилаштво, односно подноси кривичну пријаву.“	
	<u>Члан 24. (Покретање поступка)</u> У вези са чланом 24. став 4. предлажемо да се прецизира тако да буде јасно када се поступак по службеној дужности сматра покренутим. Наиме, предлажемо да се поступак сматра покренутим даном када је странци достављен закључак о покретању поступка.	Коментар је прихваћен.
	<u>Члан 27. (Обавештење о утврђеним чињеницама)</u> Што се тиче члана 27. став 3. предлажемо продужавање рокова за изјашњење странака како би им се омогућило право на одбрану. Предлог је да рок буде најмање 15 дана, а највише 30 дана, уместо предложених краћих рокова у нацрту. Овим се обезбеђује довољно времена за припрему и достављање изјава и примедби.	Није прихваћено. Рок за пријем овог обавештења (8 до 15 дана) балансира потребу за брзином са потребом за разумним временом за припрему.
	<u>Члан 28. (Изјашњење на обавештење о утврђеним чињеницама)</u> Предлажемо додатак у ставовима 1. и 2. члана 28. тако што ће се омогућити странци и заинтересованом лицу да у току читавог поступка или у изјашњењу на обавештење о утврђеним чињеницама изнесу примедбе на доказе, оспоре наведене чињенице, анализе и ставове, да предложи извођење додатних доказа, да доставе доказе уколико сматрају да би то допринело правилном и потпуном утврђивању чињеничног стања, као и да затраже да се пре доношења коначне одлуке у управној ствари одржи усмена расправа или саслуша странка или заинтересовано лице.	Није прихваћено. Наведен предлог свакако је предвиђен чланом 106. став 2. Закона о општем поступку, који има супсидијарну примену у односу на овај закон сходно члану 13. Нацрта закона. Од значаја представља околност да је право на изјашњење омогућено и заинтересованој страни која не представља странку у поступку.
	<u>Члан 29. (Одлучивање Савета)</u>	Није прихваћено.

		У члану 29. ст. 1. и 2. предвиђена су два различита рока за доношење решења у истој управној ствари, без разликовања њихове намене и правних последица. Претпостављамо да је интенција била да се пропише основни рок (90 дана) и дужи рок за сложеније предмете (120 дана), па ако је то случај неопходно је ставом 2. овог члана прописати да се рок од 120 дана односи на сложеније предмете.	Erratum О постојању непоштене трговачке праксе из члана 6. овог закона, одлучује се решењем које доноси Савет Комисије у року од 90 дана покретања поступка. Савет Комисије доноси решење у вези са непоштенom трговачком праксом из члана 7. и 8. овог закона у року од 120 дана од дана покретања поступка. Кључна разлика у роковима за доношење решења (90 дана за апсолутно забрањене праксе из члан 6. односно 120 дана за условно забрањене из члан 7. и комерцијалне одмазде из члана 8.) логично проистиче из сложености доказивања.
		<u>Члан 30. (Понављање поступка)</u> Чланом 30. ст. 2. и 3. нацрта закона, под насловом „Понављање поступка“, предвиђено је да Комисија покреће поступак у случају да купац не спроведе меру понашања наложену коначним решењем, и то за период од коначности решења до сазнања Комисије о неизвршењу мере. Истовремено, ставом 1. упућује се на примену правила о понављању поступка из ЗУП-а. Сматрамо да описана ситуација не представља понављање поступка у смислу чл. 176–182 ЗУП-а, већ покретање нове управне ствари, те је већ из тог разлога системски погрешно уређена у оквиру члана који се односи на понављање поступка. Међутим, суштински проблем је у томе што овакво решење није логично нити усклађено са ЗУП-ом. Наиме, у случају да странка не изврши управну меру наложену коначним решењем, правна последица није покретање новог управног поступка, већ спровођење управног извршења у складу са члановима 190–206 ЗУП-а, ради принудног извршења већ изречене мере. Покретање новог поступка уместо управног извршења доводи до непотребног дуплирања поступака и одступа од основне сврхе управног поступања, која је	Није прихваћено. Ставом 1. члана 30. Нацрта закона је предвиђена је сходна примена правила о понављању према ЗУП-у, тзв. нормативни плеоназам. И она се не односи на став 2. и 3. У ставовима 2. и 3. предвиђено је покретање новог поступка за исту управну ствар када је наложена бихејвиорална мера, односно мера усклађивања пословања. Основа за то је могућност да намерно неусклађивање са неповољним трговачким одредбама у другим уговорима са снабдевачима, који нису били предмет оцене Комисије (Комисија оцењује праксу, а не сваки појединачни уговор), може

		успостављање законитости кроз извршење донетих одлука. Из тих разлога сматрамо да је потребно брисати ставове 2. и 3. члана 30. Имајући у виду да став 1. овог члана садржи само опште упућивање на примену ЗУП-а, које је већ обухваћено одредбом о супсидијарној примени ЗУП-а у члану 13. нацрта закона, као и општим правилом из члана 3. ЗУП-а, сматрамо да ни ова одредба није неопходна. Следствено, предлагемо брисање целог члана 30. нацрта закона.	омогућити купцу да и даље остварује неправедну или недозвољену комерцијалну корист и плодужива значјану преговарачку моћ. На закон се свакако сходно примењују одредбе извршења из ЗУП-а у појединачним околностима.
		<u>Члан 31. (Увиђај)</u> У вези са чланом 31. став 1. предлагемо да се увиђај спроводи на основу претходне најаве странци у поступку, најмање три дана пре његовог спровођења, узимајући у обзир да се ради о редовном увиђају, за који сматрамо да треба да буде најављен. У ставу 3. истог члана, сматрамо да би требало додати да се ради о привилегованој комуникацији странке са адвокатом.	Није прихваћено. Предложена одредба се мора довести у везу са достављањем закључка, сходно чему би рок морао да се обрачунава од тренутка достављања а не од тренутка спровођења увиђаја. С обзиром на јасну садржину закључка из става 1. овог члана, наведени рок нема сврху. Без обзира на наведено, закључак садржи и датум одржавања најављеног увиђаја.
		<u>Члан 32. (Обезбеђење доказа)</u> Што се тиче члана 32. став 3. предлагемо да закључак о спровођењу ненајављеног увиђаја садржи и образложење основане сумње за спровођење ненајављеног увиђаја. У ставу 2. истог члана такође предлагемо допуну у смислу да је овлашћено службено лице које врши увиђај дужно да се држи обима овлашћења садржаним у закључку и предмета испитног поступка. У ставу 3. тачки 3) истог члана предлагемо да се обрише реч ненајављеног, већ да остане само реч увиђај, што је у складу са нацртом Закона који предвиђа да постоји разлика између редовног и најављеног увиђаја.	Није прихваћено У члану 32. став 3. Нацрта закона, истакнуто је да спровођењу ненајављеног увиђаја председник Комисије доноси закључак који садржи правни основ, назив и седиште странке у поступку, место, време и разлог спровођења ненајављеног увиђаја, имена и бројеве службених легитимација овлашћених и других службених лица која спроводе увиђај, као и упозорење на последице спречавања или ометања спровођења увиђаја.

			У погледу допуне става 2. овог члана, оваква норма је сувишна, јер се дужност службеног лица да се држи предмета поступка и закључка већ подразумева из општих начела управног поступка. Њено експлицитно навођење не решава никакав правни проблем, а може довести до супротних тумачења и непотребне формализације.
		<u>Члан 34. (Саслушање странке и заинтересованог лица)</u> У члану 34. став 4. предлажемо да алтернативно, а не кумулативно буде наведено ко може да присуствује саслушању, тако да стоји пуномоћник или стручни помагач.	Коментар је прихваћен. Убачен је раставни везник „или“ уместо саставног везник „и“.
		<u>Члан 36. (Заштићени податак)</u> Када је реч о члану 36. став 8. нацрта закона, мишљења смо да се не може рећи да подаци за које је одређена мера заштите немају својство информације од јавног значаја у смислу прописа којим се уређује слободан приступ информацијама од јавног значаја, будући да су и ови подаци обухваћени дефиницијом информације од јавног значаја из члана 2. став 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“, бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10 и 105/21 – у даљем тексту: ЗСПИЈЗ), као системског закона у овој области. Такође, ЗСПИЈЗ већ уређује поступање органа власти када подносилац захтева тражи тајни податак, прописивањем да орган власти може да ускрати давање таквог податка, са навођењем разлога (члан 9. тачка 5. и члан 16. став 13). Осим тога, ЗСПИЈЗ у члану 9. тачка 2) прописује да орган власти може тражиоцу ускратити приступ информацијама од јавног значаја, ако би тиме угрозио, омео или отежао вођење поступака у смислу закона којим је уређена заштита конкуренције. Следствено, сматрамо да одредбу члана 36. став 8. овог нацрта закона треба изменити по узору на члан 8. став 1. Закона о тајности података („Службени гласник РС“, број 104/09), прописивањем да је потреба заштите интереса лица којима припадају и на које се односе подаци за које је одређена мера заштите из става 1. овог члана и интереса поступка пред Комисијом претежнија од интереса за слободан приступ информацијама од јавног значаја (интереса јавности да зна).	Није прихваћено. Члан 9. ЗСПИЈЗ наводи околности у којима орган власти може ускратити приступ од јавног значаја. Ово се нарочито односи на околност из става 1. тачке 5) овог члана, учинио доступним информацију или документ за који је прописима или службеним актом заснованим на закону одређено да се чува као тајни податак или представља пословну или професионалну тајну. Сходно претходном, а у вези са чланом 8. став 1. ЗСПИЈЗ свакако омогућава да се прописом наведе претежнији интерес без експлицитног навођења да је то „претежнији интерес“, а чију форму преузима члан 36. став 1. Нацрта закона „За податке који су достављени, прикупљени или стављени на увид Комисији, који имају својство пословне тајне или пословно осетљивог податка

			(поверљив податак), чијим би објављивањем, стављањем на увид другим лицима, могла да наступи значајна штета за лица којима припадају ти подаци или на које се односе (...), може се одредити заштита.“ Наведена формулација покрива и околности из члана 9. став 1. тачка 2) ЗСПИЈЗ „(...)или би се тиме угрозио, омео или отежао поступак пред Комисијом (...).
		<u>Члан 40. (Сарадња државних органа и организација)</u> У члану 40. став 6. у вези са ставом 5. овог нацрта закона пропуштено је да се утврди да је у случају продуженог одбијања сарадње државног органа и организације са Комисијом, она овлашћена да прекршајном суду поднесе захтев за покретање прекршајног поступка против овлашћеног службеног лица тог органа или организације за прекршај из члана 207. у вези са чланом 103. став 2. ЗУП. Исто то је пропуштено и у погледу иницирања дисциплинског поступка против тог овлашћеног службеног лица, у складу са чланом 210. ЗУП, којим је прописано да је овлашћено службено лице у органу које води поступак одговорно ако његовом кривицом дође до неизвршавања одређених процесних радњи, те да су органи управе у обавези да захтевају покретање дисциплинског поступка против овлашћеног службеног лица, односно одговорног лица које на захтев органа који води поступак бесплатно не уступи податке о којима води службену евиденцију у року утврђеном законом. У складу са чланом 109. тачке 1) и 2) Закона о државним службеницима (ЗДС) и чланом 138. тачке 1) и 2) Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе (ЗЗАПЈСЛ), у питању је тежа повреда дужности из радног односа. На основу члана 109. став 2. ЗДС и члана 135. став 2. ЗЗАПЈСЛ, одговорност за прекршај не искључује дисциплинску одговорност (ако та радња или пропуштање представља и повреду дужности из радног односа). Овлашћењем и дужношћу иницирања прекршајног и дисциплинског поступка против овлашћених службених лица државних органа и организација унапређује се административна дисциплина, сарадња органа и делује превентивно одвраћајуће у погледу несарадње, која је прописана као прекршај и повреда дужности из радног односа.	Није прихваћено. Истичемо да је овај закон апсолутна новина у нашем правном систему, чија примена захтева фазу рационалне адаптације од свих субјеката на које се односи. У том периоду, сви учесници у ланцу снабдевања, али и органи који врше контролу, морају да стекну искуство у тумачењу и примени нових одредаба. Из тог разлога, законодавац је предвидео механизам периодичне процене (члан 51. став . тачка 2) Нацрта), који ће обавезно укључивати и анализу Делотворности сарадње између државних органа у спречавању непоштених пракси, и тек на основу реалних података и искуства сакупљених кроз ову оцену, биће могуће размотрити увођење додатних, строжих механизма одговорности, у складу са утврђеним ограничењима и потребама. Овај приступ осигурава да се санкције и продужења не примењују механички, већ на основу темељне

			анализе ефективности и практичних услова за рад свих укључених страна.
		<u>Члан 41. и нови члан (Мера усклађивања пословања на предлог странке)</u> У вези са чињеницама учињеним вероватним, посебно у поступцима који се односе на будуће поступање, сматрамо да је целисходно да се и овим нацртом закона предвиди управна мера која се може изрећи на основу таквих чињеница, по узору на институт преузимања обавеза из члана 58. Закона о заштити конкуренције. Наведеном одредбом ЗЗК Комисији је омогућено да, на основу процене вероватности да ће предложене обавезе отклонити могуће повреде конкуренције, одреди меру отклањања повреде и прекине поступак, уз могућност његовог наставка у случају неизвршења или битне промене околности. Сматрамо да је слично решење потребно прописати и овим нацртом закона, при чему би меру требало уредити као управну меру о којој се одлучује решењем (а не као процесну радњу прекида поступка), којом се у управној ствари одређују обавезе странке, рок за њихово извршење и обавеза достављања доказа. Као узорно решење може послужити и члан 42. став 8. Закона о инспекцијском надзору, којим је предвиђена мера налагања програма усаглашености пословања ради спречавања будућих незаконитости. Имајући у виду сличност ове инспекцијске мере са мером усклађивања пословања из члана 43. нацрта закона, предлажемо да се у круг управних мера изричито уврсти и мера усклађивања пословања на предлог странке, у складу са принципом опортунитета, као и да се она прошири могућношћу налагања доношења програма усаглашености пословања или другог акта којим се системски и трајно спречавају непоштене трговачке праксе. По својој природи и циљу, ова мера се приближава структурној мери из члана 59. став 3. ЗЗК. Извршење ове мере Комисија би пратила по службеној дужности, а у случају неизвршења спроводила управно извршење. С обзиром на природу обавеза које може испунити искључиво странка (купац), извршење би било могуће само посредном принудом, односно путем новчаних казни, у складу са чланом 198. ЗУП.	Није прихваћено. У складу са чланом 58. сваки субјекат у ланцу снабдевања производима из овог закона, дужан је да своје опште услове пословања, уговоре, интерне смернице и праксу усклади са одредбама овог закона најкасније у року од четири месеца од дана ступања на снагу.
		<u>Члан 42. (Привремена мера)</u> Када је реч о привременој мери из члана 42. овог нацрта закона, мишљења смо да је корисно размотрити да се, по узору на члан 451. Закона о	Није прихваћено. Сматрамо да је привремена мера сама по себи довољан изузетак у примени,

		извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 106/15 ... 91/25), предвиди јемство уместо привремене мере.	односно налагању, сходно чему се не очекује да наведени број изречених мера буде висок. Наведени предлог ће бити узет у разматрање ако број мера укаже на растући тренд најтежих непоштених пракси са црне листе односно опхођењу у вези са снабдевачима кварљивих производа, ultra fresh и др. Наведена околност ће се ценити на основу Годишњег извештаја Комисије и Анализе стања коју спроводи министарство надлежно за послове трговине.
		<u>Члан 44. (Мере заштите од непоштене праксе)</u> Предлажемо брисање члана 44. став 7. тач. 1) и 2), којима је предвиђено увећање основног износа мере заштите од непоштене трговачке праксе за 10% ако купац не сарађује у току спровођења увиђаја или ненајављеног увиђаја и ако купац прикрива доказе, доставља неистините податке и информације, зато што су ова несавесна поступања већ обухваћена мером процесног пенала из члана 45. овог нацрта закона, као и мером периодичног пенала из члана 46. овог нацрта закона, па може доћи до двоструког санкционисања за исти догађај (<i>ne bis in idem</i>).	Није прихваћено. Одредбе члана 44. (која се односи на меру заштите од непоштене трговачке праксе) и одредбе члана 45. и 46. (које се односе на процесни и периодични пенал) имају потпуно различите правне основе и циљеве: Члан 44. Нацрта закона (Мера заштите) утврђује висину новчане санкције за материјално-правну околност (непоштену трговачку праксу). Прописано увећање од 10% представља околност која утиче на висину основне казне због поступања које отежава откривање истине и омета поступак. То је саставни део коначне материјалне санкције. За разлику од тога чланови 45. и 46. Нацрта закона (Процесни и периодични пенал) су процесне мере принуде. Њихов циљ је да осигурају благовремено и исправно спровођење самог управног поступка, односно штити се ауторитет органа и ефикасност самог поступка. Оне се изричу за несавесно поступање у току

			поступка, без обзира на то да ли ће на крају бити изречена материјална санкција из члана 44. или не. Ове казне се могу изрећи странкама у поступку али и заинтересованом и трећем лицу. Овакав приступ је у складу са праксом Директиве (ЕУ) 2019/633 (члан 6.6.1.е.) и правилима о заштити конкуренције, где се несарадња редовно третира као отежавајућа околност приликом калкулације коначне суме новчане казне.
		<u>Члан 45. (Мера процесног пенала)</u> Мишљења смо да је неопходно поставити максималан износ процесног пенала, као што је превиђено и за процесне пенала у Закону о заштити конкуренције. С тим у вези, предлажемо да се на крају члана 45. став 1. дода до максималних 1.000.000 динара.	Делимично прихваћено. Износ је увећан са 50.000 на 500.000. Иако се у Закону о заштити конкуренције процесни пенали често везују за проценат промета или распон, увођење фиксног максималног износа од 500.000 динара у овом Нацрту закона омогућава бржу и транспарентнију примену. Тиме се избегава потреба за сложеном методологијом обрачуна промета у раној фази поступка, што би могло успорити ефикасност сузбијања неправедних трговачких пракси. Фиксни лимит од 500.000 динара представља одвраћајућу санкцију за већину субјеката, а истовремено спречава евентуалну арбитарност у одређивању висине пенала.
		<u>Члан 46. (Мера периодичног пенала за недостављање података у току спровођења посебне секторске анализе)</u> У складу са сличном логиком као и код члана 45. мишљења смо да је потребно додати у члану 46. став 2. до максималних 1.000.000 динара.	Делимично прихваћено. Ради уједначавања праксе поступања и транспарентности казних мера у оквиру овог закона, износ је изједначен са лимитом из члана 45. Нацрта закона. Разлог лежи у природи секторских анализа. Оне се спроводе „по службеној дужности”

			како би се испитали тржишни механизми, а не због конкретне сумње у кршење закона. У таквом контексту, износ од пола милиона динара је довољно висок да осигура сарадњу учесника на тржишту, али истовремено не представља прекомерно оптерећење за пословање.
		<u>Члан 47. (Извршење управних мера у облику плаћања новчаног износа)</u> У члану 47. став 2. предлагемо измену рока за плаћање новчаног износа мере, тако да рок не може бити краћи од 30 дана, уместо предложених 10 дана, чиме се обезбеђује разуман рок за извршење обавезе.	Није прихваћено. Наведени рок је потпуно оправдан са аспекта ефикасности надзора и специфичности Директиве 633/2019, која захтева да санкције буду не само пропорционалне, већ и одвраћајуће. Рок од 10 дана је уобичајен у управним стварима хитне природе. С обзиром на то да се мера заштите изриче након спроведеног поступка у којем је странка имала право на одбрану и била упозната са чињеницама, рок од 10 дана оставља сасвим довољно времена за техничко извршење плаћања. С обзиром на то да закон, између осталог, односи на снабдевање прехранбеним производима, где су ликвидност снабдевача и обрт капитала критични фактори, сви рокови у поступку морају бити краћи како би се спречила дугорочна економска штета за слабију уговорну страну.
		<u>Члан 49. (Застарелост)</u> У члану 49. став 2. предлагемо да се застаривање из става 1. прекида сваком формалном радњом Комисије „у односу на одређеног учесника на тржишту након чега рок почиње поново да тече, о којој је Комисија писаним путем обавестила странку и то дана када је странка примила то обавештење. Постојећи текст одредаба ставова 2. и 3. овог члана не садржи одредницу да се формална радња Комисије којом се прекида застарелост односи на одређеног учесника на тржишту, услед чега би се могле тумачити широко и	Није прихваћено. Застарелост се прекида сваком радњом Комисије усмереном на откривање повреде, без обзира на то да ли је странка у тој фази обавештена. Увођење обавезе „обавештавања странке“ обесмислило би институт ненајављеног увиђаја. Ако би

		уопштено, из којих разлога је неопходно допунити став 2, ради очувања процесних гаранција. Допуном става 2. прецизира се и став 3, тако да су у питању радње Комисије предузете пре покретања поступка усмерене на конкретног учесника на тржишту. Предлажемо и брисање става 3. истог члана јер подразумева радње које странака није у обавези да зна или да их буде свесна. Посебно спорним сматрамо став 5. овог члана, којим је предвиђено да се, у случају вођења управног спора против одлуке Комисије, застарелост обуставља до правоснажности судске одлуке. По природи ствари, у овом случају је реч о апсолутној застарелости из става 4. јер је релативна (процесна) застарелост већ прекинута покретањем поступка који је окончан решењем против којег је поднета тужба у управном спору. Апсолутна застарелост се, међутим, по својој правној природи не може обустављати, јер је установљена као коначан рок у којем државни органи могу реаговати на одређене забрањене радње, након чијег истека те радње губе правни значај. Ако би се апсолутна застарелост могла обуставити, она би престала да буде апсолутна, већ би фактички постала релативна, а њено трајање би се неоправдано продужило за време трајања судског поступка. Такво решење није познато ни домаћем ни упоредном законодавству. Повезивање тока апсолутне застарелости са вођењем управног спора фактички суспендује институт застарелости као важну правну гаранцију и доводи до тога да странка буде „кажњена“ зато што користи своје право на судску заштиту. Ни у кривичном праву, као најстрожој грани права, апсолутна застарелост не престаје да тече услед коришћења редовних или ванредних правних лекова, па тим пре за то нема основа у управној материји. Овакво решење доводи и до унутрашње противречност члана, јер апсолутна застарелост више не наступа „у сваком случају“, како је прописано ставом 4. већ тек по истеку додатног временског периода, супротно њеној сврси. Имајући у виду да је рок од десет година (2x5 година) сасвим довољан за откривање, вођење поступка и судску контролу одлуке, сматрамо да је став 5. овог члана неоправдан и потенцијално супротан праву на правично суђење из члана 6. Европске конвенције о људским правима.	Комисија морала да обавести странку о радњи да би прекинула застарелост, странка би могла да уништи доказе пре него што Комисија ступи у њене просторије. Циљ става 3. је да се омогући рад органа у фази прикупљања информација која претходи формалном закључку о покретању поступка. Институт обуставе застарелости током судског поступка не мења природу апсолутне застарелости, већ признаје реалност да Комисија нема контролу над трајањем поступка пред Управним судом. С обзиром на то да је Комисија своју обавезу извршила доношењем решења у року, период у коме суд врши контролу законитости тог решења не може се урачунавати у рок за застарелост гоњења. У супротном, сваки снабдевач би остао без заштите само зато што је судски поступак трајао дуго, што је у директној супротности са циљем Директиве 633/2019 да санкције буду ефикасне и одвраћајуће. Ако би апсолутна застарелост текла током спора, странка би имала директан подстицај да врши процесне опструкције пред судом како би дочекала протек рока. Обустава застарелости током судског спора не „кажњава“ странку због коришћења правног лека, већ спречава ситуацију у којој протек времена обесмишљава законитост. Држава је већ реаговала доношењем решења у року. Време које је потребно суду да испита ту законитост не може ићи на штету
--	--	--	--

			јавног интереса и ефикасности закона. Европски суд за људска права прихвата легитимне прекиде и застоје застарелости ако су прописани законом и имају јасан циљ. Заштита ланца снабдевања храном и спречавање неправедних пракси јесу легитиман циљ. Коначно, реч „апсолутна“ значи да рок не почиње да тече изнова (као код прекида), али не искључује могућност застоја (мировања) услед екстерних околности попут судског поступка.
		<u>Члан 56. (Судска контрола решења Комисије)</u> Предлажемо додавање новог става којим се изричито наводи да се у управним споровима сходно примењују одредбе закона који регулише управне спорове. Такође, предлажемо и брисање става 4. истог члана, јер га сматрамо сувишним, с с обзиром да се већ примењују одредбе Закона о управним споровима који дефинишу начин одлучивања Управног суда.	Није прихваћено. Закон о управним, споровима, као системски закон, већ уређује да се његове одредбе примењују на све управне спорове пред Управним судом, осим ако законом није другачије одређено. Увођењем таквог става само би се непотребно оптеретио текст закона материјом која је већ решена општим прописом.
Начелна примедба	Нелт	Уколико је нека трговачка пракса непоштена не треба да постоји могућност њеног уговарања, већ је у интересу правне сигурности, транспарентности и заштите потрошача потребно да буде забрањена за све и увек, без обзира на висину прихода и преговарачку моћ. Предлог је укључивање непоштених пракси са сиве листе на црну листу. Увођење законске одредбе којом се купац сматра носиоцем значајне преговарачке моћи када пређе један унапред дефинисан праг годишњег прихода. Овим се омогућава правна сигурност, предвидљивост примене закона, ефикасније спровођење надзора и санкција, као и смањење простора за спорове и различита тумачења. У супротном, примена забране непоштених трговачких пракси остаје отежана, неуједначена и зависна од ад хоц процена у сваком појединачном случају. Предлог је дат ради усаглашавања и хармонизације не само са прописима ЕУ (који представљају минимум заштите) већ и са најбољом европском праксом, посебно са искуствима држава чланица са сличном структуром тржишта попут Хрватске чиме се омогућава шири и функционалнији регулаторни приступ. Тржиште	Није прихваћено. Сива листа је формирана јер су у нормалном пословању уочени изузеци који су дозвољени. Није прихваћено. Није очекивано да купац има значајну снагу у ситуацијама у којима снабдевач поседује очигледну доминантну позицију на тржишту. Стога, није очекивано да локални ланац, поседује јачу преговарачку снагу у односу на доминантног снабдевача на територији целокупне државе, или том региону у оквиру којег послује локални ланац. Наведено је

		малопродаје релевантних производа у Србији је концентрисано са ограниченим бројем великих трговинских ланаца на националном нивоу, снажним купцима на локалном (регионалном) нивоу и израженом економском зависношћу од великих и јаких малопродаваца. У таквим условима, формална равноправност која произилази из параметра висине пословних прихода уговорних страна не одражава стварну преговарачку позицију између купца и добављача, те се непоштене трговачке праксе могу појавити и у односима у којима купац или добављач не испуњава уске прагове дефинисане у Закону и Директиви ЕУ. Због тога је оправдано увести претпоставку значајне преговарачке моћи купца који по свом економском капацитету има објективну могућност да утиче на уговорне услове и тржишно понашање добављача. Брисање условног дела одредбе „осим ако је снабдевач захтевао“ из непоштених пракси са сиве листе. Одредба која изузима праксу са сиве листе ако ју је добављач „захтевао“ ствара простор за заобилажење примене закона и злоупотребе, јер формална сагласност добављача може да не одражава његову слободну вољу, већ притисак или зависност од трговца/купца. Овај изузетак слаби превентивни карактер сиве листе и отежава регулатору ефикасну примену закона. Брисање би омогућило да сива листа функционише као стварни алат за спречавање непоштених трговачких пракси и усклађује нацрт са најбољом регулативом ЕУ (Директива 2019/633) и праксом у ЕУ и региону.	и контрадикторно са становишта прописа о заштити конкуренције. Није прихваћено. Формална сагласност снабдевача не искључује могућност покретања поступка, ако се установи да је она изнуђена или наметнута.
		<u>Члан 2. став 1. и став 5.</u> Допуна става 5 реченицом: Одредбе овог закона примењују се и на уговоре склопљене између купца са седиштем на територији Републике Србије и снабдевача са седиштем изван Републике Србије, уколико су производи који су предмет уговора намењени за стављање на тржиште Републике Србије. Купац и снабдевач у овим уговорима имају права и обавезе у складу са одредбама овог закона. У циљу правне сигурности и предвидљивости, потребно је прецизирати/допунити одредбу ради уклања нејасноће око тога да ли закон покрива међународне уговоре или не.	Није прихваћено. Територијално ограничење односно примена овог закона је експлицитна.

		Предложеном допуном, одредба закона постаје јасна и предвидива, што олакшава пословање и смањује ризик од спорова. Уједно, овим се закон усклађује са регулативом ЕУ (Директива 2019/633).	
	<u>Члан 2.</u> Допуна члана 2 одредбом: Свака уговорна одредба која је у супротности са овим законом ништава је. Увођење изричите одредбе о ништавости уговорних клаузула које су у супротности са овим законом (као у претходној верзији закона) неопходно је ради обезбеђивања његове ефикасне и доследне примене. Без ове одредбе, постоји ризик да се непоштене трговачке праксе формално задрже кроз уговорне клаузуле, иако су законом забрањене, чиме се умањује превентивни и одвраћајући ефекат прописа.	Коментар је прихваћен.	
	<u>Члан 3. став 1.</u> Допуна става 1 реченицом: Уговор у смислу овог закона укључује и основни кровни уговор о сарадњи, као и све комерцијалне анексе, допуне и услове који дефинишу права и обавезе уговорних страна у текућој години. Тренутни текст члана 3, став 1 не прецизира да се закон односи и на годишње комерцијалне анексе и допуне, што може довести до правне несигурности у ланцу снабдевања. У пракси, основни оквирни уговор се закључује често на неколико година, док се кључни комерцијални услови за сваку годину договарају кроз анексе.	Није прихваћено. Уговор по правилу подразумева све измене и допуне, као и прилоге.	
	<u>Члан 4. став 2.</u> Значајну преговарачку моћ има купац који има укупан годишњи приход преко износа од 4.000.000.000,00 динара. Структура српског тржишта малопродаје захтева шири и функционалнији регулаторни приступ због високог степена концентрације, ограниченог броја великих националних трговинских ланаца, снажних купаца на локалном (регионалном) нивоу и изражене економске зависности добављача од појединачних великих купаца. Значајна преговарачка моћ купца постоји у сваком случају уколико је његов годишњи приход преко 4.000.000.000,00 динара, независно од прихода снабдевача.	Није прихваћено. Директива 633/2019 уводи категорије (нпр. снабдевач до 2 милиона евра против купца преко 2 милиона, снабдевач до 10 милиона против купца преко 10 милиона, итд.). Ако бисмо прихватили фиксни праг од 4 милијарде динара за купца, изгубили бисмо заштиту за мале и средње снабдеваче који послују са великим купцима који имају приход мањи од 4 милијарде. Увођење фиксног	

		Потребно је да се цео закон примењује на све тржишне учеснике са годишњим приходом преко наведеног износа.	прихода као јединог критеријума претворило би овај закон у инструмент секторске регулације трговине, а не у инструмент заштите пољопривредних и произвођача хране од економске изнуде.
	<u>Члан 4. став 4. и став 6.</u> Укупан пословни приход као релевантан параметар Оваквим начином дефинисања се уноси правна несигурност. Потребно је да се висина прихода веже за квантитативни податак јавно доступан свим трећим лицима (нпр. финансијски извештај са АПР). На начин на који је нацрт закона конципиран, податак о висини прихода (преговарачкој моћи) је потребно знати у фази преговора како би се знало да ли се и које одредбе закона примењују у конкретном уговорном односу. Друга уговорна страна у купопродајном односу не може доћи до податка о висини прихода са повезаним лицима ради израчунавања преговарачке моћи будући да нема овлашћења као надзорни орган.	Није прихваћено. У Нацрту закона је предвиђено експлицитно „Годишњи приход у смислу овог закона утврђује се у висини укупног годишњег прихода пре опорезивања и обухвата пословне, финансијске и остале приходе у обрачунској години која претходи години у којој је покренут поступак, остварен у Републици Србији, при чему се неће рачунати приход који повезани учесници на тржишту остваре у међусобној размени.“ Сходно чему један од основних параметара за обрачун је финансијски извештај.	
	<u>Члан 6. став 1.</u> Допуна члана 6 став 1 речима „преговарачку моћ“: „Непоштене трговачке праксе из овог члана су увек забрањене без обзира на околности појединачног случаја, преговарачку моћ, постојање споразума или било какав комерцијални оправдан разлог, а нарочито:“ Како би непоштене трговачке праксе са црне листе требало да су апсолутно недозвољене и увек забрањене, унети део одредбе из претходне верзије нацрта закона којом се прецизира да се црна листа примењује без обзира на тржишну позицију односно преговарачку моћ.	Није прихваћено. Наведене околности нису забрањене ако снабдевач поседује јачу преговарачку моћ у односу на купца, јер је онда мало вероватно да ће наступити повреда овог закона, односно трговачких пракси којима купац намеће понашање снабдевачу.	
	<u>Члан 6. став 1. тачка 2)</u> Допуна одредбама о укључености потраживања обезбеђених банкарском гаранцијом и производа од нарочитог значаја за снабдевање тржишта:	Није прихваћено. Одредба је императивна, а Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама се свакако примењује у свим осталим	

		„Уговарање или плаћање снабдевачу за остале пољопривредне и прехранбене производе и производе од нарочитог значаја за снабдевање тржишта у року дужем од 60 дана након истека периода испоруке односно након датума издавања рачуноводствене исправе, у зависности од тога који од наведених рокова наступа касније, укључујући плаћања обезбеђна банкарском гаранцијом“. Ради избегавања колизије прописа (Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама) прецизирати да су максималним роком плаћања од 60 дана обухваћена и плаћања обезбеђна банкарском гаранцијом. Ради конзистентне примене овог закона прецизирати да су овом одредбом обухваћени и производи од нарочитог значаја за снабдевање тржишта.	ситуацијама односно на све производе који нису 1) кварљиви 2) прехранбене и пољопривредне производе.
		<u>Члан 6. став 1.</u> <u>Допуна новим тачкама 11) и 12)</u> 11) враћање или уклањање непродатих пољопривредних и прехранбених производа, и производа од нарочитог значаја за снабдевање тржишта или производа којима је истекао рок употребе, осим ако је реч о пољопривредном и прехранбеном производу или производу од нарочитог значаја за снабдевање тржишта који снабдевачу први пут испоручује купцу; 12) складиштење, излагање, улиставање у понуду или стављање на тржиште; Укључивање непоштених трговачких пракси са сиве листе из члана 7 став 1 тачке 1) и 2) у црну листу без екскулпирајуће околности „осим ако је снабдевач тражио продају од стране купца...“ и „...осим ако је продавац захтевао...“ како би се избегле стварање простора за заобилажење примене закона и евентуалне злоупотребе преговарачке моћи у пракси. Ради конзистентне примене овог закона прецизирати да су овом одредбом обухваћени и производи од нарочитог значаја за снабдевање тржишта.	Није прихваћено. Наведене околности представљају оправдане изузетке.
		<u>Члан 6. став 1.</u> <u>Допуна новим тачкама 13) 14) и 15)</u> 13) неоправдано повећање накнада добављачу у односу на дотадашњу уобичајену пословну праксу, осим ако се повећање врши пропорционално расту индекса потрошачких цена који објављује Републички завод за статистику Републике Србије у претходној календарској години, или према	Није прихваћено. Износ накнада мора бити сразмеран услузи, објективан, јасан, мерљив. Иако Директива 633/2019 нуди „минимум“ обавезних пракси, али државама оставља право да додају своје. Међутим, увођење оваквих

	договореном релевантном индустријском индексу, уз јасно документовано образложење. 14) укупан износ свих накнада које трговац на мало може да фактурише поједином добављачу, које подразумевају све процентуално уговорене и све накнаде у апсолутном износу, не може бити већи од 10% укупног нето износа на фактурама за сву робу, који је тај снабдевач фактурисао том купцу. Износ накнада се не односи на логистички рабат и накнаде за мањак робе или отпис; 15) пословање са неоправдано ниским или негативним маржама од стране купца које за последицу може имати искључивање слабијих конкурената односно купаца из тржишне утакмице. Ради праћења тржишних реалности, усклађивања са директивом ЕУ и превентивних ефеката предлажемо укључивање додатних случајева непоштене трговачке праксе на црну листу: 1.) неоправдано повећање накнада у односу на дотадашњу уобичајену пословну праксу уз предлог се да се таква накнада индексира релевантним параметром, како би се разликовало оправдано прилагођавање од непоштене праксе. 2.) ограничење укупног износа свих накнада (без логистике, отписа и акцијског рабата) на износ прописан уредбом 10% - ради спречавања ефекта преливања престанка важења уредбе; 3.) пословање са неоправдано ниским маржама од стране купца - будући да за последицу може имати искључивање слабијих конкурената/малопродаваца из тржишне утакмице.	радикалних ограничења (попут лимита од 10% на све накнаде или регулисања маржи) у првој фази примене закона могло би изазвати велике поремећаје на тржишту без претходне дубинске анализе. Комисија и Министарство ће у складу са доступним механизмима (анализа стања, посебне секторске анализе, годишње извештавање), установити дате околности у наредном период.
	<u>Члан 7.</u> Прикључивање одредби члана 7 члану 6 – црној листи Предлог је да су непоштене праксе и са црне и са сиве листе забрањене без обзира на тржишни положај и сходна примена члана 7 без обзира на тржишни положај и преговарачку моћ учесника (као и члана 6)	Није прихваћено. Мало је вероватно да купац који не поседује значајну преговарачку моћ може да наметне услове снабдевачу који такву моћ поседује.
	<u>Члан 7. став 1. тачке 1) до 5) и тачка 7)</u> Брисање изузетка од примене диспозиције правне норме „осим ако је снабдевач захтевао/затражио“ Квалификациона клаузула у тачкама 1)-5) и 7) која гласи: „...осим ако је снабдевач затражио...“ ствара простор за заобилажење примене закона и евентуалне злоупотребе преговарачке моћи, те је потребно брисање.	Није прихваћено. Допунски је разрађен захтев снабдевача. Правна претпоставка је да снабдевач истински захтева а не да формално то уради услед притиска купца.

		<u>Члан 7. став 1. тачка 1)</u> Допуна одредбе члана 7 став 1 тачка 1): „враћање или уклањање непродатих пољопривредних и прехранбених производа или производа којима је истекао рок употребе, осим ако је реч о пољопривредном и прехранбеном производу који снабдевач први пут испоручује купцу или о производу за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе <i>под условом да су предметни производи били третирани равноправно као други производи од стране купца и није им због одлука купца успорен или онемогућен обрт</i>;“ Предлог допуне унет за случај да су у питању производи за које је купац унапред упозорио снабдевача на слаб обрт или кварљивост, а јасно се утврди да до истека рока употребе није дошло као последица одлука или поступања самог купца. Ово из разлога јер је у пракси могуће да купац својим одлукама директно утиче на слаб или онемогућен обрт производа (на пример тиме што производ не излаже у продајном простору, задржава га у магацину, не укључује га у акцијску продају или друге облике промоције). У таквим околностима, одговорност за непродате производе и истекао рок употребе не може се пребацивати на снабдевача, те је неопходно да се ова околност изричито узме у обзир приликом примене предметне одредбе.	Прихваћен коментар. Одреба је измењена у складу са коментарима добијеним у јавној расправи.
		<u>Члан 7. став 1. тачка 5)</u> Допуна одредбе извештајима о продаји који обухватају и податке о предметној категорији: „податке о продаји његових <i>производа и податке о кретању продаје производа купца у односу на кретање категорије</i>, осим ако је снабдевач затражио податке о продаји и ако је накнада заснована на објективним и разумним, унапред утврђеним критеријумима;“ Предлог допуне дат ради обухватања података о кретању продаје у односу на кретање категорије, будући да је кретање категорије параметар који доста утиче на будуће пословне планове и чест предмет уговарања.	Делимично прихваћен коментар. Одредба је формулисана на начин којим се обухват норме проширује, али не на предложен начин.
		<u>Члан 7. став 1. тачка 7)</u>	Није прихваћено. Направљен је изузетак за додатну услуга коју

		У целости пренети ову одредбу ове тачке на црну листу Предложена одредба отвара простор за потенцијалне злоупотребе, због чега би је требало уврстити на тзв. црну листу забрањених трговачких пракси. Купац је у обавези да сам финансира трошкове свог особља за опремање, уређење или одржавање простора, те се не може у пракси очекивати да неки снабдевач ово сам захтева од купца.	снабдевач захтева и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима. (нпр. промена целокупне амабалаже у асортиману у року од 24ч које захтева и ноћни рад).
		<u>Члан 7. став 2. тачка 4)</u> Нејасна одредба Прецизирати/појаснити на које бонусе се мисли	Није прихваћено. Одредба је ближе дефинисана, при чему ће упутством Комисије допунски бити написана околност.
		<u>Члан 8. став 1. тачка 1)</u> Допуна: „уклањање производа снабдевача <i>из целе или дела продајне мреже купца</i> (излиставање).“ Допуна је унета ради комплетности третирања ситуације. У случају да одредба остане у иницијалној форми, могло би се сматрати да је одмазда само ситуација када се производи у целости излистају из понуде купца. Потребно је покрити и ситуацију када се производи добављача излистају из малопродајне мреже и делимично (нпр. у 80% објеката) што може такође бити велики ударац за снабдевача.	Делимично је прихваћен. Одредба ће бити разрађена упутством а свакако је преформулисана и гласи: Забрањен је сваки облик комерцијалне одмазде или претње одмаздом купца упућена према снабдевачу због тога што користи своја уговорна или законска права и обавезе односно ако је одбио да прихвати формалне или неформалне понуде и услове купца, а нарочито ако се одмазда односи на: 1) уклањање производа снабдевача из понуде или акција купца, 2) смањење наручене количине или учесталости наруџбина или одлагање са прихватом, пријемом и обрадом наруџбина или производа, 3) обуставу, ограничење или прекид пружања услуга које купац иначе пружа снабдевачу у оквиру пословног односа, као што су услуге маркетинга, промоције или додатног излагања производа,

			4) други облици одмазде који могу непосредно утицати на пословање снабдевача. Под претњом одмаздом из става 1. овог члана сматра се и свака изјава, чињење или нечињење купца, којим се снабдевачу, изричито или имплицитно, указује на последицу у ситуацији ако снабдевач искористи своја права или ако одбије да прихвати одређене услове.
		<u>Члан 44.</u> Допуна: Незаконито стечена имовинска корист се одузима ради поништавања предности стечене кршењем овог закона; Враћање одредбе о одузимању незаконито стечене имовинске користи из претходне верзије нацрта овог закона неопходно је како би се обезбедио стварни одвраћајући ефекат забране непоштених трговачких пракси. Уколико корист остварена кршењем закона остане код прекршиоца, санкционисање губи смисао и ствара се економски подстицај за кршење прописа. Овакво решење је у складу са општим начелима права РС и правом ЕУ, које захтева ефикасне, пропорционалне и одвраћајуће санкције.	Није прихваћено. Наведена одредба је свакако декларативне природе која оправдава циљ који се постиже изрицањем мере.
Начелна примедба	Групација Трговаца	Потребно је одређене одредбе Закона изменити и допунити. Неопходно је да Комисија донесе Упутства у најкраћем року, односно паралелно са усвајањем Закона. Сходно тренутном нацрту Закона, исти ће имати за последицу обимну администрацију нарочито за трговце који се одлуче за пружање услуга из пракси са сиве листе.	
		<u>Члан 3. изменити став 1 и допунити са новим ставовима</u> (постојећи ставови 3, 4, 5, 6 и 7 постају ставови 4, 5, 6, 7 и 8) Изменити први став члана 3 тако да гласи: <i>Уговор између купца и снабдевача закључује се у писаној форми најкасније до 31.марта текуће године или пре испоруке производа који су предмет овог закона уколико се производи улиставају након 31.марта текуће године.</i>	Делимично прихваћено. Измењена норма тако да гласи: Уговор између купца и снабдевача закључује се у писаној форми најкасније до 31. марта текуће године.

		<i>Уговор између купца и снабдевача важи додо истека рока на који је уговор закључен, закључења анекса уговора, новог уговора или раскида уговора.</i> Допунити тако да гласи: <i>Цена производа из члана 2. став 1. овог Закона који су предмет уговора има се сматрати постојећим елементом уговора ако се:</i> <i>1) утврђује на основу ценовника који је достављен и прихваћен електронским путем, у складу са роковима и поступком предвиђеним уговором;</i> <i>2) утврђује на основу појединачних понуда снабдевача у поступцима прикупљања понуда или других тржишних механизма који се примењују у кратким временским интервалима;</i> <i>3) утврђује на откупном месту на основу понуде купца коју је снабдевач прихватио, а која се односи на откуп пољопривредних производа.</i> Предложене допуне имају за циљ да омогуће практичну примену Закона у делу цене производа који су предмет уговора. Цена се сматра уговореним елементом ако се: достави и прихвати електронским путем, утврди на основу појединачних понуда или других тржишних механизма у кратким временским интервалима, или утврди на откупном месту на основу понуде купца прихваћене од снабдевача. Овим се омогућава да цене свих производа који потпадају под Закон буду договорене без потребе за анексом при свакој промени, уз очување транспарентности. Додатак о обавезном закључењу годишњих уговора до 31. марта текуће године обезбеђује правну сигурност за све стране.	Изузетно од рока из става 1. овог члана, уговор се може закључити: (1) пре испоруке новог производа са постојећим снабдевачем, или (2) ако купац закључује уговор са новим снабдевачем. Такође, предлог за допуну члана је делимично прихваћен, међутим норма је прописана у члану 52. Норма гласи: Финансијски елементи уговора подразумевају цену, погодности, накнаде, новчане казне и друге уговорене новчане обавезе и издатке који су предвиђене уговором. Цена из става 1. овог члана укључује: 1) ценовник који је достављен и прихваћен електронским путем, у складу са роковима и поступком предвиђеним уговором; 2) цену утврђену на основу појединачне понуде снабдевача у поступку прикупљања понуда или других тржишних механизма који се примењују у кратким временским интервалима за свеже воће, свеже поврће и свеже месо; 3) цену истакнуту на откупном месту. У случају из става 2. овог члана, уговором се уређује начин и поступак утврђивања цене, као и обавеза евидентирања и чувања документације на основу које је цена утврђена. (...)
--	--	---	--

		<u>Члан 4. став 2.</u> Купац који не докаже другачије, има значајну преговарачку моћ у смислу става 2. овог члана ако: 1) укупан годишњи приход снабдевача није већи од 2.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 2.000.000 евра; 2) укупан годишњи приход снабдевача између 2.000.000 евра и 10.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 10.000.000 евра; 3) укупан годишњи приход снабдевача већи од 10.000.000 евра, али није већи од 50.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 50.000.000 евра; 4) укупан годишњи приход снабдевача а је између 50.000.000 евра и 150.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 150.000.000 евра; 5) годишњи приход снабдевача је између 150.000.000 евра и 350.000.000 евра, а годишњи приход купца већи од 350.000.000 евра. Предложеном изменом члана 4. став 2 Закона о трговачким праксама врши се прилагођавање финансијских прагова за утврђивање значајне преговарачке моћи купца специфичностима тржишта и привредним условима у Републици Србији. Постојећа формулација преузима финансијске прагове из Директиве (ЕУ) 2019/633, при чему се у домаћем законском решењу као релевантан узима годишњи приход остварен на територији Републике Србије. Насупрот томе, у праву Европске уније наведени прагови се примењују на основу агрегираних прихода повезаних лица, односно група привредних друштава, у оквиру знатно већих и економски снажнијих тржишта. Примена истих номиналних прагова у условима значајно мањег и структурно различитог тржишта доводи до тога да се значајан број привредних субјеката у Републици Србији аутоматски третира као купци са значајном преговарачком моћи, иако у пракси често послују у односима са снабдевачима упоредиве економске снаге и преговарачких капацитета. Такво решење може резултирати применом закона и у ситуацијама у којима не постоји стварна неравнотежа у преговарачкој моћи, што није у складу са основном сврхом Закона. Циљ предложене измене је да се обезбеди пропорционална и сврсисходна примена законске претпоставке значајне преговарачке моћи, усмерена пре свега на заштиту снабдевача који се налазе у економски слабијем положају. Изменити тако да гласи: <i>Купац који не докаже другачије, има значајну преговарачку моћ у смислу става 2. овог члана ако:</i>	Није прихваћено. Наведени прагови су у складу са Директивом 633/2019, при чему је остављена могућност да снабдевач али и купац поседовање или изостанак постојања значајне преговарачке моћи докаже.
--	--	---	---

	1) укупан годишњи приход снабдевача није већи од 2.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 2.000.000 евра; 2) укупан годишњи приход снабдевача између 2.000.000 евра и 10.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 10.000.000 евра; 3) укупан годишњи приход снабдевача већи од 10.000.000 евра, али није већи од 20.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 20.000.000 евра; 4) укупан годишњи приход снабдевача а је између 20.000.000 евра и 30.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 30.000.000 евра; 5) годишњи приход снабдевача је између 30.000.000 евра и 50.000.000 евра, а годишњи приход купца већи од 50.000.000 евра.	
	<u>Алтернативни предлог измене члана 4. у случају да претходни предлог измене члана 4. став 2 не буде усвојен:</u> Члан 4. ставови 4, 5 и 6 (додаје се и нови став 7, тако да постојећи ставови 7 и 8 постају ставови 8 и 9) Годишњи приход у смислу овог закона утврђује се у висини укупног годишњег прихода пре опорезивања и обухвата пословне, финансијске и остале приходе у обрачунској години која претходи години у којој је покренут поступак, остварен у Републици Србији, при чему се неће рачунати приход који повезани учесници на тржишту остваре у међусобној размени. Укупан годишњи приход за облике удруживања учесника на тржишту, утврђује се на основу збира укупних годишњих прихода удружених учесника. Ако због природе делатности коју обавља учесник на тржишту, односно ако се остварује приход од више различитих делатности, које нису међусобно комплементарне, или приход није могуће утврдити, или су подаци на основу којих се он утврђује непотпуни или непоуздани, Комисија за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) ће тај приход утврдити на основу расположивих података и/или других података и информација које сматра релевантним и одговарајућим у конкретном поступку. Предлог измене члана 4. у овом делу усмерен је на прецизнију дефиницију годишњег прихода купца и снабдевача као кључног критеријума за утврђивање постојања значајне преговарачке моћи. Тренутна формулација закона гледа само приход остварен у Републици Србији, што није усклађено са праксом у Европској унији и не одражава економску реалност учесника на тржишту. У ЕУ Директиви приходи се утврђују као агрегирани приходи свих повезаних лица, чиме се обезбеђује објективнија слика економске снаге учесника и праведнија примена закона.	Није прихваћено. Годишњи приход је јасно дефинисан. Није могуће гледати глобални приход имајући у виду да исти није релевантан имајући у виду територијалну ограниченост примене овог прописа.

	Предлажемо и да се Упутством Комисије за заштиту конкуренције, које ће ближе дефинисати појам значајне преговарачке моћи, предвиди обавеза купца и снабдевача да обезбеде релевантну документацију о укупним годишњим приходима, као и званичан доказ о тим приходима, којим се обезбеђује поуздана и транспарентна основа за утврђивање значајне преговарачке моћи без непотребног оптерећења страна у поступку преговора. Изменити и допунити тако да гласи: <i>Годишњи приход у смислу овог закона утврђује се у висини укупног годишњег прихода пре опорезивања, оствареног од стране купца, односно снабдевача и са њима повезаних лица у смислу закона којим се уређују привредна друштва, у обрачунској години која претходи години у којој је покренут поступак.</i> <i>Укупан годишњи приход из претходног става умањује се за приходе остварене продајом добара и пружањем услуга између купца, односно снабдевача и са њима повезаних лица.</i> <i>Купац и снабдевач дужни су да, на захтев Комисије за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија), доставе све податке и документацију релевантне за утврђивање укупног годишњег прихода у смислу овог закона.</i> <i>Ако приход није могуће утврдити или су подаци на основу којих се он утврђује непотпуни, Комисија ће тај приход утврдити на основу расположивих података и/или других података и информација које сматра релевантним и одговарајућим у конкретном поступку.</i>	
	<u>Члан 7. став 3.</u> Праксе из овог члана нису забрањене ако су на основу објективне и разумне процене свих релевантних околности, јасно, недвосмислено и унапред писмено договорене између трговинских партнера у посебном споразуму или анексу уговора. Предложена измена има за циљ да јасније утврди када праксе из „сиве листе“ неће бити сматране непоштеним. Тумачењем овог члана могло се закључити да је одређивање дозволе за примену накнада и услуга зависило од иницијативе снабдевача, што би у пракси стварало оперативне потешкоће.	Одредба је делимично прихваћена. Нова формулација гласи: „(...) Праксе из овог члана морају бити јасно, недвосмислено и унапред писмено договорене између трговинских партнера. Под договором из става 2. не подразумева се клаузула у стандардним општим условима пословања или други начин једностраног наметања прихвата

		Нова формулација става 3. наглашава да је довољно да су праксе јасно, недвосмислено и унапред писмено договорене између трговинских партнера, у облику посебног споразума или анекса уговора. На тај начин, потреба да се доказује иницијатива снабдевача за накнаде и услуге замењује се претходним писаним договором. Изменити тако да гласи: <i>Праксе из овог члана неће се сматрати непоштеним, без обзира на предвиђене изузетке од забране, ако су јасно, недвосмислено и унапред писмено договорене између трговинских партнера, у облику посебног споразума или анекса уговора, а накнаде су засноване на објективним и разумним, унапред утврђеним критеријумима.</i>	понуде због значајне неравнотеже преговарачке моћи.“
		<u>Члан 7. став 1. тачка 6)</u> Ако се не докаже другачије, непоштене трговачке праксе постоје ако купац од снабдевача захтева или наплаћује накнаду за: 6) новчане или друге казне изречене купцу од стране надлежног органа, осим ако су казне директна последица недостатака производа за које је одговоран снабдевач у складу са законом; Предложена допуна има за циљ да се изузетак од забране пребацивања новчаних казни прошири и на случајеве у којима је казна директна последица огласних или промотивних порука у вези са производом које потичу од снабдевача или су засноване на информацијама које је снабдевач обезбедио. На тај начин се јасно разграничава одговорност између уговорних страна и спречава неправично пребацивање регулаторних ризика, уз очување принципа правичности и транспарентности. Изменити тако да гласи: <i>б) новчане или друге казне изречене купцу од стране надлежног органа, осим ако су казне директна последица недостатака производа или огласне, промотивне или друге поруке у вези са производом која потиче од снабдевача или је заснована на информацијама, тврдњама или материјалима које је снабдевач обезбедио, а која је супротна важећим прописима.</i>	Одредба је измењена на следећи начин: „8) преноси на снабдевач посредно или непосредно, у целости или делу новчани износ казне, прекршаја или друге управне мере изражене у новчаном износу коју је надлежни орган изрекао купцу, осим ако је правноснажном или коначном одлуком утврђено да је таква мера настала као последица непотпуне или неисправне испоруке, или недостатака производа за који је одговоран снабдевач на основу важећег уговора и у складу са законом;“
		<u>Члан 8. став 3. (допуна)</u>	Није прихваћено. Наведена материја ће бити упутством ближе појашњења и јасно разграничено да нпр. није свако излистивање

		Потребно је прецизирати да се под одмаздом не сматрају трговински поступци купца који имају комерцијалну основу, а нису учињени са циљем одмазде (нпр. излиставање производа за којим нема више потражње у складу са условима из уговора). Такође, потребно је разлучити шта се сматра одмаздом, а шта престанком пословног интереса за даљу сарадњу. Може се десити да снабдевач има неко право које остварује према купцу, а да купац више нема правни интерес да сарађује са снабдевачем. Допунити члан ставом 3 који гласи: <i>Неће се сматрати комерцијалном одмаздом предузимање неке од радњи из овог члана које су учињене из објективних разлога, које се могу доказати и које су у складу са комерцијалним условима договореним између продавца и купца.</i>	производа заправо одмазда јер одмазда ја узрочно последична радња.
		<u>Члан 44.</u> Мера заштите од непоштене трговачке праксе има за циљ успостављање и одржавање равноправности у преговарању између трговачких партнера, на начин којим се омогућава: 1) враћање преговарачке моћи у стање равноправности које би постојало да није дошло до непоштене праксе; 2) спречавање понављања непоштених пракси одвраћањем свих учесника у ланцу снабдевања од њихове примене. Комисија одређује меру из става 1. овог члана ако купац наметне непоштену трговачку праксу из чл. 6 - 8. овог закона. Мера заштите од непоштене трговачке праксе се одређује у облику плаћања новчаног износа. Висина новчаног износа из става 3. овог члана одређује се тако што се основни износ коригује применом критеријума који за последицу имају умањење или повећање основног износа. Основни износ одређује се у односу на остварени укупни годишњи приход странке у поступку оствареног на територији Републике Србије, у години која претходи години покретања поступка и износи 0.1%. Основни износ се умањује за: 1) 20% ако је купац обуставио примену непоштене праксе пре покретања поступка Комисије и о томе доставио ваљан доказ; 2) 20% ако купац није примењивао уговорену непоштену трговачку праксу; 3) 10% ако је купац обуставио примену непоштене праксе до доношења Обавештења о битним чињеницама утврђеним у поступку из члана 27. овог закона;	Коментар је делимично прихваћен. Препозната су два нивоа казни, али не у предложеним износима. Одредба гласи: „Основни износ одређује се у односу на остварени укупни годишњи приход странке у поступку оствареног на територији Републике Србије, у години која претходи години покретања поступка и износи: (1) 0.1% за праксе из члана 7. овог закона; (2) 0.2% за праксе из члана 6. и 8. овог закона.“

		4) 20% ако је купац примењивао непоштenu трговачку праксу у периоду до три месеца; 5) 10% ако је купац примењивао непоштenu трговачку праксу дуже од три месеца а краће од 12 месеци; 6) 20% ако купац призна постојање непоштене трговачке праксе; Основни износ се увећава за: 1) 20% ако купац предлаже, уговара или спроводи непоштenu трговачку праксу након што му је изречена привремена мера из члана 42. овог закона, 2) 10% ако купац не сарађује у току спровођења увиђаја или ненајављеног увиђаја, 3) 10% ако купац прикрива доказе, доставља неистините податке и информације, 4) 20% ако купац подстиче снабдевача на прихватање непоштене трговачке праксе, 5) 20% ако купац у току поступка прети одмаздом снабдевачу или узбуњивачу, 6) 20% ако је непоштена трговачка пракса саставни део општих услова пословања, стандардних уговора по приступу, 7) 100% ако купац понови исту непоштenu трговачку праксу за коју је Комисија донела коначно решење. Двостепена конструкција новчаног износа у члану 44. уведена је ради обезбеђивања пропорционалности, правичности, предвидивости и одвраћајућег дејства мера заштите од непоштене трговачке праксе. За непоштене трговачке праксе са сиве листе (члан 7.), које по својој природи представљају условно дозвољене праксе предвиђен је нижи процентуални новчани износ (0,01% укупног годишњег прихода). Овакво решење обезбеђује да санкција буде довољно значајна да има превентивни и одвраћајући ефекат, али истовремено уважава чињеницу да се ради о праксама које често произилазе из оперативних и комерцијалних односа и које не морају нужно имати карактер тешке злоупотребе. За непоштене трговачке праксе са црне листе (члан 6.), као и за комерцијалну одмазду (члан 8.), које представљају по правилу теже повреде закона, задржан је виши процентуални новчани износ од 0,1% укупног годишњег прихода. Примена процентуалног критеријума у оба случаја доприноси једнаком третману учесника различите величине, обезбеђује да се повреде закона санкционишу пропорционално економској снази учесника и спречава несразмерно кажњавање мањих привредних субјеката.	
--	--	--	--

		Додатно, основни новчани износи подлежу корекцији применом јасно дефинисаних критеријума за умањење или увећање, што омогућава правично и транспарентно одмеравање мере, у складу са циљем закона да успостави равноправност у преговарању и спречи понављање непоштених трговачких пракси. Изменити тако да гласи: <i>Мера заштите од непоштене трговачке праксе има за циљ успостављање и одржавање равноправности у преговарању између трговачких партнера, на начин којим се омогућава:</i> <i>1) враћање преговарачке моћи у стање равноправности које би постојало да није дошло до непоштене праксе;</i> <i>2) спречавање понављања непоштених пракси одвраћањем свих учесника у ланцу снабдевања од њихове примене.</i> <i>Комисија одређује меру из става 1. овог члана ако купац наметне непоштену трговачку праксу из чл. 6 - 8. овог закона.</i> <i>Мера заштите од непоштене трговачке праксе се одређује у облику плаћања новчаног износа.</i> <i>Ако купац наметне снабдевачу непоштену трговачку праксу из члана 7. овог закона, новчани износ одређује се у односу на укупан годишњи приход странке у поступку, остварен на територији Републике Србије у години која претходи години покретања поступка и износи 0,01%.</i> <i>Ако купац наметне снабдевачу непоштену трговачку праксу из члана 6. или члана 8. овог закона, новчани износ одређује се у односу на укупан годишњи приход странке у поступку, остварен на територији Републике Србије у години која претходи години покретања поступка и износи 0,1%.</i> <i>Висина новчаног износа из става 4. и 5. овог члана одмерава се тако што се основни новчани износ коригује применом критеријума који за последицу имају умањење или повећање основног новчаног износа.</i> <i>Основни новчани износ се умањује за:</i> <i>1) 20% ако је купац обуставио примену непоштене праксе пре покретања поступка Комисије и о томе доставио ваљан доказ;</i> <i>2) 20% ако купац није примењивао уговорену непоштену трговачку праксу;</i> <i>3) 10% ако је купац обуставио примену непоштене праксе до доношења Обавештења о битним чињеницама утврђеним у поступку из члана 27. овог закона;</i> <i>4) 20% ако је купац примењивао непоштену трговачку праксу у периоду до три месеца;</i> <i>5) 10% ако је купац примењивао непоштену трговачку праксу дуже од три месеца а краће од 12 месеци;</i> <i>6) 20% ако купац призна постојање непоштене трговачке праксе;</i>	
--	--	--	--

	<i>Основни новчани износ се увећава за:</i> <i>1) 20% ако купац предлаже, уговара или спроводи непоштену трговачку праксу након што му је изречена привремена мера из члана 42. овог закона,</i> <i>2) 10% ако купац не сарађује у току спровођења увиђаја или ненајављеног увиђаја,</i> <i>3) 10% ако купац прикрива доказе, доставља неистините податке и информације,</i> <i>4) 20% ако купац подстиче снабдевача на прихватање непоштене трговачке праксе,</i> <i>5) 20% ако купац у току поступка прети одмаздом снабдевачу или узбуњивачу,</i> <i>6) 20% ако је непоштена трговачка пракса саставни део општих услова пословања, стандардних уговора по приступу,</i> <i>7) 100% ако купац понови исту непоштену трговачку праксу за коју је Комисија донела коначно решење.</i>	
	<u>Члан 52. ставови 4. и 5.</u> Свака измена или допуна основног или другог уговора која посредно или непосредно утиче на било који елемент наведен у ставу 3. овог члана, повлачи обавезу истовременог уподобљавања и измене прегледа финансијских елемената уговора. Предложене измене и допуне јасно разграничавају финансијске елементе уговора који захтевају ажурирање прегледа и елементе који се могу мењати без анекса или измене прегледа. Наиме, уговорене погодности, накнаде, новчане казне и друге обавезе и издаци представљају елемент чија измена или допуна повлачи обавезу истовременог ажурирања прегледа финансијских елемената уговора. С друге стране, цене производа, које могу бити предмет честих измена, не захтевају анекс или измену прегледа, јер се њихово мењање уговара и спроводи у складу са предлогом допуне члана 3. став 3. Закона – путем електронске размене ценовника или кроз појединачне понуде у редовним поступцима. Изменити и допунити тако да гласи: <i>Свака измена или допуна основног или другог уговора која посредно или непосредно утиче на уговорене погодности, накнаде, новчане казне и друге уговорене новчане обавезе и издатке, повлачи обавезу истовременог уподобљавања и измене прегледа финансијских елемената уговора.</i>	Коментар је прихваћен. Извршено је номотехничко усклађивање и са претходним захтевима.

		<i>Свака измена или допуна основног или другог уговора која се односи на уговорену цену не повлачи обавезу измене прегледа финансијских елемената уговора, с обзиром да се цена може мењати у складу са чланом 3. став 3. овог Закона.</i>	
Начелна примедба	Миша Бојовић Невладина организација Транспарентност Србија	Закон се односи на сузбијање непоштених пракси између снабдевача и купаца, али само за неке врсте производа – пољопривредни и прехранбени, као и други који су „од нарочитог значаја за снабдевање тржишта“, што се делом утврђује Законом, а може и по одлуци Владе. Непоштене трговачке праксе којима се бави закон су оне које настају у ситуацијама „изражене неравнотеже преговарачке моћи између снабдевача и купаца“, услед чега купац може да једностраним наметањем и поступањем наметне уговорне одредбе које су за њега повољне. Прописани су прагови за примену (одређени годишњи приход снабдевача или купца). Главна институција за примену овог закона би била Комисија за заштиту конкуренције, која ће да води поступак по службеној дужности или на достављену иницијативу, и која ће да изриче мере ако утврди повреде Закона. Нацрт закона је повезан са прописима ЕУ, односно Директивом 2019/633. Превод на хрватски је доступан овде: Direktiva - 2019/633 - EN - EUR-Lex.	
		<u>Члан 2.</u> Упитна примена и нејасни разлози за искључење код јавних набавки У члану 2. је прописано да се овај закон „не примењује се за плаћања јавних субјеката који пружају здравствену заштиту и јавних субјеката који су у систему предшколског, основног, средњег и високог образовања и васпитања, казнено-поправних установа, васпитно-поправних установа, установе социјалне заштите (прихватилишта, установе за заштиту деце и одојчади и др.).“ Овако формулисана норма отвара бројне дилеме, како за примену закона, тако и за разумевање њене сврхе и намере предлагача. Прво, уочљиво је да се искључује само један од облика пословања између појединих наручилаца јавног сектора и „снабдевача“, то јест, плаћања, али не и други видови њихових пословних односа. Друго, приметно је да се у оквиру одредбе наводе неке врсте наручилаца (у смислу Закона о јавним набавкама), то јест поједине јавне установе, али да	Није прихваћено. Директива у члану 3.1.3. истиче “The prohibition referred to in point (a) of the first subparagraph shall not apply to payments: -made by a buyer to a supplier where such payments are made in the framework of the school scheme pursuant to Article 23 of Regulation (EU) No 1308/2013; -made by public entities providing healthcare in the meaning of point (b) of Article 4(4) of Directive 2011/7/EU; -under supply agreements between suppliers of grapes or must for wine production and their direct buyers, provided:.”

	није прописано искључење примене Закона, када производе купују остали наручиоци (нпр. министарства, локалне самоуправе, привредна друштва у власништву државе и слично). То норму чини недоследном. Треће, потпуно је нејасно због чега је предложен овакав изузетак. Без обзира на то што код јавних набавки постоје и други видови правне заштите, непоштено поступање органа власти према њиховим добављачима носи још већу друштвену опасност него када то чине купци из приватног сектора који користе доминантан положај на тржишту. Околност да би у случају примене на субјекте из јавног сектора требало осмислити посебан механизам за кажњавање злоупотреба није оправдан разлог да се она потпуно искључи. Уз све то, ни ЕУ директива не садржи овакво ограничење одговорности субјеката из јавног сектора. Штавише, у директиви се прописује могућност ширег обухвата заштите када је реч о наручиоцима из јавног сектора. У хрватском преводу: Odstupajući od prvog podstavka, ova se Direktiva primjenjuje u odnosu na prodaju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda od strane dobavljača čiji godišnji promet ne premašuje 350 000 000 EUR svim kupcima koji su javna tijela.	Сходно томе, закон је у целости усклађен са европском правном тековином. Такође, закон не искључује правила о јавним набавкама. Закон о јавним набавкама је усмерен на обезбеђивање наменског и ефикасног трошења буџетских средстава кроз строге формалне поступке. Насупрот томе, закон којим се уређују трговачке праксе регулише приватно-правне комерцијалне трансакције у ланцу снабдевања, где се односи заснивају на слободној вољи и тржишним принципима, а не на административном избору понуђача. ЗЈН за циљ има стварање конкуренције међу понуђачима ради добијања најповољније понуде за државу. Овај закон, пратећи Директиву (ЕУ) 2019/633, има за циљ исправљање тржишних деформација и заштиту економски слабије стране (снабдевача) од злоупотребе преговарачке моћи купаца. Процеси у ланцу снабдевања храном (листинг, маркетиншке услуге, дневне поруџбине) су по својој природи неспојиви са крутим процедурама јавних набавки (тендери, комисије, јавна отварања понуда). Примена ЗЈН логике на овај закон би паралисала трговину и онемогућила брзу реакцију која је потребна код кварљиве робе.
	<u>Члан 8.</u> Нејасна норма о одмазди У члану 8, након забране "сваке комерцијалне одмазде или претње одмаздом", истакнуто је неколико области у којима може доћи до одмазде (т. 1) до 3)), да	Коментар је прихваћен. Детаљно је разрађена одредба. Суштина је да одмазда последица понашања, која може бити различита и не може се у целости пописати, сходно чему се користи <i>exempli causa</i>. Детаљи ће

		би тачка 4) гласила "други облици одмазде". Поред тога што је граматички неисправна, ова формулација није ни смислена, јер не истиче ни једну конкретну област или вид одмазде.	бити прописани упутством Комисије. “Члан 8. Забрањен је сваки облик комерцијалне одмазде или претње одмаздом купца упућена према снабдевачу због тога што користи своја уговорна или законска права и обавезе односно ако је одбио да прихвати формалне или неформалне понуде и услове купца, а нарочито ако се одмазда односи на: 1) уклањање производа снабдевача из понуде или акција купца, 2) смањење наручене количине или учесталости наруџбина или одлагање са прихватом, пријемом и обрадом наруџбина или производа, 3) обуставу, ограничење или прекид пружања услуга које купац иначе пружа снабдевачу у оквиру пословног односа, као што су услуге маркетинга, промоције или додатног излагања производа, 4) други облици одмазде који могу непосредно утицати на пословање снабдевача. Под претњом одмаздом из става 1. овог члана сматра се и свака изјава, чињење или нечињење купца, којим се снабдевачу, изричито или имплицитно, указује на последицу у ситуацији ако снабдевач искористи своја права или ако одбије да прихвати одређене услове.”
		<u>Члан 23.</u> Узбуњивачи и њихово награђивање Како гласи норма	Коментар је прихваћен. Додатно је унапређен текст прописа у контексту достављеног предлога, као и образложење односа са Законом о заштити узбуњивача.

		<i>Физичко лице које достави одлучујуће доказе о постојању непоштене трговачке праксе (у даљем тексту: узбуњивач) има право на новчану награду.</i> <i>Под одлучујућим доказима из става 1. подразумевају се информације, подаци и други докази које Комисија није већ поседовала, а који су неопходни за утврђивање постојања забрањене непоштене праксе.</i> <i>Право на награду из става 1. овог члана има физичко лице које је било или је и даље у пословном односом са учесником у непоштеној трговачкој пракси, осим:</i> <i>1) руководиоца или оснивача правног лица које је извршило непоштену трговачку праксу;</i> <i>2) лица које је учеснике подстакло или принудило на учествовање у непоштеној трговачкој пракси.</i> <i>Висина награде одређује се у висини од 10% износа мере заштите од непоштене трговачке праксе.</i> <i>Награда се исплаћује када Решење Комисије постане извршно.</i> <i>Награда се исплаћује из буџета Републике Србије, а исплаћује министарство надлежно за послове трговине на захтев узбуњивача и приложено решење којим је изречена мера заштите од непоштене трговачке праксе.</i> <i>Узбуњивач има право на заштиту идентитета у управном и евентуално судском поступку.</i> <i>Подаци који би могли директно или индиректно открити идентитет узбуњивача представљају заштићен податак, о чему Комисија доноси Решење по службеној дужности.</i> <i>Лажна пријава, подношење намерно измењених доказа или подстицање на извршење праксе ради остваривања права на награду, представља нарушавање пословног угледа у смислу Кривичног закона.</i> <i>Лице које је лажно пријавило, намерно изменило доказе или подстакло на извршење непоштене трговачке праксе губи/нема право на заштиту идентитета и новчану награду из овог члана.</i> Анализа норме и предлози за унапређење	
--	--	---	--

		Члан 23. уређује узбуњивање и доделу награде узбуњивачима. У вези са тим поздрављамо начелно концепт, поготово у контексту чињенице да се Транспарентност Србија залагала за увођење могућности да узбуњивачи, који су непосредно допринели остваривању јавних прихода, стекну право на награду. То смо чинили током израде, а затим и приликом јавне и скупштинске расправе која је претходила усвајању општег Закона о заштити узбуњивача. И овде је концепт сличан ономе који смо предложили – предуслов за новчано награђивање је остваривање одређеног јавног прихода (у овом случају, казне коју ће платити привредни субјект који је примењивао непоштене праксе). С друге стране, предложена норма отвара многа питања, укључујући и однос са Законом о заштити узбуњивача, а о чему се не говори у образложењу Нацрта. У ставу 1 се узбуњивачем сматра физичко лице које достави "одлучујуће доказе", али није прецизирано коме (требало би прецизирати да је реч о Комисији за заштиту конкуренције, ако се задржи појам „достављање“ као део дефиниције). С друге стране, коришћење израза „достави“, искључује могућност да се као узбуњивач сматра (и да добије награду) и лице које такве доказе објави и на тај начин их учини доступним Комисији. Подсећамо да је у општем Закону о заштити узбуњивача, један од легитимних видова узбуњивања онај који се одвија кроз обавештавање јавности, при чему постоје одређена ограничења, у случају да се узбуњивање односи на тајне податке. Пошто термин узбуњивач већ постоји у другом закону, и да је у том закону његово значење другачије, неопходно је користити израз "узбуњивач, у смислу овог закона". Битно је ипак нагласити да одредбе овог закона не могу ставити ван снаге норме општег Закона о заштити узбуњивача, тако да би у пракси упоредо могли постојати узбуњивачи у смислу овог закона и они који јесу узбуњивачи у смислу ЗЗУ, али не потпадају под дефиницију из овог закона. На пример, то би била лица која укажу Комисији (као спољном овлашћеном органу) на незакониту праксу у односима између купаца и снабдевача, али не доставе доказе о томе. У вези са одредбама става 2, пошто је услов за добијање награде то да Комисија није раније поседовала одређене доказе о незаконитој пракси, требало би да постоји и право лица која сматрају да имају право на накнаду да оспоре евентуалну тврдњу Комисије да су те доказе и раније поседовали.	
--	--	--	--

		Такође, овде се отвара и питање могућности да више лица која нису повезана доставе Комисији различите доказе који доприносе утврђивању кршења Закона (на пример, једна особа достави споран уговор, а друга анекс уговора). Нејасно је да ли би свако од тих узбуњивача имао право на награду од 10% наплаћених средстава, или би укупно добили тај износ. Ако је ово друго случај, нејасно је на који начин би се утврдила сразмера по којој би се награда делила међу узбуњивачима. У ставу 3. је прописано да право на награду "има физичко лице које је било или је и даље у пословном односом са учесником у непоштеној трговачкој пракси", што је изразито штетно. Нејасно је због чега би Комисија ограничавала право на награду постојањем пословног односа - смисао награде је да Комисија добије информације и доказе који су неопходни да се утврди кршење закона, и стога не би требало да буде битно од кога је Комисија добила те доказе. Није јасно ни како би се ценила испуњеност услова да физичко лице буде узбуњивач, ако би пословни однос постојао између купца и снабдевача који има својство правног лица, а не и између купца и узбуњивача (који је, на пример, запослени или власник у правном лицу – „снабдевачу“) директно. Пошто претпостављамо да би уређење заштите идентитета узбуњивача у управном и судском поступку и решавање других питања која су у вези са одредбама овог члана захтевала детаљније уређење, предлагемо да се у оквиру посебног става пропише обавеза Комисије да ближе уреди сва питања која се тичу пружања заштите узбуњивачима и остваривања права на награду подзаконским актом, или да такав акт донесе Министарство на предлог Комисије (алтернативно, уз сагласност Комисије).	
Начелна примедба	Ана Чалић Турудија Прица и партнери	Имајући у виду да је разлог усвајања овог закона његово усклађивање са Директивом (ЕУ) 2019/633 („Директива“), која се односи искључиво на трговину пољопривредним и прехранбеним производима, сматрамо да није оправдано нити у складу са циљем Директиве проширивати његову примену и на производе од нарочитог значаја за снабдевање тржишта. Такво проширење излази из оквира хармонизације са правом ЕУ и доводи до неоправданог проширења регулаторног режима.	
		Члан 1.	

		Изменити тако да гласи: „У циљу заштите начела равноправности уговорних страна овим законом се уређују трговачке праксе, права и обавезе купца и снабдевача пољопривединих и прехранбених производа, инспекцијски надзор, овлашћења министарства надлежног за послове трговине, као и овлашћења Комисије за заштиту конкуренције, општи услови, правила, мере и поступак који спроводи Комисија за заштиту конкуренције ради утврђивања непоштене трговачке праксе.“ Директива је усвојена на основу члана 43 Уговора о функционисању ЕУ, који предвиђа да се правила права конкуренције примењују на производњу и трговину пољопривредним производима само у оној мери коју утврде Европски парламент и Савет у складу са чланом 43, став 2, односно Савет на предлог Комисије одобрава подршку за заштиту предузетника који су због структурних или природних услова у неповољнијем положају, као и у складу са циљевима заједничке пољопривредне политике прописане у члану 39 Уговора. Дакле, правни основ за усвајање Директиве је строго секторски и потврђује да је законодавац ЕУ намерно ограничио обим Директиве на пољопривредне и прехранбене производе као део регулисања пољопривредног тржишта. Такође, циљ Директиве је јасно усмерен на заштиту пољопривредне заједнице која је изложена специфичним ризицима, као што су биолошка неизвесност, сезонска природа производа и брзо кварење, који се не примењују на друге економске секторе. Проширење националне законске регулативе на друге производе би било непропорционално, непотребно оптерећивало регулисане субјекте ван пољопривредног сектора и кршило принцип сразмерности на којем почива Директива. У поређењу са пољопривредним сектором, други сектори већ имају адекватне механизме заштите кроз опште уговорно право, Закон о заштити конкуренције, Закон о трговини и другим релевантним законима и подзаконским актима, чиме се у потпуности обезбеђује заштита комерцијалних односа. Имајући у виду наведено, предлагемо брисање дела Нацрта закона који се односи на производе од нарочитог значаја за снабдевање тржишта.	Није прихваћено. Законописац је сматрао за сходним проширење примене и на остале производе имајући у виду да су праксе истоветне, те да се на наведени начин снабдевачи и ових осталих производа стављају у неповољнији положај. У складу са чланом 9. Директиве 633/2019 могуће је увести строжија правила у односу на оне који су предвиђеним Директивом: „With a view to ensuring a higher level of protection, Member States may maintain or introduce stricter rules aimed at combating unfair trading practices than those laid down by this Directive, provided that such national rules are compatible with the rules on the functioning of the internal market.“
		<u>Члан 2. став 1. тачка 2)</u> Изменити тако да гласи: „Овај закон се непосредно примењује на односе између снабдевача и купца који обавља трговину на територији Републике Србије пољопривредним и прехранбеним производима.	Није прихваћено. Примена јесте територијално ограничена, уз проширење врсте производа који су обухваћени законском нормом.

		Вид. образложење изнад.	
		<u>Члан 2. став 4.</u> Предлажемо брисање. Вид. образложење изнад.	Није прихваћено, сходно образложењу за претходне сугестије истог предлагача.
Начелна примедба	Татјана Бранков (Друштво аграрних економиста Србије)	Нацрт закона о трговачким праксама представља важан корак у уређивању односа у ланцу снабдевања храном. Међутим, сматрам да је неопходно додатно ојачати његов превентивни и системски карактер, у складу са циљевима који су већ дефинисани у Нацрту стратегије пољопривреде и руралног развоја Републике Србије, коју је подржао Одбор за пољопривреду Народне скупштине. У Стратегији се експлицитно наводи да „повећање понуде хране из домаће производње, као и успостављање механизма за већу транспарентност у формирању цена и именовање заштитника грађана за храну, могу значајно допринети повећању правичности у односима између произвођача, прерађивача и малопродаје, чиме се подстичу стабилност и одрживост целокупног система“. Искуства земаља Европске уније показују да санкције за непоштене трговачке праксе саме по себи нису довољне. Потребан је независан, поверљив и превентиван механизам којем произвођачи и добављачи могу да се обрате без страха од одмазде. Заштитник грађана у ланцу снабдевања храном имао би саветодавну и посредничку улогу – да прима притужбе, даје препоруке и указује надлежним органима на системске проблеме. <i>Тиме се не слаби улога Комисије за заштиту конкуренције, већ се она додатно оснажује кроз јачање превенције.</i> Зато предлажем да, по узору на Словенију, успоставимо заштитника грађана за ланац снабдевања храном. Други важан елемент је успостављање одбора за праћење формирања цена и маржи пољопривредних и прехрамбених производа. Желим да нагласим да не говоримо о контроли цена, већ о транспарентности – о разумевању начина на који се цене формирају дуж целог ланца, од произвођача до потрошача. Добро је познато да повећање транспарентности смањује простор за манипулацију и јача поверење у тржиште. Овакви одбори постоје у Француској и Шпанији, где делују као саветодавна тела која анализирају податке и служе као основ за креирање јавних политика, без икаквог регулаторног задирања у слободно формирање цена.	Није прихваћено. Наведена околност представља предмет уређења прописа којим се уређује тржиште пољопривредних производа.

		У Нацрту Стратегије пољопривреде и руралног развоја јасно се истичу циљеви јачања прехранбеног суверенитета, правичније расподеле вредности у ланцу хране, веће транспарентности и јачања поверења између актера. <i>Управо заштитник грађана и одбор за транспарентност представљају конкретне институционалне алате</i> за спровођење тих стратешких циљева у пракси. Сматрам да би увођење ова два механизма у Закон о трговачким праксама значајно ојачало његову ефикасност, ускладило га са Стратегијом и европском праксом и, што је најважније, обезбедило стварну заштиту произвођачима и потрошачима. Конкретно, предлажем да се у Закону о трговачким праксама уведе посебно поглавље под називом „Саветодавни и превентивни механизми у ланцу снабдевања храном“, којим би се уредило успостављање институције заштитника грађана за ланац снабдевања храном, као независног, превентивног и саветодавног механизма. У оквиру тог поглавља било би прописано да заштитник грађана прати односе и поступања учесника у ланцу снабдевања пољопривредним и прехранбеним производима, прима притужбе, иницијативе и упите у вези са непоштеним трговачким праксама, даје мишљења и препоруке ради спречавања спорова и непоштених пракси, промовише добре пословне праксе и указује надлежним органима на системске проблеме, као и да, по потреби, доставља информације Комисији за заштиту конкуренције када постоје елементи за поступање у складу са законом. Истовремено, јасно би се утврдило да заштитник грађана нема управна нити репресивна овлашћења, да не доноси обавезујуће одлуке и не замењује надлежне органе, већ делује комплементарно и превентивно. Такође, било би прописано да заштитник грађана у свом раду поступа независно, непристрасно и поверљиво, уз обавезу заштите идентитета подносилаца притужби и пословних тајни. У истом поглављу били би уређени и услови за именовање и мандат, тако да заштитника грађана именује Влада Републике Србије на одређени период, као лице са високим стручним и моралним угледом и дугогодишњим искуством у пољопривредно-прехранбеном сектору, без постојања сукоба интереса. На крају, прописала би се обавеза редовног извештавања надлежних министарстава и Владе о стању односа у ланцу снабдевања храном, уз давање препорука за унапређење политика у овој области.	
--	--	--	--

		Поред тога, предлажем да Закон о трговачким праксама предвиди и успостављање посебног одбора за праћење формирања цена и маржи пољопривредних и прехрамбених производа, као саветодавног и аналитичког тела, по узору на праксу Француске и Шпаније. Задатак овог одбора био би да, на основу агрегираних и поузданих података, прати и анализира начин на који се цене и марже формирају дуж ланца снабдевања храном, од примарне производње до малопродаје, без утицаја на слободно формирање цена и без регулаторних овлашћења. Кроз редовне анализе и израду полугодишњих извештаја, одбор би допринео већој транспарентности, бољем разумевању расподеле додате вредности у ланцу хране и јачању дијалога између произвођача, прерађивача, трговине и потрошача. Ове анализе служиле би као основ за доношење јавних политика, али и као заједничка чињенична основа за разговор и разумевање међу свим учесницима у ланцу. Као што показује француски модел, у којем поред медијатора постоји и одбор који подноси аналитичке извештаје Парламенту, Влади и јавности, транспарентност цена не значи контролу цена, већ разумевање процеса и јачање поверења међу актерима. Слично томе, шпански модел обједињује праћење цена, трошкова и фактора који утичу на њихово кретање, уз саветодавну улогу и континуирану анализу тржишних односа, што потврђује да је овакав приступ у складу са европском праксом. Увођење заштитника грађана и одбора за транспарентност цена хране <i>не представља контролу цена нити задирање у тржишну конкуренцију</i>, већ успостављање превентивних и аналитичких механизма у складу са најбољом европском праксом. Сматрам да би најцелисходније било прописати институцију заштитника грађана за храну и Одбора за транспарентност цена у склопу овог закона.	
Начелна примедба	Тијана Лалић Прица и партнери	Текст Нацрта Закона, по свом обиму, излази из оквира Директиве (ЕУ) 2019/633, која се односи искључиво на трговину пољопривредним и прехрамбеним производима. Такво проширење на друге секторе доводи до неоправданог проширења регулаторног режима, јер циљ Директиве и јесте заштита слабијих учесника на пољопривредном тржишту и унапређење њихове позиције у ланцу снабдевања. Применом прописа на секторе који нису предвиђени Директивом ризикује се нарушавање пропорционалности и потребне хармонизације са правом ЕУ.	Није прихваћено. У складу са чланом 9. Директиве 633/2019 могуће је увести строжија правила у односу на оне који су предвиђени Директивом: „With a view to ensuring a higher level of protection, Member States may maintain or introduce stricter rules aimed at combating unfair trading practices than those laid down by this Directive, provided that such

		Даље, Нацрт Закона значајно улази у слободу уговарања, прописујући обавезну писмену форму споразума или анекса уговора, чиме искључује могућност уговарања разменом електронске поште, а који начин закључење уговора је врло заступљен у пракси. Потпуно искључивање овог начина уговарања може довести до успоравања пословних процеса и непотребног оптерећења тржишних учесника. Такође, Нацрт Закона садржи појмове као што су ‘објективна и разумна процена свих релевантних околности’ и ‘објективни, разумни, унапред утврђени критеријуми’, али не пружа конкретно значење или мерила за утврђивање ових параметара. То доводи до ситуације да купац нема могућност да унапред зна које праксе су прихватљиве, а које се могу сматрати непоштеним. За потребе правне сигурности и предвидивости примене, препоручује се да се појмови додатно појасне или да се обезбеде смернице које ће указивати на критеријуме и начин процене.	national rules are compatible with the rules on the functioning of the internal market.“ Директива у параграфу (26) и (27) користи истовестан правни стандард „Where such a payment is agreed, it should be based on objective and reasonable estimates.“ Такође, Комисија ће Упутством ближе да одреди сваку непоштену трговачку праксу, што представља значајан искорак транспарентности у односу на праксу већине европских земаља (држава чланица).
		<u>Члан 2. став 4. и члан 2. став 1.</u> Имајући у виду да је један од примарних разлога усвајања овог закона његово усклађивање са Директивом (ЕУ) 2019/633, која се односи искључиво на трговину пољопривредним и прехранбеним производима и која је донета на основу члана 43, става 2 Уговора о функционисању ЕУ, којим се органима ЕУ омогућава да успоставе мере подршке за заштиту предузетника у сектору производње и промета пољопривредних производа који су због структурних или природних услова у неповољнијем положају. Дакле, правни основ за усвајање Директиве је строго секторски, односно намера законодавца ЕУ је да се обим примене ограничи на пољопривредне и прехранбене производе као део регулисања односно унапређења пољопривредног тржишта. У складу са наведеним, проширење националне законске регулативе на друге производе, односно производе од нарочитог значаја за снабдевање тржишта, би било непропорционално и непотребно оптерећивало регулисане субјекте ван пољопривредног сектора. Предлажемо брисање члана 2 став 1 тачка 2) и члана 2 став 4. (брисање производа од нарочитог значаја за снабдевање тржишта)	Није прихваћено. У складу са чланом 9. Директиве 633/2019 могуће је увести строжија правила у односу на оне који су предвиђеним Директивом: „With a view to ensuring a higher level of protection, Member States may maintain or introduce stricter rules aimed at combating unfair trading practices than those laid down by this Directive, provided that such national rules are compatible with the rules on the functioning of the internal market.“
		<u>Члан 4. став 3.</u> Оваква одредба је прешироко и недовољно прецизно формулисана, јер омогућава надлежном органу широку дискрецију и арбитарно утврђивање значајне преговарачке моћи купца без да учесници на тржишту унапред знају на шта се то односи.	Није прихваћено. Комисија Упутством ближе одређује остале индикаторе значајне преговарачке моћи, као што је доминантна позиција учесника на тржишту, производи са снагом бренда и сл.

		Предлажемо брисање.	
		<u>Члан 6. став 1. тачка 8</u> Постоји економска оправданост захтевања додатних плаћања снабдевачу уколико дође до проширења продајне мреже а услед повећања трошкова купца, на пример, трошкови опремања полица за одређени асортиман производа у новим продајним објектима. Предлажемо брисање целе тачке 8 или њен прелазак на сиву листу где ће се предвидети да је наплата ове накнаде дозвољена у случају да је иста последица додатних трошкова које се снабдевачу могу понудити али које он не мора да прихвати.	Није прихваћено. Захтевање од снабдевача да сноси трошкове проширења продајне мреже или опремања објеката купца представља економски неоправдан пренос пословног ризика и изричито је забрањено Директивом (ЕУ) 2019/633. Инвестиције у основна средства трговца (полице, објекти, опрема) су део пословне стратегије купца и не могу се пребацивати на снабдевача, који већ сноси ризик производње и припреме робе за те нове објекте. Оваква пракса директно нарушава равнотежу у ланцу снабдевања и води ка смањењу ликвидности произвођача хране.
		<u>Члан 7. став 1. тачка 1)</u> Уобичајена је пракса да се роба којој је истекао рок употребе враћа продавцима, посебно у случају да су исти испоручени непосредно пред истек рока или у периоду који не даје довољно времена купцу да производе прода до истека рока. Предлажемо прецизирање да се одредба односи само на пољопривредне и прехрамбене производе а не и на друге који су предмет Закона (није јасно из понуђене формулације) и предлажемо брисање речи: „производа којима је истекао рок употребе“.	Делимично прихваћено. Одредба је допунски конкретизована на начин: „Ако се не докаже другачије, непоштене трговачке праксе постоје ако купац: 1) враћа снабдевачу непродате пољопривредне и прехрамбене производе, а да не плати те непродате производе, осим ако је: (1) предмет уговора производ који снабдевач први пут испоручује купцу а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе; (2) предмет уговора производ за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због

			слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;
		<u>Члан 7. став 1. тачка 2), 4), 5), 7)</u> У делу којим се дефинише накнада, појам „објективни и разумни критеријуми“ није довољно прецизиран, што може довести до различитих тумачења у пракси. Није јасно на основу којих параметара се врши процена разумности накнаде (да ли је у реду да накнада буде повезана са прометом снабдевача како би сви снабдевачи били сразмерно оптерећени том накнадом), те се предлаже додатно појашњење овог појма, било кроз примере критеријума или упућивање на мерљиве економске показатеље, у циљу унапређења правне сигурности и уједначене примене прописа. Предлажемо прецизирање појма „ако је накнада заснована на објективним и разумним, унапред утврђеним критеријумима“ Исто се односи и на тачке 4,5,7. члан 7 став 1	Делимично прихваћено. Све одредбе су допунски прецизиране на начин да је „(...) накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима засновано на реалној тржишној вредности“. Наведено је у складу са Директивом 633/2019.
		<u>Члан 7. став 1. тачка 3)</u> Одредба је постављена сувише широко јер укључује све продајне подстицаје и цео асортиман. Такође, постоје ситуације када се у договору обе стране сагласе да учествују у продајним подстицајима, дакле када нема притиска на страни добављача, већ је и у његовом интересу да се прода нека количина (нпр. залиха). На овај начин закон сувише улази у зону слободе уговарања која је загарантована основним принципима ЗОО Предлажемо брисање целе тачке.	Није прихваћено. Директива је концизна у наведеном смислу. Одредба је прецизирана: „5) преноси на снабдевача у целини или делу, трошкове продајних подстицаја које је купац самостално одлучио да спроведе, осим ако је снабдевач захтевао спровођење продајних подстицаја, а купац је пре спровођења навео период трајања подстицаја и количину производа коју може продати по умањеној цени;
		<u>Члан 7, став 1, тачка 4)</u> Није довољно прецизно као ни јасно шта значи да је снабдевач захтевао оглашавање и промотивне активности у случају да се код закључења уговора подразумева сагласност страна око договора за додатне услуге оглашавања, те је накнада за исте резултат слободе уговарања. Предлажемо брисање целе тачке.	Није прихваћено. Одредба је прецизирана у складу са Директивом: „захтева, уговара или наплаћује било какве накнаде за оглашавање и промотивне активности које купац самостално организује и контролише, осим ако је:

			(1) снабдевач захтевао оглашавање и промотивне активности и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности или на предвидљивој користи за снабдевача; или (2) детаљно описана, са јасним циљевима, трајањем, обимом, тачном висином накнаде и начин обрачуна;
		<u>Члан 7. став 2. тачка 2)</u> Потребно је додати део који штити купца од различитих ситуација у пракси када је до умањеног промета дошло искључиво кривицом продавца (нпр. кашњење са испорукама или друге ситуације, испорука робе са недостатком.) Изменити тако да гласи: „захтевање, уговарање или наплаћивање снабдевачу накнаде за умањени промет, осим уколико је до умањења промета дошло услед немара или кривицом снабдевача“.	Коментар је прихваћен. Одредба допуњења „13) захтева, уговара или наплаћује снабдевачу накнаду за умањени промет, осим ако је таква накнада директна и пропорционална стварној штети коју је купац претрпео као последицу за неиспуњавање уговорених обавеза;“
		<u>Члан 7. став 2. тачка 4)</u> Није јасно на шта се односе додатни бонуси и зашто би било забрањено да се након закључења уговора стране накнадно услед промењених тржишних услова (нпр. смањење трошкова набавке и сл.) договоре око додатних бонуса на продајни асортиман ако су исти резултат слободне воље обе стране. На овај начини улази се у зону слободе уговарања, што је у супротности са принципима ЗОО. Није јасно шта се подразумева под појмом бонус, те је потребно јасно дефинисати појам. Предлажемо брисање целе тачке.	Није прихваћено. Нацртом закона нису забрањени бонуси већ условљавање додатних бонуса који нису уговорени. Одредба је допуњена на следећи начин „15) захтева, условљава снабдевача накнадним бонусима, наградама и другим накнадама у току спровођења уговорне обавезе које нису претходно уговорени, без обзира на форму и облик тог бонуса, награде или накнаде;“
		<u>Члан 7. став 3.</u> Потребно је дозволити да уговарање накнаде из овог члана буде учињено и путем електронске поште. Ово је у складу са ЗОО, односно могућношћу закључивања уговора разменом мејлова, будући да представља јасну изјаву воља уговорних страна као и доказ у поступку. На крају члана додати речи: „или путем електронске поште“	Није прихваћено. Сви уговорени услови морају бити у писаном облику, што укључује и електронски документ.

		<u>Члан 8.</u> Потребно је прецизирати да се под одмаздом не сматрају трговински поступци купца који имају комерцијалну основу, а нису учињени са циљем одмазде (нпр. излиставање производа за којим нема више потражње у складу са условима из уговора или смањење количине поруџбине због слабе продаје). Формулација „који користи своја уговорена права“ треба заменити са „који је покренуо поступак из овог Закона у циљу заштите својих права из овог Закона“ Додати нови став на крају члана 8 који ће гласити: „Неће се сматрати комерцијалном одмаздом предузимање неке од радњи из члана 8 које су учињене из разлога који имају комерцијално економско оправдање“. На почетку тачке 1 и 3 члана 8 став 1 додати реч „неоправдано“.	Није прихваћено. Наведена околност је логична и одступа од девијације у понашњу купца која је описана као одмазда или претња одмаздом. Наведено ће бити јасно истакнуто у Упутству Комисије. Први став одредбе је измењен на следећи начин: „Забрањен је сваки облик комерцијалне одмазде или претње одмаздом купца упућена према снабдевачу због тога што користи своја уговорна или законска права и обавезе односно ако је одбио да прихвати формалне или неформалне понуде и услове купца, а нарочито ако се одмазда односи на (...)“ Није прихваћено. Наведено решење је у целости у складу са чланом 116. став 5 и 6. Закона о општем управном поступку. Члан 18. потврђује управно начело да је Савет, као колегијално одлучујуће тело, суверен у процени доказа. Оно доноси одлуку "по свом уверењу", што га ослобађа формалних правила о доказима, али га обавезује на савесну и брижљиву анализу. Кључно је да одлука мора бити заснована на целокупној чињеничној основи, а не на изолованим подацима. Овај члан посебно регулише две специфичне ситуације. Прво, експлицитно признаје доказну вредност изјаве заинтересованог лица (снабдевача), што је од суштинског значаја јер је
		<u>Члан 18. став 3.</u> Супротно начелу истине и члану 24 који предвиђа да у испитном поступку треба да се утврди потпуно и правилно чињенично стање. Предлажемо брисање.	

			управо он често једини извор информација о скривеним уговорним условима и притисцима, нарочито у ситуацијама о којима не постоји јасни писани трагови. Друго, овлашћује Савет да доноси одлуке и на основу чињеница учињених вероватним (пресумпција). Ово је практично неопходно у сложеним тржишним материјама где директни доказ може бити недоступан, али околности неспорно указују на постојање непоштене праксе (нпр. код претње комерцијалне одмазде, или притисак на снабдевача да иницира одређене радње чиме се формално постиже испуњеност законских услова, а заправо се односи на евидентан притисак добављача). Наведена околност је од нарочитог значаја за мериторно одлучивање.
		<u>Члан 20. став 1.</u> Предлажемо да се појасни о којој се иницијативи ради. После речи поступка додати речи: „испитивања непоштене трговачке праксе“	Није прихваћено. Довољно је концизна норма, као и даљи контекст коришћења у закону.
		<u>Члан 29. став 2.</u> Грешком се позива на чл. 6 овог Закона уместо на чл. 7 Изменити тако да гласи: „Савет Комисије доноси решење у вези са непоштенom трговачком праксом из члана 7. овог закона у року од 120 дана од дана покретања поступка“.	Erratum. Коментар је прихваћен.
		<u>Члан 49. став 3.</u> Спровођење секторске анализе и општење са државним органима и организацијама се не може сматрати формалним радњама које прекидају застарелост, јер не представљају радње против странке у поступку.	Није прихваћено. У том тренутку не постоји странка у поступку нити сам поступак. Прикупљање података државних органа или других учесника на тржишту је оправдано, нарочито са становишта спровођења евентуалног ненајављеног увиђаја.

		Предлажемо брисање речи: „Спровођење секторске анализе, општење са државним органима и организацијама“.	
		<u>Члан 52. став 2.</u> Није јасно из ког разлога преглед финансијских елемента уговора не може да буде прилог тексту уговора јер је то уобичајено у пракси и других индустрија, нпр. код банкарских уговора где се преглед финансијских елемента даје клијенту као одвојени документ и он заправо даје резиме свих финансијских обавеза из уговора. Смисао прописивања да тај преглед мора бити део текста уговора (као одредба уговора) није јасан, посебно имајући у виду да се овим прегледом само пописују одредбе уговора које садрже финансијске обавезе и ништа ново се не уговара. Избрисати текст који иде након формулације „или у форми прилога“.	Није прихваћено. Захтев је контрадикторан. Текст члана управо указује на различите могућности дефинисања прегледа уговора.
Начелна примедба	Дејан Симовић	Достављам коментар на члан 6 нацрта Закона који се односи на црну листу, да се убаци као забрана мултилатерална компензација тако да гласи “Условљавање снабдевача плаћањем у облику мултилатералне компензације која укључује преносе дуговања Купца на трећа лица.” Као и да се у Сивој листи у цлану 7 боље прецизира поврат, тј да се одвоји поврат од отпада, налик на Директиву 633/2019	Коментар је прихваћен. Норма гласи: „12) условљавање снабдевача плаћањем у облику мултилатералне компензације која укључује пренос дуга купца на треће лице;“ „1) враћа снабдевачу непродате пољопривредне и прехранбене производе, а да не плати те непродате производе, осим ако је: (1) предмет уговора производ који снабдевач први пут испоручује купцу а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе; (2) предмет уговора производ за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;“
Начелна примедба	Владимир Радомировић Пиштаљка	Предложени нацрт је у супротности са низом норми, а посебно са Законом о заштити узбуњивача, који је лекс специјалис за ову област. Молимо предлагача да одустане од даљег рада на овом тексту и да га измени како би поштовао остале законске норме.	

		Одредбе о заштити узбуњивача су неодређене, као и одредбе о награђивању. Нема одредаба о упућивању на Закон о заштити узбуњивача у вези са општом заштитом узбуњивача у случају одмазде, као ни одредаба по којима Комисија процесно одлучује о висини накнаде и како ће се утврдити допринос узбуњивача откривању неправилности. Није прецизирано ни какво је то решење које доставља узбуњивач да би добио накнаду и каква је његова садржина.	
		<u>Члан 23.</u> Изабацили у потпуности или драстично изменити. Стојимо на располагању за стручну помоћ. Потребно је детаљно испитати компаративна решења, а посебно праксу, јер награђивање узбуњивача до сада није донело озбиљну корист друштвима у којима је та пракса уведена. У већини случајева, награђивање узбуњивача, а заправо награђивање адвоката који заступају пријавитеље, служи само како би фирме које крше прописе платиле казну под условом да се не објављују детаљи случаја и наставиле са својим нелегалним праксама. У овом члану је наведено и да „узбуњивач има право на заштиту идентитета у управном и евентуално судском поступку“, што је правно неодржино јер нико нема право на заштиту идентитета у судском поступку, пошто би то угрозило право на правично суђење. Такође, последња два става овог члана су спорна јер прете узбуњивачима, што ће дестимулисати узбуњиваче.	Није прихваћено. Предложени текст није у супротности са Законом о заштити узбуњивача, већ представља његов нужан комплемент и специјализацију за област непоштене трговачке праксе. Док општи закон штити од одмазде, овај механизам нуди додатни конкретни подстицај (новчану награду) за откривање посебно сложених случајева, чиме се постиже снажнији ефекат у заштити тржишта. Два закона делују паралелно и допуњују се. Одредбе о лажној пријави и губитку права су неопходне да би се спречила злоупотреба система. Оне штите легитимне учеснике на тржишту од клеветничких пријава и штите интегритет самог механизма награђивања. Узбуњивач који делује добронамерно и достави истините доказе нема разлога за бригу.

Начелна примедба	Сомбоled д.о.о. Сомбор	Према разумевању нацрта Закона, предлаже се да се у уводним одредбама дода ближе одређење: - На које привредне субјекте се примењује Закон у односу на седиште самих субјеката? Само на оне који имају седиште у Р Србији или је примена шира? - Да ли се закон примењује и на пружање услуга у вези са производима наведеним у члану 2 став 1? Законским решењем спречити да се посредно фактуришу услуге које су сврстане у црну и сиву зону преко других правних лица. - Дефинисати основне термине који су од значаја за разумевање Закона. Дефиниса шта се подразумева под следећим терминима: - ланац снабдевања, - непоштене трговачке праксе, - пољопривредни и прехрамбени производи, - остали пољопривредни производи, - кварљиви производи, - примарни пољ. производи, - добављач, - купац, - погодности, - накнада, - повезана друштва, - место испоруке пољ. и прех. производа, - цена производње, - набавна цена, - пословна тајна, - набавни ланац, - нов производ... Стиче се утисак да се не може за све сировине и све производе дефинисати термин кварљив производ на исти начин јер је реч о различитим производима. Предлог да се детаљно дефинише кварљив производ. Нацрт Закона не предвиђа рок у којем ће бити донешени подзаконски акти за спровођење овог Закона. Уколико би између примене Уредбе и почетка примене Закона постојала правна празнина у погледу ограничења давања, постојала би могућност „одмазде“ према добављачима. Предлог: континуитет између Уредбе и новог Закона	Делимично прихваћено. Уведена је нова непоштена пракса која обухвата предлог: „13) захтевање од снабдевача да закључи уговор са трећим лицем или изврши плаћање трећем лицу који за циљ или последицу имају изигравање примене одредаба овог закона.“ За све наведене околности постоје дефиниције у овом или у другим прописима.
-------------------------	-----------------------------------	---	--

		Указујемо на специфичност производног циклуса у млечној индустрији која се бави производњом основних животних намирница: - примарни произвођачи се сусрећу са проблемом дужег временског периода за почетак производње сировог млека од момента набавке производних грла; - стања на тржишту може довести до отказивања откупа сировог млека које је веома кварљив производ и не оставља могућност њиховог складиштења због врсте производа па, предлажемо да се отказивање куповине сировог млека доведе у везу са дужином производног циклуса; - рокови трајања готових млечних производа су релативно кратки и производи захтевају специфичне услове прераде и чувања, а отказивање њихове куповине не оставља могућност обезбеђивања заменског купца. Сходно наведеном, обезбедити механизме кроз законска решења за заштиту млечне индустрије и примарног произвођача млека.	
		„Кварљиви пољопривредни и прехранбени производи су свеже воће, свеже поврће, јаја, свеже месо, свежа риба, сирово млеко, свеже млеко, свежи сиреви, ферментисани млечни производи, хлеб и свежи пекарски производи, свежи колачи те остали пољопривредни и прехранбени производи који због своје природе или у фази прераде у којој се налазе, без обзира на поштовање услова њиховог чувања утврђених прописима и/или декларацијом конкретног производа, постају неприкладни за продају и употребу у року од 30 дана након бербе, производње или прераде, а ферментисани млечни производи у року од 40 дана од дана производње или прерада.“ У погледу врсте производа на које се дефиниција кварљиви производи односи, иако је делатност Сомболеда везана за млечне производе, имали смо у виду дефиниције кварљивих производа из Региона. У погледу рокова употребе, сматрамо да би за групу ферментисаних млечних производа уместо рока од 30 дана, овај рок требало да буде до 40 дана имајући у виду да су рокови трајања ове групе производа у интервалу од 26 до 37 дана.	Није прихваћено. Дефиниција је у складу са Директивом, која истиче да је могуће увести и строжу дефиницију (нпр. ultra fresh).
		<u>Члан 2. став 2.</u> Додати што ширу спецификацију производа на које се односи Закон у делу производа од нарочитог значаја или одређивање спецификације ових производа утврдити у оквиру делокруга Владе сагласно ставу 10.	Није прихваћено. Одлуком Владе биће јасно одређен сваки појединачни производ.

		Спецификација би допринела отклањању евентуалних недоумица на које производе се Закон односи.	
		<u>Члан 2. став 3.</u> Прецизирати дефиницујом шта се сматрају кварљиви пољопривредни и прехранбени производи. Одредити дефиницију што прецизније како би се избегле недоумице.	Није прихваћено. Дефиниција у складу са Директивом 633/2019.
		<u>Члан 2. став 10.</u> Допунити рок у којем ће Влада утврдити листу производа. Без одређивања рока доношења подзаконских аката Закон би могао почети да се примењује а да потребни подзаконски акти нису донети што ствара правну несигурност.	Коментар је прихваћен. У прелазним и завршним одредбама је рок истакнут.
		<u>Члан 4. став 6.</u> Дефинисати шта значи да различите делатности нису међусобно комплементарне. Прецизирање би допринело отклањању недоумица у примени Закона.	Није прихваћено.
		<u>Члан 4. став 9.</u> Дефинисати рок у којем ће Комисија издати упутство којим ће одредити појам значајне преговарачке позиције. Одређивање рока за издавања упутства избегла би се ситуација да се Закон почне примењивати а да упутство није издато.	Коментар је прихваћен. У прелазним и завршним одредбама је рок истакнут.
		<u>Члан 6.</u> У члану се говори о кварљивим производима а да није специфицирано шта се под кварљивим производима подразумева. У тачкама 1 и 2 говори се о роковима плаћања од 30 односно 60 дана али се не може довести у контекст рокова трајања – кварљивости производа са роковима њиховог плаћања.	Није прихваћено. Кварљиви производи су дефинисани у члану 2.

		Прецизно дефинирати шта се подразумева под кварљивим производима. Да ли су то производи који због своје природе или фазе прераде у којој се налазе постају неодговарајући за продају у року од 30 дана након бербе, производње или прераде? Да ли је потребно додатно усклађивање са Законом о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама?	
		Члан 7. став 1. тачка 1) Преформулисати одредбу „ 1) враћање или уклањање непродатих пољопривредних и прехранбених производа или производа којима је истекао рок употребе, осим ако је реч о пољопривредном и прехранбеном производу који снабдевачу први пут испоручује купцу или о производу за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;“ Одредба је неодређена те је потребно преформулисати како би била применљива. Нејасно: 1) да ли купци могу да пошаљу комплетну листу производа?; 2) који су критеријуми за поврат? 3) шта је са централном дистрибуцијом на коју добављач не може утицати?	Коментар је прихваћен. Одредба је преформулисана: Ако се не докаже другачије, непоштене трговачке праксе постоје ако купац: 1) враћа снабдевачу непродате пољопривредне и прехранбене производе, а да не плати те непродате производе, осим ако је: (1) предмет уговора производ који снабдевач први пут испоручује купцу а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе; (2) предмет уговора производ за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;
		<u>Члан 7. став 1. тачка 2)</u> Додатно прецизирати текст одредбе „2) складиштење, излагање, улиставање у понуду или стављање на тржиште, осим ако је снабдевач затражио ту услугу од купца или трећег лица и ако је накнада заснована на објективним и разумним, унапред утврђеним критеријумима;“ Није јасно шта се желело. Како ће се утврдити да је снабдевач затражио услугу? Како ће се одредити објективни и разумни, унапред утврђени критеријуми?	Коментар је прихваћен. Одредба је преформулисана: 2) наплаћује накнаду за складиштење производа која је предмет важећег уговора и која се налази у ланцу испоруке у складу са утврђеним роковима, осим ако се накнада односи на стварне и додатне складишне услуге које превазилазе уобичајене и предвиђене трошкове из основног уговора; 3) наплаћује накнаду за уобичајено и разумно излагање производа на продајном месту, осим

			ако је снабдевач затражио услугу стварног и додатног промотивног излагања која превазилазе уобичајено излагање за дату категорију производа и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима засновано на реалној тржишној вредности; 4) наплаћује накнаду за укључивање производа у своју понуду (улиставање у понуду), стављање на тржиште или сличне административне трошкове у вези са отпочињањем сарадње, осим ако је снабдевач затражио услугу улиставања производа који се први пут укључује у понуду тог купца или продајни објекат тог купца и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима засновано на реалној тржишној вредности;
		<u>Члан 7. став 1. тачка 3)</u> Дефинисати да договор треба да буде у писаној форми а не нужно закључењем анекса (нпр е-маилом). Због великог броја продајних подстицаја (акција) који се раде са купцима на месечном нивоу било би сврсисходно да се договори могу обављати пословном кореспонденцијом (е-маилом) а не нужно да се мора закључити анекс уговора.	Није прихваћено.
		<u>Члан 7. став 1. тачка 4)</u> Дефинисати шта се сматрају објективним и разумним унапред утврђеним критеријумима.	Коментар је прихваћен. Одредба је прецизирана на следећи начин „(...)ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на

		Ради лакшег доказивања поштовања законских ограничења одредбу треба прецизирати.	објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима засновано на реалној тржишној вредности;“
		<u>Члан 7. став 1. тачка 8)</u> Шта се сматра значајним смањењем порудбине? Ограничити смањивање порудбине због укључивања другог добављача. Форсирање другог добављача може имати за последицу смањење тражње па је потребно прецизирати одредбу.	Није прихваћено. На предложени начин се ограничава конкуренција, што није у духу овог закона.
		<u>Члан 52.</u> Прецизирати шта се подразумева под термином: погодност, накнада, издатак. Прецизирањем термина спречавају се погрешна тумачења у примени закона. Предлог је или у овом члану или у уводним одредбама дефинисати шта значе ови термини.	Није прихваћено. Наведени појмови су јасни.
		<u>Члан 58.</u> Уместо рока од 4 месеца дана за усклађивање пословања са Законом, предвидети дужи рок за усклађивање. Нпр 6 месеци након доношења подзаконских аката који су потребни за спровођење Закона. Закон се односи на пољ. и прех. производе у чијем промету учествује велики број учесника. За усклађивање са Законом, неопходно је преговарање међу пословним партнерима. За примену Закона потребно је донети подзаконске акте. Члан 2 став 10 обавезује Владу да одреди листу производа на које се Закон односи, али није одређен рок за утврђивање ове листе. Предвиђени рок за усклађивање са Законом доводи у сумњу могућност завршетка преговора и формализовање постигнутог договора обзиром на обим субјеката на које се Закон треба примењивати као и због чињенице да су потребни и подзаконски акти за које није, у предлогу Закона, дефинисан рок доношења.	Није прихваћено. Рок од 4 месеца је довољан, имајући у виду да су сви учесници на тржишту већ сада упознати са новим прописом.
Начелна примедба	Немања Ненадић Невладина организација Транспарентност Србија	-примена закона на наручиоце из јавног сектора Овај закон не примењује се за плаћања јавних субјеката који пружају здравствену заштиту и јавних субјеката који су у систему предшколског, основног, средњег и високог Коментар:	У складу са чланом 3.1.3 Директиве 633/2019 истакнуто је следеће“ The prohibition referred to in point (a) of the first subparagraph shall not apply to payments: -made by a buyer to a supplier where such payments are made in the

		У образложењу се не наводе разлози за постојање овог изузетка. Не видимо који би био оправдани разлог да држава уводи правила којим сузбија непоштене праксе учесника у трговини из приватног сектора, а да истовремено не пружа правну заштиту добављачима када су у питању наручиоци из јавног сектора. Поред тога, наведени су само неки наручиоци из јавног сектора, па је још мање јасно због чега је норма формулисана на овај начин. Насупрот томе, чини се да ЕУ Директива не садржи такво ограничење одговорности субјеката из јавног сектора. Штавише, да прописује могућност ширег обухвата заштите када је реч о наручиоцима из јавног сектора. У хрватском преводу: Odstupajući od prvog podstavka, ova se Direktiva primjenjuje u odnosu na prodaju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda od strane dobavljača čiji godišnji promet ne premašuje 350 000 000 EUR svim kupcima koji su javna tijela.	framework of the school scheme pursuant to Article 23 of Regulation (EU) No 1308/2013; -made by public entities providing healthcare in the meaning of point (b) of Article 4(4) of Directive 2011/7/EU: -under supply agreements between suppliers of grapes or must for wine production and their direct buyers, provided:. Није прихваћено. Директива у члану 3.1.3. истиче “The prohibition referred to in point (a) of the first subparagraph shall not apply to payments: -made by a buyer to a supplier where such payments are made in the framework of the school scheme pursuant to Article 23 of Regulation (EU) No 1308/2013; -made by public entities providing healthcare in the meaning of point (b) of Article 4(4) of Directive 2011/7/EU: -under supply agreements between suppliers of grapes or must for wine production and their direct buyers, provided:.” Сходно томе, закон је у целости усклађен са европском правном тековином. Такође, закон не искључује правила о јавним набавкама. Закон о јавним набавкама је усмерен на обезбеђивање наменског и ефикасног трошења буџетских средстава кроз строге формалне поступке. Насупрот томе, Закон о неправедним трговачким праксама регулише приватно-правне комерцијалне трансакције у ланцу
--	--	--	--

			снабдевања, где се односи заснивају на слободној вољи и тржишним принципима, а не на административном избору понуђача. ЗЈН за циљ има стварање конкуренције међу понуђачима ради добијања најповољније понуде за државу. Овај закон, пратећи Директиву (ЕУ) 2019/633, има за циљ исправљање тржишних деформација и заштиту економски слабије стране (снабдевача) од злоупотребе преговарачке моћи купаца. Процеси у ланцу снабдевања храном (листинг, маркетиншке услуге, дневне поруџбине) су по својој природи неспојиви са крутим процедурама јавних набавки (тендери, комисије, јавна отварања понуда). Примена ЗЈН логике на овај закон би паралисала трговину и онемогућила брзу реакцију која је потребна код кварљиве робе.
		- непрецизна формулација у члану 8. ст. 1. т 4) други облици одмазде Коментар: Након забране "сваке комерцијалне одмазде или претње одмаздом", истакнуто је неколико области у којима може доћи до одмазде (т. 1) до 3)), да би т 4) гласила "други облици одмазде". Поред тога што је граматички неисправна, ова формулација није ни смислена, јер не истиче ни једну конкретну област или вид одмазде.	Коментар је прихваћен. Детаљно је разрађена одредба. Суштина је да одмазда последица понашања, која може бити различита и не може се у целости пописати, сходно чему се користи <i>exempli causa</i>. Детаљи ће бити прописани упутством Комисије. “Члан 8. Забрањен је сваки облик комерцијалне одмазде или претње одмаздом купца упућена према снабдевачу због тога што користи своја уговорна или законска права и обавезе односно ако је одбио да прихвати формалне или неформалне понуде и услове купца, а нарочито ако се одмазда односи на:

			1) уклањање производа снабдевача из понуде или акција купца, 2) смањење наручене количине или учесталости нарудбина или одлагање са прихватом, пријемом и обрадом нарудбина или производа, 3) обуставу, ограничење или прекид пружања услуга које купац иначе пружа снабдевачу у оквиру пословног односа, као што су услуге маркетинга, промоције или додатног излагања производа, 4) други облици одмазде који могу непосредно утицати на пословање снабдевача. Под претњом одмаздом из става 1. овог члана сматра се и свака изјава, чињење или нечињење купца, којим се снабдевачу, изричито или имплицитно, указује на последицу у ситуацији ако снабдевач искористи своја права или ако одбије да прихвати одређене услове.”
		- јавност поступка Право трећих лица на информисање о поступку Коментар: Члан 16 садржи нека правила о јавности података о поступку који води Комисија, углавном кроз ограничења. Будући да несумњиво постоје неке информације које би Комисија могла да да "трећим лицима", нема разлога да управо тај део информација (чије објављивање не би угрозило вођење поступка) објављује без ичијег захтева, на својој интернет презентацији. То би требало прописати као законску обавезу.	Није прихваћено.

Начелна примедба	Александра Грујић Привредна комора Србије (представник сектора малопродаје)	Потребно је одређене одредбе Закона изменити и допунити. Неопходно је да Комисија донесе Упутства у најкраћем року, односно паралелно са усвајањем Закона. Сходно тренутном нацрту Закона, исти ће имати за последицу обимну администрацију нарочито за трговце који се одлуче за пружање услуга из пракси са сиве листе.	
		Члан 3. изменити став 1. и допунити са новим ставовима 3 (постојећи ставови 3, 4, 5, 6 и 7 постају ставови 4, 5, 6, 7 и 8) Предложене допуне имају за циљ да омогуће практичну примену Закона у делу цене производа који су предмет уговора. Цена се сматра уговореним елементом ако се: достави и прихвати електронским путем, утврди на основу појединачних понуда или других тржишних механизма у кратким временским интервалима, или утврди на откупном месту на основу понуде купца прихваћене од снабдевача. Овим се омогућава да цене свих производа који потпадају под Закон буду договорене без потребе за анексом при свакој промени, уз очување транспарентности. Додатак о обавезном закључењу годишњих уговора до 31. марта текуће године обезбеђује правну сигурност за све стране. Изменити први став члана 3 тако да гласи: <i>Уговор између купца и снабдевача закључује се у писаној форми најкасније до 31.марта текуће године или пре испоруке производа који су предмет овог закона уколико се производи улиставају након 31.марта текуће године. Уговор између купца и снабдевача важи додо истека рока на који је уговор закључен, закључења анекса уговора, новог уговора или раскида уговора.</i> Допунити тако да гласи: <i>Цена производа из члана 2. став 1. овог Закона који су предмет уговора има се сматрати постојећим елементом уговора ако се:</i> <i>1) утврђује на основу ценовника који је достављен и прихваћен електронским путем, у складу са роковима и поступком предвиђеним уговором;</i> <i>2) утврђује на основу појединачних понуда снабдевача у поступцима прикупљања понуда или других тржишних механизма који се примењују у кратким временским интервалима;</i>	Прихваћен коментар. Уподобљени релевантни чланови.

		3) утврђује на откупном месту на основу понуде купца коју је снабдевач прихватио, а која се односи на откуп пољопривредних производа.	
		<u>Члан 4. став 2.</u> Купац који не докаже другачије, има значајну преговарачку моћ у смислу става 2. овог члана ако: 1) укупан годишњи приход снабдевача није већи од 2.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 2.000.000 евра; 2) укупан годишњи приход снабдевача између 2.000.000 евра и 10.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 10.000.000 евра; 3) укупан годишњи приход снабдевача већи од 10.000.000 евра, али није већи од 50.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 50.000.000 евра; 4) укупан годишњи приход снабдевача а је између 50.000.000 евра и 150.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 150.000.000 евра; 5) годишњи приход снабдевача је између 150.000.000 евра и 350.000.000 евра, а годишњи приход купца већи од 350.000.000 евра. Предложеном изменом члана 4. став 2 Закона о трговачким праксама врши се прилагођавање финансијских прагова за утврђивање значајне преговарачке моћи купца специфичностима тржишта и привредним условима у Републици Србији. Постојећа формулација преузима финансијске прагове из Директиве (ЕУ) 2019/633, при чему се у домаћем законском решењу као релевантан узима годишњи приход остварен на територији Републике Србије. Насупрот томе, у праву Европске уније наведени прагови се примењују на основу агрегираних прихода повезаних лица, односно група привредних друштава, у оквиру знатно већих и економски снажнијих тржишта. Примена истих номиналних прагова у условима значајно мањег и структурно различитог тржишта доводи до тога да се значајан број привредних субјеката у Републици Србији аутоматски третира као купци са значајном преговарачком моћи, иако у пракси често послују у односима са снабдевачима упоредиве економске снаге и преговарачких капацитета. Такво решење може резултирати применом закона и у ситуацијама у којима не постоји стварна неравнотежа у преговарачкој моћи, што није у складу са основном сврхом Закона. Циљ предложене измене је да се обезбеди пропорционална и сврсисходна примена законске претпоставке значајне преговарачке моћи, усмерена пре свега на заштиту снабдевача који се налазе у економски слабијем положају. Изменити тако да гласи:	Није прихваћено. Наведени прагови су у складу са Директивом 633/2019, при чему је остављена могућност да снабдевач али и купац поседовање или изостанак постојања значајне преговарачке моћи докаже.

		<i>Купац који не докаже другачије, има значајну преговарачку моћ у смислу става 2. овог члана ако:</i> <i>1) укупан годишњи приход снабдевача није већи од 2.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 2.000.000 евра;</i> <i>2) укупан годишњи приход снабдевача између 2.000.000 евра и 10.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 10.000.000 евра;</i> <i>3) укупан годишњи приход снабдевача већи од 10.000.000 евра, али није већи од 20.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 20.000.000 евра;</i> <i>4) укупан годишњи приход снабдевача а је између 20.000.000 евра и 30.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 30.000.000 евра;</i> <i>5) годишњи приход снабдевача је између 30.000.000 евра и 50.000.000 евра, а годишњи приход купца већи од 50.000.000 евра.</i>	
		<u>Алтернативни предлог измене члана 4. у случају да претходни предлог измене члана 4. став 2. не буде усвојен:</u> <u>Члан 4. ставови 4, 5 и 6.</u> (додаје се и нови став 7, тако да постојећи ставови 7 и 8 постају ставови 8 и 9) Годишњи приход у смислу овог закона утврђује се у висини укупног годишњег прихода пре опорезивања и обухвата пословне, финансијске и остале приходе у обрачунској години која претходи години у којој је покренут поступак, остварен у Републици Србији, при чему се неће рачунати приход који повезани учесници на тржишту остваре у међусобној размени. Укупан годишњи приход за облике удруживања учесника на тржишту, утврђује се на основу збира укупних годишњих прихода удружених учесника. Ако због природе делатности коју обавља учесник на тржишту, односно ако се остварује приход од више различитих делатности, које нису међусобно комплементарне, или приход није могуће утврдити, или су подаци на основу којих се он утврђује непотпуни или непоуздани, Комисија за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) ће тај приход утврдити на основу расположивих података и/или других података и информација које сматра релевантним и одговарајућим у конкретном поступку. Предлог измене члана 4. у овом делу усмерен је на прецизнију дефиницију годишњег прихода купца и снабдевача као кључног критеријума за утврђивање постојања значајне преговарачке моћи. Тренутна формулација закона гледа само приход остварен у Републици Србији, што није усклађено са праксом у Европској унији и не одражава	Није прихваћено. Годишњи приход је јасно дефинисан. Није могуће гледати глобални приход имајући у виду да исти није релевантан имајући у виду територијалну ограниченост примене овог прописа.

		економску реалност учесника на тржишту. У ЕУ Директиви приходи се утврђују као агрегирани приходи свих повезаних лица, чиме се обезбеђује објективнија слика економске снаге учесника и праведнија примена закона. Предлажемо и да се Упутством Комисије за заштиту конкуренције, које ће ближе дефинисати појам значајне преговарачке моћи, предвиди обавеза купца и снабдевача да обезбеде релевантну документацију о укупним годишњим приходима, као и званичан доказ о тим приходима, којим се обезбеђује поуздана и транспарентна основа за утврђивање значајне преговарачке моћи без непотребног оптерећења страна у поступку преговора. Изменити и допунити тако да гласи: <i>Годишњи приход у смислу овог закона утврђује се у висини укупног годишњег прихода пре опорезивања, оствареног од стране купца, односно снабдевача и са њима повезаних лица у смислу закона којим се уређују привредна друштва, у обрачунској години која претходи години у којој је покренут поступак.</i> <i>Укупан годишњи приход из претходног става умањује се за приходе остварене продајом добара и пружањем услуга између купца, односно снабдевача и са њима повезаних лица.</i> <i>Купац и снабдевач дужни су да, на захтев Комисије за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија), доставе све податке и документацију релевантне за утврђивање укупног годишњег прихода у смислу овог закона.</i> <i>Ако приход није могуће утврдити или су подаци на основу којих се он утврђује непотпуни, Комисија ће тај приход утврдити на основу расположивих података и/или других података и информација које сматра релевантним и одговарајућим у конкретном поступку.</i>	
		<u>Члан 7. став 3.</u> Праксе из овог члана нису забрањене ако су на основу објективне и разумне процене свих релевантних околности, јасно, недвосмислено и унапред писмено договорене између трговинских партнера у посебном споразуму или анексу уговора. Предложена измена има за циљ да јасније утврди када праксе из „сиве листе“ неће бити сматране непоштеним. Тумачењем овог члана могло се закључити	Делимично прихваћено. Нова формулација гласи: „(...) Праксе из овог члана морају бити јасно, недвосмислено и унапред писмено договорене између трговинских партнера. Под договором из става 2. не подразумева се клаузула у

		да је одређивање дозволе за примену накнада и услуга зависило од иницијативе снабдевача, што би у пракси стварало оперативне потешкоће. Нова формулација става 3. наглашава да је довољно да су праксе јасно, недвосмислено и унапред писмено договорене између трговинских партнера, у облику посебног споразума или анекса уговора. На тај начин, потреба да се доказује иницијатива снабдевача за накнаде и услуге замењује се претходним писаним договором. Изменити тако да гласи: <i>Праксе из овог члана неће се сматрати непоштеним, без обзира на предвиђене изузетке од забране, ако су јасно, недвосмислено и унапред писмено договорене између трговинских партнера, у облику посебног споразума или анекса уговора, а накнаде су засноване на објективним и разумним, унапред утврђеним критеријумима.</i>	стандардним општим условима пословања или други начин једностраног наметања прихвата понуде због значајне неравнотеже преговарачке моћи.“
		<u>Члан 7. став 1. тачка б)</u> Ако се не докаже другачије, непоштене трговачке праксе постоје ако купац од снабдевача захтева или наплаћује накнаду за: б) новчане или друге казне изречене купцу од стране надлежног органа, осим ако су казне директна последица недостатака производа за које је одговоран снабдевач у складу са законом; Предложена допуна има за циљ да се изузетак од забране пребацивања новчаних казни прошири и на случајеве у којима је казна директна последица огласних или промотивних порука у вези са производом које потичу од снабдевача или су засноване на информацијама које је снабдевач обезбедио. На тај начин се јасно разграничава одговорност између уговорних страна и спречава неправично пребацивање регулаторних ризика, уз очување принципа правичности и транспарентности. Изменити тако да гласи: <i>б) новчане или друге казне изречене купцу од стране надлежног органа, осим ако су казне директна последица недостатака производа или огласне, промотивне или друге поруке у вези са производом која потиче од снабдевача или је заснована на информацијама, тврдњама или материјалима које је снабдевач обезбедио, а која је супротна важећим прописима.</i>	Коментар је прихваћен. Одредба је измењена на следећи начин: „8) преноси на снабдевача посредно или непосредно, у целости или делу новчани износ казне, прекршаја или друге управне мере изражене у новчаном износу коју је надлежни орган изрекао купцу, осим ако је правноснажном или коначном одлуком утврђено да је таква мера настала као последица непотпуне или неисправне испоруке, или недостатака производа за који је одговоран снабдевач на основу важећег уговора и у складу са законом;“

		Члан 8. став 3. (допуна) Потребно је прецизирати да се под одмаздом не сматрају трговински поступци купца који имају комерцијалну основу, а нису учињени са циљем одмазде (нпр. излиставање производа за којим нема више потражње у складу са условима из уговора). Такође, потребно је разлучити шта се сматра одмаздом, а шта престанком пословног интереса за даљу сарадњу. Може се десити да снабдевач има неко право које остварује према купцу, а да купац више нема правни интерес да сарађује са снабдевачем. Допунити члан ставом 3 који гласи: <i>Неће се сматрати комерцијалном одмаздом предузимање неке од радњи из овог члана које су учињене из објективних разлога, које се могу доказати и које су у складу са комерцијалним условима договореним између продавца и купца.</i>	Није прихваћено. Наведена материја ће бити упутством ближе појашњена и јасно разграничено да нпр. није свако излиставање производа заправо одмазда јер одмазда представља узрочно-последичну радњу.
		Члан 44. Мера заштите од непоштене трговачке праксе има за циљ успостављање и одржавање равноправности у преговарању између трговачких партнера, на начин којим се омогућава: 1) враћање преговарачке моћи у стање равноправности које би постојало да није дошло до непоштене праксе; 2) спречавање понављања непоштених пракси одвраћањем свих учесника у ланцу снабдевања од њихове примене. Комисија одређује меру из става 1. овог члана ако купац наметне непоштену трговачку праксу из чл. 6 - 8. овог закона. Мера заштите од непоштене трговачке праксе се одређује у облику плаћања новчаног износа. Висина новчаног износа из става 3. овог члана одређује се тако што се основни износ коригује применом критеријума који за последицу имају умањење или повећање основног износа. Основни износ одређује се у односу на остварени укупни годишњи приход странке у поступку оствареног на територији Републике Србије, у години која претходи години покретања поступка и износи 0.1%. Основни износ се умањује за: 1) 20% ако је купац обуставио примену непоштене праксе пре покретања поступка Комисије и о томе доставио ваљан доказ; 2) 20% ако купац није примењивао уговорену непоштену трговачку праксу; 3) 10% ако је купац обуставио примену непоштене праксе до доношења Обавештења о битним чињеницама утврђеним у поступку из члана 27. овог закона;	Коментар је делимично прихваћен. Препозната су два нивоа казни, али не у предложеним износима. Одредба гласи: „Основни износ одређује се у односу на остварени укупни годишњи приход странке у поступку оствареног на територији Републике Србије, у години која претходи години покретања поступка и износи: (1) 0.1% за праксе из члана 7. овог закона; (2) 0.2% за праксе из члана 6. и 8. овог закона.“

		4) 20% ако је купац примењивао непоштenu трговачку праксу у периоду до три месеца; 5) 10% ако је купац примењивао непоштenu трговачку праксу дуже од три месеца а краће од 12 месеци; 6) 20% ако купац призна постојање непоштене трговачке праксе; Основни износ се увећава за: 1) 20% ако купац предлаже, уговара или спроводи непоштenu трговачку праксу након што му је изречена привремена мера из члана 42. овог закона, 2) 10% ако купац не сарађује у току спровођења увиђаја или ненајављеног увиђаја, 3) 10% ако купац прикрива доказе, доставља неистините податке и информације, 4) 20% ако купац подстиче снабдевача на прихватање непоштене трговачке праксе, 5) 20% ако купац у току поступка прети одмаздом снабдевачу или узбуњивачу, 6) 20% ако је непоштена трговачка пракса саставни део општих услова пословања, стандардних уговора по приступу, 7) 100% ако купац понови исту непоштenu трговачку праксу за коју је Комисија донела коначно решење.	
--	--	---	--

		Двостепена конструкција новчаног износа у члану 44. уведена је ради обезбеђивања пропорционалности, правичности, предвидивости и одвраћајућег дејства мера заштите од непоштене трговачке праксе. За непоштене трговачке праксе са сиве листе (члан 7.), које по својој природи представљају условно дозвољене праксе предвиђен је нижи процентуални новчани износ (0,01% укупног годишњег прихода). Овакво решење обезбеђује да санкција буде довољно значајна да има превентивни и одвраћајући ефекат, али истовремено уважава чињеницу да се ради о праксама које често произилазе из оперативних и комерцијалних односа и које не морају нужно имати карактер тешке злоупотребе. За непоштене трговачке праксе са црне листе (члан 6.), као и за комерцијалну одмазду (члан 8.), које представљају по правилу теже повреде закона, задржан је виши процентуални новчани износ од 0,1% укупног годишњег прихода. Примена процентуалног критеријума у оба случаја доприноси једнаком третману учесника различите величине, обезбеђује да се повреде закона санкционишу пропорционално економској снази учесника и спречава несразмерно кажњавање мањих привредних субјеката. Додатно, основни новчани износи подлежу корекцији применом јасно дефинисаних критеријума за умањење или увећање, што омогућава правично и транспарентно одмеравање мере, у складу са циљем закона да успостави равноправност у преговарању и спречи понављање непоштених трговачких пракси. Изменити тако да гласи: <i>Мера заштите од непоштене трговачке праксе има за циљ успостављање и одржавање равноправности у преговарању између трговачких партнера, на начин којим се омогућава:</i> <i>1) враћање преговарачке моћи у стање равноправности које би постојало да није дошло до непоштене праксе;</i> <i>2) спречавање понављања непоштених пракси одвраћањем свих учесника у ланцу снабдевања од њихове примене.</i> <i>Комисија одређује меру из става 1. овог члана ако купац наметне непоштену трговачку праксу из чл. 6 - 8. овог закона.</i> <i>Мера заштите од непоштене трговачке праксе се одређује у облику плаћања новчаног износа.</i> <i>Ако купац наметне снабдевачу непоштену трговачку праксу из члана 7. овог закона, новчани износ одређује се у односу на укупан годишњи приход</i>	
--	--	--	--

		<i>странке у поступку, остварен на територији Републике Србије у години која претходи години покретања поступка и износи 0,01%.</i> <i>Ако купац наметне снабдевачу непоштену трговачку праксу из члана 6. или члана 8. овог закона, новчани износ одређује се у односу на укупан годишњи приход странке у поступку, остварен на територији Републике Србије у години која претходи години покретања поступка и износи 0,1%.</i> <i>Висина новчаног износа из става 4. и 5. овог члана одмерава се тако што се основни новчани износ коригује применом критеријума који за последицу имају умањење или повећање основног новчаног износа.</i> <i>Основни новчани износ се умањује за:</i> <i>1) 20% ако је купац обуставио примену непоштене праксе пре покретања поступка Комисије и о томе доставио ваљан доказ;</i> <i>2) 20% ако купац није примењивао уговорену непоштену трговачку праксу;</i> <i>3) 10% ако је купац обуставио примену непоштене праксе до доношења Обавештења о битним чињеницама утврђеним у поступку из члана 27. овог закона;</i> <i>4) 20% ако је купац примењивао непоштену трговачку праксу у периоду до три месеца;</i> <i>5) 10% ако је купац примењивао непоштену трговачку праксу дуже од три месеца а краће од 12 месеци;</i> <i>6) 20% ако купац призна постојање непоштене трговачке праксе;</i> <i>Основни новчани износ се увећава за:</i> <i>1) 20% ако купац предлаже, уговара или спроводи непоштену трговачку праксу након што му је изречена привремена мера из члана 42. овог закона,</i> <i>2) 10% ако купац не сарађује у току спровођења увиђаја или ненајављеног увиђаја,</i> <i>3) 10% ако купац прикрива доказе, доставља неистините податке и информације,</i> <i>4) 20% ако купац подстиче снабдевача на прихватање непоштене трговачке праксе,</i> <i>5) 20% ако купац у току поступка прети одмаздом снабдевачу или узбуњивачу,</i> <i>6) 20% ако је непоштена трговачка пракса саставни део општих услова пословања, стандардних уговора по приступу,</i> <i>7) 100% ако купац понови исту непоштену трговачку праксу за коју је Комисија донела коначно решење.</i>	
--	--	--	--

		<u>Члан 52. ставови 4. и 5.</u> Свака измена или допуна основног или другог уговора која посредно или непосредно утиче на било који елемент наведен у ставу 3. овог члана, повлачи обавезу истовременог уподобљавања и измене прегледа финансијских елемената уговора. Предложене измене и допуне јасно разграничавају финансијске елементе уговора који захтевају ажурирање прегледа и елементе који се могу мењати без анекса или измене прегледа. Наиме, уговорене погодности, накнаде, новчане казне и друге обавезе и издаци представљају елемент чија измена или допуна повлачи обавезу истовременог ажурирања прегледа финансијских елемената уговора. С друге стране, цене производа, које могу бити предмет честих измена, не захтевају анекс или измену прегледа, јер се њихово мењање уговара и спроводи у складу са предлогом допуне члана 3. став 3. Закона – путем електронске размене ценовника или кроз појединачне понуде у редовним поступцима. Изменити и допунити тако да гласи: <i>Свака измена или допуна основног или другог уговора која посредно или непосредно утиче на уговорене погодности, накнаде, новчане казне и друге уговорене новчане обавезе и издатке, повлачи обавезу истовременог уподобљавања и измене прегледа финансијских елемената уговора.</i> <i>Свака измена или допуна основног или другог уговора која се односи на уговорену цену не повлачи обавезу измене прегледа финансијских елемената уговора, с обзиром да се цена може мењати у складу са чланом 3. став 3. овог Закона.</i>	Коментар је прихваћен. Извршено је номотехничко усклађивање и са претходним захтевима.
Начелна примедба	Александра Грујић Привредна комора Србије (представник сектора велепродаје)	Дефиниција производа на које се закон односи - Потребна је јасна и прецизна дефиниција производа (група производа) на које ће се овај закон односити. Такође, потребно је дефинисати шта се подразумева под кварљивим пољопривредним и прехранбеним производима као и под осталим пољопривредним и прехранбеним производима. Ове дефиниције неопходно је доставити и у тренутној фази док се дају коментари на предлог закона, јер управо од тога зависе и одређене процене ризика и предлози које би евентуално дали учесници у ланцу снабдевања.	Није прихваћено. Влада ближе одређује листу производа из члана 2. Нацрта закона. Та листа ће јасно идентификовати сваки појединачни производ.
		<u>Члан 7. став 1. тачка 1)</u>	Коментар је прихваћен. Одредба гласи: „Ако се не докаже другачије,

		Потребно је појашњење целе тачке а посебно шта се подразумева под писаним упозорењем купца унапред да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе. Да ли је довољно овакву клаузулу унети у уговор/споразум између купца и продавца или можда у самој поруџбеници.	непоштене трговачке праксе постоје ако купац: 1) враћа снабдевачу непродате пољопривредне и прехранбене производе, а да не плати те непродате производе, осим ако је: (1) предмет уговора производ који снабдевач први пут испоручује купцу а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе; (2) предмет уговора производ за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;“
		<u>Члан 7 став 2. тачка 2)</u> Потребно је појашњење шта се подразумева под накнадом за умањени промет. Тачније, да ли се мисли на потенцијалну дегресивну накнаду односно накнаду за недостизање таргетираног промета или на неки вид пенала, или је у питању нешто друго).	Коментар је прихваћен. Одредба гласи: „13) захтева, уговара или наплаћује снабдевачу накнаду за умањени промет, осим ако је таква накнада директна и пропорционална стварној штети коју је купац претрпео као последицу за неиспуњавање уговорених обавеза;
		<u>Члан 7. став 2. тачка 4)</u> Потребно је појашњење целе формулације, шта се подразумева под накнадом за условљавање додатним бонусима у току спровођења уговорне обавезе, на које додатне бонусе се мисли у овој одредби. Навести пример шта је то што није дозвољено ради бољег разумевања.	Није прихваћено. Упуством Комисије ће ближе бити разрађена одредба.

		<u>Члан 7. став 5.</u> „За сваку накнаду из ст. 1. тач. 2), 3), 4), 5) и 7), купац је дужан, на писмени захтев снабдевача, да му достави писану процену накнаде по јединици производа или укупно, пре него што накнада буде наплаћена.“ Потребно је појашњење шта се подразумева под проценом укупног трошка („укупно“) и основа за ту процену коју је купац дужан доставити продавцу на његов захтев у вези са накнадама из става 1 тачке 2, 3, 4, 5 и 7.	Није прихваћено. Одредба је јасна.
		<u>Члан 8.</u> Потребно је појашњење и прецизније дефинисање под којим условима се нека пословна активност сматра одмаздом, односно који се критеријуми узимају у обзир приликом оцене да ли је нека пословна активност одмазда или не. На пример, излиставање артикала се ради када се процени да тај артикал нема довољан обрт, продаја није профитабилна итд. Шта је потребно обезбедити као доказ за једну такву пословну одлуку да се иста не би сматрала одмаздом. Такође, шта се подразумева под неоправданим смањењем наручене количине или учесталости поруџбина и шта су други облици одмазде. Оваква формулација члана 8. даје простора за преширока тумачења и у значајној мери ограничава слободу купца да спроводи своје пословне одлуке. Стога је став да је неопходно прецизније дефинисати одмазду, услове и критеријуме под којима се нека активност може сматрати одмаздом, као и ситуације односно услове који оправдавају овакве пословне одлуке купца.	Није прихваћено. Комисија ће Упутством ближе одредити непоштене трговачке праксе.
		<u>Члан 58.</u> Предвиђен рок за усклађивање пословања и целокупне пословне документације (уговора, смерница итд) са одредбама закона је кратак. Предлог је да рок буде минимум 6 месеци од дана ступања на снагу закона.	Није прихваћено. Рок је оптималан, имајући у виду да су сви учесници на тржишту упознати са изразом прописа, европском правном тековином која представља основ за изразу овог прописа.
Начелна примедба	Александра Грујић Привредна комора Србије	<u>Општи коментар</u> Законом се суштински не ограничава поступање купца, будући да све активности наведене на „сивој листи“ немају никакво ограничење у погледу максималног износа накнада које купац може да захтева од продавца (нпр. накнада за листинг, за оглашавање у лифлетима и сл.).	

	(представник снабдевача)	Како не постоје лимити у погледу ових давања, купце овај закон неће ни на који начин спречити да надокнаде све приходе које су изгубили у периоду важења Уредбе и то путем повећања цене својих услуга.	
		<u>Општи коментар</u> Због бројних новина, биће потребна додатна појашњења, а постоји и значајан број одредаба које садрже наводе који се затим релативизују уопштеним или недовољно одређеним формулацијама (нпр. „објективна и разумна процена“), што може довести до различитих тумачења и потенцијалних злоупотреба. Стога је потребно прописати јасне и објективне критеријуме, односно прецизније описати поједине институте.	
		<u>Општи коментар</u> Нацрт закона о заштити уговорних страна у трговинским односима представља значајан корак ка унапређењу транспарентности и равноправности у трговачким односима, посебно у односима доминирајућих купаца и мањинских снабдевача. Међутим, у постојећем тексту недостају прецизност и специфичне одредбе које би омогућиле практичну примену закона у секторима са кратким роковима трајања производа, као што је пекарска индустрија. Посебно проблематични су следећи аспекти: 1. Недовољно прецизне дефиниције (кварљива роба и рокови), што отежава примену закона у пракси. 2. Непостојање посебне заштите за производе кратког рока употребе, због чега се закон не односи адекватно на специфичности таквих производа. 3. Нејасни рокови и процедуре за рекламације и повраћај, што омогућава произвођачима и купцима да избегну суштину закона кроз формалне, а не суштинске механизме. 4. Недостатак обавеза купца у погледу складиштења и вођења евиденције, што отежава доказивање услова чувања робе и често доводи до неутемељених рекламација. 5. Могућност злоупотребе забрана и санкција у пракси, услед нејасних критеријума за утврђивање непоштене праксе.	

		Због наведеног, предлаже се допуна закона у циљу јаснијег дефинисања права и обавеза уговорних страна у односу на кварљиве производе, као и увођења специфичних правила за робу кратког рока употребе (нпр. пекарски производи), чиме би се омогућила ефикаснија и праведнија примена закона у пракси. Такође, неопходно је ускладити одредбе Нацрта закона са новим Законом о електронским отпремницама и прописима о ПДВ-у, како би се спречиле праксе које нарушавају дигиталну следљивост робе и реалну расподелу тржишног ризика.	
		<u>Члан 2.</u> Није прецизирано да ли се закон примењује искључиво на случајеве када су оба привредна субјекта (и купац и продавац) регистрована и са седиштем на територији Републике Србије, или и на случајеве када је једна од уговорних страна страни привредни субјект (пример: купац – привредно друштво из Србије купује пољопривредне производе од продавца - привредног друштва из иностранства). У циљу јасније примене Закона у пракси, предложено је да се додатно појасни примена у ситуацијама са међународним елементом, односно у случајевима када је једна од уговорних страна страни привредни субјект, а промет робе се врши на територији Републике Србије (нпр. када домаће привредно друштво набавља пољопривредне производе од страног добављача ради стављања у промет на територији Републике Србије). Прецизирати да ли се закон примењује само у случајевима када су обе уговорне стране привредна друштва регистрована у Републици Србији или и у случајевима када је једна уговорна страна привредно друштво из иностранства, а друга из Републике Србије. Предлог је да се закон примењује само на случајеве када су обе уговорне стране (и купац и продавац) привредна друштва регистрована у Републици Србији.	Није прихваћено. Нацрт закона предвиђа територијално ограничење примене прописа.
		<u>Члан 2. став 1.</u> У овом члану се наводе 3 врсте производа на које се Закон примењује, укључујући и производе од нарочитог значаја за снабдевање тржишта.	Није прихваћено. Тачно су дефинисане праксе које се односе на пољопривредне и прехранбене производе а које на све производе.

		Међутим, у даљим члановима који дефинишу непоштене трговачке праксе (чл. 6. и 7.) наводе се само пољопривредни и прехранбени производи на које се непоштене праксе односе, док производи од нарочитог значаја за снабдевање тржишта нису нигде наведени, па остаје нејасно да ли се сматрају непоштеним праксама и оне праксе које се тичу ових производа. Изменити чланове 6. и 7. тако да се примењују и на производе од нарочитог значаја за снабдевање тржишта.	
		<u>Члан 4.</u> Потребно је јасније уредити ситуацију у којој произвођач (продавац), у оквиру свог пословања, послује и са производима који нису део његовог сопственог произвођачког портфолија (односно када има улогу дистрибутера). Неопходно је прецизирати шта се у таквом случају сматра укупним приходом, као и како се овај део портфолија третира са аспекта наплате од купаца (нпр. у пракси није могуће системски примењивати различите валуте за различите категорије производа). Као додатну алтернативу, предлог је да се макар за случајеве из тачака 3, 4 и 5 у ставу 2. овог члана омогући рок плаћања дужи од 60 дана, у складу са Законом о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, имајући у виду да се у наведеним случајевима ради о значајним приходима обе стране – и снабдевача и купаца, те је мало вероватно да може доћи до неравнотеже у преговарачкој моћи. Прецизно дефинисати појам укупног прихода у оваквим случајевима и јасно уредити третман дистрибутерских активности у смислу овог закона.	Није прихваћено. Дистрибутер може имати улогу и купца и снабдевача у зависности од конкретне ситуације. Законом о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама се примењује на све околности које нису предвиђене овим Нацртом закона, односно Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама се не примењује на кварљиве производе, пољопривредне и прехранбене производе који ће бити детаљно дефинисани Уредбом Владе.
		<u>Члан 5.</u> Наведено је да је терет доказивања да је нека пракса непоштена на купцу, што може бити проблематично. На тај начин, терет доказивања се поставља на страну која је често економски јача и која потенцијално креира непоштену праксу, што је супротно заштитној логици ове регулативе. Размотрити адекватност оваквог решења и извршити прерасподелу терета доказивања у складу са стварном динамиком тржишних односа.	Није прихваћено. Нацрт закона је исправно прерасподелио терет доказивања у поступку пред Комисијом, у зависности од врсте непоштене трговинске праксе.

		<u>Члан 6.</u> Прописивање ограничене валуте плаћања је у директној супротности са одредбама Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама. Примена ограничене валуте плаћања у значајној мери може дестимулисати купце да купују производе од домаћих снабдевача, у ком случају би се купци оријентисли ка иностраним снабдевачима како би могли остварити дуже рокове плаћања. Тако се не би постигао жељени ефекат заштите домаћих снабдевача, већ би, напротив, предложене мере негативно утицале на њих, док би се истовремено повећао одлив девиза из Републике Србије због повећаног увоза. Такође, услед ограничења валуте плаћања у случају пољопривредних и прехрамбених производа обухваћених овим законом, постоји опасност да ће купци, како би задржали постојећу ликвидност, “превалити” овај ефекат на оне снабдеваче и пружаоце услуга који нису обухваћени овим законом. Предлаже се усклађивање предметне одредбе са важећим законским оквиром, а пре свега омогућавање рокова плаћања дужих од 60 дана под условима предвиђеним Законом о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама. Алтернативно, предлог је да се ограничење рокова плаћања на 60 дана, односно 30 дана у случају кварљивих производа, предвиди у члану 7. нацрта закона - Условно забрањене непоштене трговачке праксе. Алтернативно, предлаже се усклађивање предметне одредбе са Директивом (ЕУ) 2019/633, тако да се рокови плаћања дефинишу у складу са чланом 3. став 1. тачка (а) Директиве, односно да износе највише 30 дана за кварљиве и 60 дана за остале пољопривредне и прехрамбене производе, рачунајући од истека периода испоруке или од дана утврђивања износа за плаћање, у зависности од тога који од ових датума наступи касније.	Није прихваћено. У складу са чланом 2. Нацрта закона, а у вези са непоштеним праксама које се односе на плаћања кварљивих, пољопривредних и прехрамбених производа успоставља правило, док се за остале околности примењују одредбе Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама.
		<u>Члан 6. став 1. тачке 1) и 2)</u> У делу који се односи на валуту плаћања, стоји ”у року дужем од 30/60 дана од истека периода испоруке или дана издавања рачуноводствене исправе”. Према наведеној формулацији, може доћи до злоупотреба валуте плаћања од стране купца.	Није прихваћено. Одредба је у складу са Директивом 633/2019.

	Наиме, закон не прописује у ком року је обавеза за издавање фактуре, а са друге стране обавезни елементи фактуре су, између осталог датум издавања исте и датум промета добара/услуга. По Закону о облигационим односима, дужничко поверилачки однос настаје даном предаје добара/услуга. Реченицу ”у року дужем од 30/60 дана од истека периода испоруке или дана издавања рачуноводствене исправе”, заменити формулацијом ”од дана настанка дужничко поверилачког односа”	
	<u>Члан 6. став 1. тачка 4)</u> Наводи се да није дозвољено једнострано мењање одредбе уговора са продавцем, а нарочито одредбе које се односе на трајање уговора, рок, начин, учесталост, место и време испоруке, и количину уговорених производа и стандарде квалитета, начин плаћања и цену. Остаје нејасно да ли ће се свако једнострано мењање уговора од стране купца посматрати као непоштена пракса – из овог члана може се закључити да се све има сматрати непоштеном праксом, а нарочито експлицитно наведени елементи уговора. Прецизирати да се једнострано мењање односи на сваку одредбу уговора која буде измењена од стране купца.	Није прихваћено. Члан 6. став 1. тачка 4) не може се тумачити на другачији начин имајући у виду да почетак „једнострано мењање одредбе уговора са снабдевачем (...)“ из чега произлази да је такву промену извршио купац.
	<u>Члан 6. став 1. тачка 4)</u> У ставу 1. тачка 4) може доћи до забуне у тумачењу с обзиром на то да није експлицитно наведено да купац једнострано мења одредбе уговора. Предлаже се додавање речи: „од стране купца“ тако да одредба гласи: „једнострано мењање одредбе уговора од стране купца с продавцем а нарочито одредбе које се односе на трајање уговора, рок, начин, учесталост, место и време испоруке, врсту и количину уговорених производа и стандарде квалитета“	Није прихваћено. Члан 6. став 1. тачка 4) не може се тумачити на другачији начин имајући у виду да почетак „једнострано мењање одредбе уговора са снабдевачем (...)“ из чега произлази да је такву промену извршио купац.

		<u>Члан 6. став 1. тачка 8)</u> У ставу 1. тачка 8) захтевање као такво не треба да буде противзаконито, јер се може одбити, докле год није условљено (докле год продавац није уцењен) и уз то је потребно додатно дефинисати испоруку робе јер овако није јасно зашто је то противзаконито (претпоставка је да се мисли на испоруку гратис робе). Предлаже се додавање речи: „условљавањем“ тако да одредба гласи: „захтевање условљавањем, уговарање, наплаћивање продавцу накнаде или захтевање испоруке робе услед проширења или преуређења продајне мреже купца.“ Предлаже се да се додатно прецизира зашто је захтевање испоруке робе противзаконито, навођењем да се ради о, примера ради, захтевању испоруке гратис робе. Прописати јасне, објективне и мерљиве критеријуме за примену изузетка из става 2. и појаснити однос између става 1. и става 2.	Није прихваћено. Одредба је довољно јасна.
		<u>Члан 6. став 1. тачка 10)</u> Израз „осигурање“ треба јасно дефинисати или заменити изразом „обезбеђење“, ако је то била намера законодавца. Такође, треба прецизирати и обавезу купца у смислу за шта купац треба да гарантује. Имајући у виду да је искоришћен израз „неплаћене“, намеће се тумачење да се ради о гаранцији плаћања. Најзад, није јасно коме купац има обавезу да „изда осигурање за преузете а неплаћене производе“ или „гаранцију (за случај да је поменуто тумачење исправно и да се ради о гаранцији плаћања), да ли снабдевачу или свом купцу даље у ланцу снабдевања? Предлог измене тачке 10) тако да гласи: „условљавање снабдевача достављањем инструмента осигурања за преузети репроматеријал а да купац нема обавезу издавања осигурања за преузете а неплаћене пољопривредне и прехранбене производе.“	Коментар је прихваћен. Прихваћен алтернативни предлог, реч „осигурање“ мења се са речи „обезбеђење“ у одговарајућем падежу. Одредба гласи: „11) условљавање снабдевача достављањем инструмента обезбеђења за преузети репроматеријал а да купац нема обавезу издавања обезбеђења за преузете а неплаћене пољопривредне и прехранбене производе;“

		<u>Чланови 6. и 7.</u> Прикључивање одредби члана 7. члану 6. – Црној листи, како би се избегле евентуалне злоупотребе у пракси.	Није прихваћено. Изузеци су могући на начин и у ситуацијама који су предвиђени члану 7.
		<u>Члан 6. – нови став (повраћај и замена свежје робе)</u> У пракси се већ сада уочавају покушаји заобилажења забране поврата робе кроз формалне механизме замене, књижних корекција и компензација, чиме се суштински задржава пренос тржишног ризика на продавца, супротно циљевима Нацрта закона. Наведене допуне уводе јасно и недвосмислено правило да је свежа роба након испоруке коначно продата, чиме се спречава скривени поврат и обезбеђује фер расподела тржишног ризика. Додаје се нови став који гласи: „Код пољопривредних и прехранбених производа кратког рока трајања (свежа роба), забрањено је враћање, замена, компензација, књижно сторнирање или било који други облик фактичког или правног поврата робе, укључујући праксу замене старе робе за нову робу исте или сличне врсте. Свеж производ који је једном испоручен купцу сматра се коначно продатим, а сав ризик истека рока трајања, непродаје или пропасти робе сноси купац, осим у случају доказаног недостатка квалитета за који је одговоран продавац. Свежом робом сматрају се производи са роком употребе до 30 дана.	Коментар је прихваћен. Наведене околности ће се ближе разрадити кроз Упутство. Одредба је измењена и гласи: „Ако се не докаже другачије, непоштене трговачке праксе постоје ако купац: 1) враћа снабдевачу непродате пољопривредне и прехранбене производе, а да не плати те непродате производе, осим ако је: (1) предмет уговора производ који снабдевач први пут испоручује купцу а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе; (2) предмет уговора производ за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;
		<u>Члан 6. – нови став (забрана “замене старе робе за нову” кроз различите механизме)</u> Купци често користе различите механизме да формално не дефинишу поврат, али у суштини то и јесте поврат. Закон мора да обухвати и те случајеве. Додаје се нови став који гласи: „Забрањене су све праксе које имају ефекат повраћаја или замене робе, укључујући, али не ограничавајући се на: компензације, поклон пакете, књижне корекције, попусте у виду замене робе, или било које друге облике трансакција којима се фактички врши повраћај или замена свежје робе.“	Коментар је прихваћен. Биће разрађен у Упутству Комисије у вези са непоштим трговачким праксама. Замена у складу са правном тековином представља поврат и испоруку новог производа.

		<u>Нови члан (рекламације за свежу робу)</u> Рекламације након дужег периода нису објективне, а код свеже робе су посебно неправедне, јер купац може да не поштује услове чувања. Додаје се нови члан који гласи: „За пољопривредне и прехранбене производе кратког рока трајања (свежа роба), рок за рекламацију је најдуже 24 часа од преузимања робе, осим у случају очигледног скривеног недостатка који се може доказати накнадно. Купац је дужан да приликом рекламације достави доказ о условима складиштења (температура, хигијена, руковање), као и доказ о датуму преузимања робе.“	Коментар је прихваћен. Одредба гласи: „16) не прихвата кварљив пољопривредни производ снабдевача, а да о томе не достави доказ да: (1) кварљив пољопривредни производ одступа од уговореног квалитета или садржи трајан и неотклоњив недостатак, (2) је недостатак постојао пре прихвата односно да се није десио у просторијама купца, (3) није дошло услед немара односно кривицом купца, (4) је о свим недостацима обавестио снабдевача без одлагања.“
		<u>Нови члан (систем дигиталне следљивости – електронске отпремнице)</u> Дигитална следљивост и ПДВ прописи захтевају транспарентност. Повраћај и замена у пракси руше тај систем. Додаје се нови члан који гласи: „Повраћај или замена свеже робе не може се вршити без издавања одговарајуће електронске отпремнице која јасно означава трансакцију, количину, разлог повраћаја и идентитет одговорног лица. Уколико је роба враћена или замењена, купац је дужан да омогући увид у електронску евиденцију промета, у складу са Законом о електронским отпремницама и прописима о ПДВ-у.“	Није прихваћено. Део који се односи на електронску отпремницу није предмет овог закона. Поврат ће бити ближе уређен кроз упутство.

		<u>Нови члан (хигијенско паковање и декларисање свежих производа)</u> Ова допуна спречава могућност контаминације хране, онемогућава замену старе робе за нову у малопродајним објектима и обезбеђује потпуну следљивост у погледу квалитета, рока трајања и порекла. Додаје се нови члан који гласи: „Сви пекарски производи (укључујући хлеб) који се стављају у промет морају бити фабрички хигијенски упаковани и законски декларисани, у складу са важећим прописима о безбедности хране, декларисању и следљивости. Паковање мора омогућити идентификацију производа, рока употребе, серије производње и произвођача, како би била обезбеђена потпуна следљивост у ланцу снабдевања.“	Није прихваћено. Наведена околност није предмет овог закона.
		<u>Нови члан (одговорност купца за складиштење)</u> Без доказа о условима складиштења, рекламације се сматрају неоснованим. Ова одредба штити произвођача и спречава злоупотребе. Додаје се нови члан који гласи: „Купац је дужан да обезбеди услове складиштења у складу са декларисаним условима произвођача, посебно у погледу температуре и хигијене. У случају рекламације, купац је дужан да достави доказ о испуњењу услова складиштења.“	Коментар је прихваћен. Уведена нова одредба која гласи: „16) не прихвата кварљив пољопривредни производ снабдевача, а да о томе не достави доказ да: (1) кварљив пољопривредни производ одступа од уговореног квалитета или садржи трајан и неотклоњив недостатак, (2) је недостатак постојао пре прихвата односно да се није десио у просторијама купца, (3) није дошло услед немара односно кривицом купца, (4) је о свим недостацима обавестио снабдевача без одлагања.
		<u>Члан 7. став 1. тачка 3)</u> Неопходно је прецизирати став 1. тачку 3), као и јасно уредити однос између побројаних случајева условно непоштених трговачких пракси и изузетка из става 3.	Делимично прихваћено. Све одредбе су допунски прецизиране на начин да је „(...) накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима засновано на реалној тржишној вредности“. НАведено је у складу са Директивом 633/2019.Директива у параграфу

		Формулација која упућује на „објективну и разумну процену“ без даљег нормативног одређења, умањује правну сигурност и отвара простор за различита и потенцијално произвољна тумачења, због чега је потребно прописати јасне критеријуме за примену овог изузетка. Прописати јасне, објективне и мерљиве критеријуме за примену изузетка из става 3. и појаснити однос између става 1. и става 3.	(26) и (27) користи истоветан правни стандард „Where such a payment is agreed, it should be based on objective and reasonable estimates.“ Свакако Комисија ће Упутством ближе одредити непоштене трговачке праксе.
		<u>Члан 7. став 1. тачка 2) и 4)</u> У ставу 1. тачка 2) и 4) неопходно је јасно дефинисати ко утврђује накнаду и ко утврђује критеријуме. Јасно дефинисати ко утврђује накнаду и критеријуме.	Није прихваћено. Одредба је јасна.
		<u>Члан 7. став 1. тачке 2), 3), 4), 5) и 7, и став 2. тачке 9) и 10)</u> Све наведене тачке подразумевају условну забрану, како је наведено ”осим ако је продавац затражио од купца”. Према наведеном, а са становишта моћи којом купац располаже, може доћи до злоупотреба, на начин да исти може условити продавца да му се продавац обрати са таквим захтевом, којим се тражи плаћање накнаде улиставања, спровођење продајних подстицаја и друго. Наведене тачке ставити на такозвану Црну листу.	Није прихваћено. Условљавање снабдевача је могуће иако постоји привид да је снабдевач иницирао одређене околности. Наведена околност се цени у контексту доказивања непоштене трговинске праксе.
		<u>Члан 7. став 2. тачка 2)</u> Наводи се да је забрањено захтевање, уговарање или наплаћивање продавцу накнаде за умањени промет, осим услед одговорности за неиспуњавање уговорених количина. Остаје нејасно да ли су овде укључени и пенали које купац може наплатити продавцу у ситуацијама уколико продавац није испоручио купцу сву поручену робу, из разлога који не спадају у кривицу продавца. Предлаже се измена члана 7. став 2. тачка 2), тако да гласи: „захтевање, уговарање или наплаћивање снабдевачу накнаде, било у апсолутном или процентуалном износу, у случају умањеног промета купца, осим у случају делимичне или потпуне неиспоруке производа од стране снабдевача, где та неиспука јесте последица кривице снабдевача.	Коментар је прихваћен. Одредба гласи: „13) захтева, уговара или наплаћује снабдевачу накнаду за умањени промет, осим ако је таква накнада директна и пропорционална стварној штети коју је купац претрпео као последицу за неиспуњавање уговорених обавеза;“

		<u>Члан 7. став 2. тачка 4)</u> У ставу 2 тачка 4) неопходно је прецизирати да додатни бонуси нису договорени. Предлаже се да се додатно прецизира да додатни бонуси нису договорени.	Коментар је прихваћен. Одредба гласи: 15) захтева, условљава снабдевача накнадним бонусима, наградама и другим накнадама у току спровођења уговорне обавезе које нису претходно уговорени, без обзира на форму и облик тог бонуса, награде или накнаде;
		<u>Члан 7. став 3.</u> У ставу 3, је потребно прецизирати да се посебним споразумом или анексом уговора, у смислу овог члана, може сматрати и писана електронска комуникација између уговорних страна, под условом да је основним уговором унапред предвиђено да се такав вид комуникације сматра важећим анексом уговора. Такође, потребно је разјаснити да се ово правило сходно примењује и у случајевима када уговорни однос није уређен формалним уговором, већ се заснива на појединачним поруџбеницама или другој писаној пословној комуникацији. Ово је посебно значајно у ситуацијама када су компаније у улози купаца и немају закључене уговоре са добављачима за производе обухваћене овим законом. Ради очувања правне сигурности, предлажемо да се додатно прецизира да се таква писана електронска комуникација може сматрати важећом само ако је вођена између контакт особа одређених уговором, односно, у случају да уговор не постоји, лица које су за ту намену одредили законски заступници уговорних страна. Овакво решење је у складу са одредбама Закона о облигационим односима о понуди и прихватању понуде и посебно је важно за појединачне и временски ограничене активности (нпр. акције ограниченог трајања). Истовремено, захтев за закључивањем формалног анекса за сваку појединачну ситуацију представља несразмерно административно оптерећење без додатног доприноса правној сигурности, док предложено решење обезбеђује потребну флексибилност уз очување одговарајућег нивоа правне заштите. Предлаже се допуна члана, додавањем нових нових ставова 4, 5 и 6: Посебним споразумом или анексом уговора, у смислу става 3 овог члана, може се сматрати и писана електронска комуникација између уговорних	Није прихваћено. Закон је јасан у погледу обавезе закључивања уговора.

	страна, под условом да је основним уговором предвиђено да се такав вид комуникације сматра важећим анексом уговора. Ако уговорни однос није уређен формалним уговором, већ се заснива на појединачним поруџбеницама или другој писаној пословној комуникацији, сматраће се да је пракса унапред писмено договорена ако произлази из такве комуникације. Писана електронска комуникација из ст. 4. и 5. овог члана мора бити вођена између лица која су уговором одређена као контакт особе, односно, ако уговор не постоји, између лица која су за ту намену одредили законски заступници уговорних страна.	
	<u>Члан 7. став 1. тачка 7)</u> Не постоји оправдан разлог зашто би у било ком случају било дозвољено да снабдевач плаћа купцу трошкове особља за опремање, уређење или одржавање простора, нити се очекује да у пракси неки снабдевач ово сам захтева од купца. Ова одредба може бити само подложна злоупотреби од стране купаца, те је предлог да се уврсти на црну листу. У целости пренети наведену тачку на Црну листу.	Није прихваћено. Направљен је изузетак за додатну услугу коју снабдевач захтева и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима. (нпр. промена целокупне амбалаже у асортиману у року од 24ч на захтев снабдевача, захтева и ноћни рад).
	<u>Члан 18. став 3.</u> Став 3. доводи до правне несигурности, јер омогућава да се донесе одлука на основу чињеница које нису потпуно утврђене. Предлаже се брисање става 3.	Није прихваћен коментар. Наведено решење је у целости у складу са чланом 116. став 5 и 6. Закона о општем управном поступку. Члан 18. потврђује управно начело да је Савет, као колегијално одлучујуће тело, суверен у процени доказа. Оно доноси одлуку „по свом уверењу“, што га ослобађа формалних правила о доказима, али га обавезује на савесну и брижљиву анализу. Кључно је да одлука мора бити заснована на целокупној

			чињеничној основи, а не на изолованим подацима. Овај члан посебно регулише две специфичне ситуације. Прво, експлицитно признаје доказну вредност изјаве заинтересованог лица (снабдевача), што је од суштинског значаја јер је управо он често једини извор информација о скривеним уговорним условима и притисцима, нарочито у ситуацијама о којима не постоји јасни писани трагови. Друго, овлашћује Савет да доноси одлуке и на основу чињеница учињених вероватним (пресумпција). Ово је практично неопходно у сложеним тржишним материјама где директни доказ може бити недоступан, али околности неспорно указују на постојање непоштене праксе (нпр. код претње комерцијалне одмазде, или притисак на снабдевача да иницира одређене радње чиме се формално постиже испуњеност законских услова, а заправо се односи на евидентан притисак добављача). Наведена околност је од нарочитог значаја за мериторно одлучивање.
		<u>Члан 23. став 4.</u> Предвиђено је да физичко лице (нпр. бивши запослени у набавци или запослени код добављача) остварује право на 10% од износа изречене казне по основу пријаве. Овакво решење је високо ризично, имајући у виду да су казне вишемилионске, те се тиме ствара снажан финансијски подстицај за злонамерне или неосноване пријаве. То може довести до злоупотреба механизма узбуњивања, као и до озбиљног нарушавања поверења унутар система набавке и у односима са добављачима. Размотрити укидање, ограничење или реструктурирање система награђивања узбуњивача.	Коментар је прихваћен. Износ награде је умањен.

		<u>Члан 29. став 4.</u> У ставу 4. је предвиђено да тужба не одлаже извршење решења, што може представљати велики проблем у појединим ситуацијама. Предлаже се брисање става 4.	Није прихваћено. Намера законописца је допунски одвраћајући ефекат.
		<u>Члан 44. став 1. тачка 1)</u> Ставом 1. тачка 1. је као мера предвиђено враћање преговарачке моћи у стање равноправности које би постојало да није дошло до непоштене праксе што представља само теоријски концепт и нејасно је како је ово могуће спровести у пракси нити шта би то подразумевало. Предлаже се или јасније дефинисање/појашњење шта би подразумевало „враћање преговарачке моћи у стање равноправности“ или брисање тачке 1. у ставу 1. овог члана.	Није прихваћено. Реч је о основу који за циљ, сврху и оправдање има увођење мере.
		<u>Члан 56. став 3.</u> Став 3. исто као и у члану 29. предвиђено је да тужба не одлаже извршење решења, што може представљати велики проблем у појединим ситуацијама. Предлаже се брисање става 3.	Није прихваћено. Правило да тужба не одлаже извршење решења је кључно за ефикасност сузбијања неправедних трговачких пракси, јер би у супротном вођење управног спора постало инструмент за одлагање плаћања казне и наставак забрањеног понашања.
		<u>Члан 58. став 1.</u> Наводи се да су субјекти дужни да се ускладе са Законом и ревидирају своје уговоре у року од 4 месеца од ступања закона на снагу. У питању је јако кратак рок за усклађивање са овако опсежним изменама. Да се ради о кратком року сведочи и пракса у околним земљама где је у Сврсној Македонији и Републици Хрватској остављен рок за усклађивање од 6 месеци. Предлог је да рок буде 6 месесци од ступања закона на снагу. Потребно је прописати дужи рок за усклађивање са одредбама Закона. Наведени рок је кратак и не омогућава реално прилагођавање пословања новим правним и оперативним захтевом. Предлаже се измена члана 58. тако да гласи:	Није прихваћено. Рок од четири месеца за усклађивање постојећих уговора је адекватан и одмерен тако да пружи довољно времена за измену уговорних одредби, а да истовремено спречи даље наношење економске штете снабдевачима. Иако су поједине земље у региону имале дужи рок, специфичности домаћег тржишта и висок степен идентификованих неправедних пракси захтевају бржу реакцију државе. С обзиром на то да су основна начела Директиве (ЕУ) 2019/633 већ дуго позната јавности кроз јавне расправе, учесници на

		„Сваки субјекат у ланцу снабдевања производима из овог закона, дужан је да своје опште услове пословања, стандардне уговоре, интерне смернице и праксу усклади са одредбама овог закона у року од 6 месеци, од дана ступања на снагу. Постојећи уговори закључени на неодређено време морају бити допуњени или ревидирани у складу са ставом 1. овог члана, при првој наредној редовној ревизији или најкасније у року од 6 месеци од ступања акта на снагу“.	тржишту су имали довољно времена да се упознају са будућим обавезама
Начелна примедба	Meggle Srbija d.o.o	Нацрт је добар темељ и значајно унапређење у односу на постојеће стање, али да би заиста остварио циљ „равноправности уговорних страна“, потребно је додатно ојачати положај снабдевача (статус у поступку, ништавост одређених клаузула, ограничење висине накнада из сиве листе, јаче и делимично репаративне мере) и смањити простор да се кроз формалне „посебне споразуме“ задрже старе, непоштене праксе.	
		<u>Писани уговор и „општи услови купца“ (члан 3. ст. 1–2)</u> Препорука: Укинути овај изузетак, или бар: • прописати да општи услови морају бити унапред јавно објављени и да снабдевач мора потписати посебну изјаву да их је примио, разумео и да је имао разумног времена да их разматра; • забранити клаузуле које искључују преговарање појединих битних елемената (рок плаћања, цена, казне...). 1. Иако је правило да се уговор мора закључити писмено пре испоруке, постоји велики изузетак: писани уговор „није потребан ако снабдевач прихвати опште услове пословања купца на откупном месту односно ван откупног места“. 2. У пракси, то значи: • купац може на терену једнострано наметати опште услове (које снабдевач често реално не може да преговара нити да прочита у целини); • снабдевач остаје без појединачног уговора у ком би могао да уговори повољније или барем специфичне услове; • све ризике и нејасноће преузима фактички снабдевач. 3. Ово битно поткопава циљ закона (равноправност страна), јер најугроженији (мали пољопривредни произвођачи) управо ту најчешће прихватају „шта се да“.	Сматрамо да је покривено. На откупном месту услови морају бити јасно написани у складу са Законом о трговини.

		<u>Забрана неодређених формулација али без санкције за већ закључене уговоре (члан 3 ст. 3–5, члан 55)</u> Препорука: Изричито предвидети да је свака таква клаузула ништава и да купац сноси прекршајну одговорност ако их користи/примењује. 1. Закон добро дефинише да су забрањене нејасне, условне формулације којима купац накнадно утврђује финалну обавезу. 2. Међутим: • прекршајне казне везују се углавном за „не закључење уговора“, „не издавање исправе“ и „не сачињавање прегледа финансијских елемената“ (члан 55), • нема јасне и директне санкције за случај када су већ уговорене неодређене/условне клаузуле које иду на штету снабдевача (нпр. клаузуле типа „додатни рабат по дискреционој одлуци купца“). 3. Ризик: купци настављају да користе сличне формулације, па се спор води тек пред Комисијом, дуго и неизвесно.	Није прихваћено. Чланом 55. Нацрта закона су предвиђене казнене одредбе за конкретну ситуацију.
		<u>Положај снабдевача у поступку – нема статус „странке“ (чл. 14–15)</u> Препорука: Размислити да снабдевач добије статус споредне странке или квази-стране у поступку, макар са правом жалбе/тужбе у делу одлуке која се тиче његових права. • „Странка“ у поступку је само купац против кога се води испитни поступак. • Снабдевач је само „заинтересовано лице“: • нема сва права странке (нпр. покретање правних лекова) • може само давати изјаве, доказе, тражити увид у списе и обавештавање. 1. У пракси, то значи: • снабдевач који трпи непоштenu праксу нема процесну моћ да „води“ поступак; • ако Комисија одлучи да обустави, снабдевач нема класичну могућност да то самостално оспорава као странка.	Није прихваћено. Нацртом закона је прописано да снабдевач има положај заинтересованог лица и сходно томе има значајна права да учествује у поступку иако није странка. Конкретан поступак је једностраначки поступак и води се против купца а у вези са праксом.
		<u>Терет доказивања (члан 19.)</u> Препорука: Јасно прописати:	Није прихваћено. С обзиром на наведене околности јасно је подељена улога код доказивања непоштених пракси из црне и сиве

		- да је код „црне листе“ (чл. 6) довољно да Комисија учињеним вероватним докаже да се радња догодила, а да потом купац има обавезу да се експлицитно оправда (концепт rebuttable presumption). - Члан је формално контрадикторан: - став 1: „Комисија сноси терет доказивања у поступцима из члана 6. и 8.“ - став 2: „Странка у поступку сноси терет доказивања у поступцима утврђивања непоштене трговачке праксе из члана 6.“ - Ово ствара правну несигурност: - нејасно је да ли купац мора доказивати да није починио повреду из члана 6, или Комисија мора доказивати да јесте; - у пракси, то може ићи на штету снабдевача (ако због те конфузије дође до рестриктивног тумачења у корист јачег).	листе, односно комерцијалне одмазде.
		<u>„Сива листа“ – широка могућност оправдавања (члан 7.)</u> Препорука: За најосетљивије ставке (нпр. трошкови промоције, улиставања, умањење поруџбина) ограничити: - максималне проценте/износе који се могу тражити; или забранити да такви анекси буду услов за основни уговор, већ заиста искључиво добровољна опција. - Многе праксе које у стварности тешко погађају снабдеваче стављене су у условно забрањен режим („ако се не докаже другачије“), уз могућност да буду потпуно легалне ако се „јасно, недвосмислено и унапред писмено договоре у посебном споразуму или анексу“. - Проблем: - снабдевачи у пракси често немају реалну слободу да одбију такве додатне анексе (ако не потпишу- губе кључног купца); - закон изричито каже да се то не може „угурати“ у опште услове, али је реално да се уместо тога траже посебни споразуми који су фактички услов за сарадњу. - Конкретно ризичне тачке за снабдеваче: - накнаде за складиштење, излагање, улиставање (тач. 2); - накнаде за продајне подстицаје и промоције (тач. 3 и 4); „значајно смањивање наруџбине“ уз изузетке;	Није прихваћено. Изузеци су написани у складу са одредбама Директиве.

		умањење количине кварљиве робе због промене цене.	
		<u>Привремене мере – могуће лакше укидање (члан 42.)</u> Препорука: Пооштрити услов за укидање привремене мере: - тражити да купац докаже високу вероватноћу да мера није неопходна, или - условити укидање достављањем адекватног инструмента обезбеђења (банкарска гаранција, јемство, сл.). - Привремена мера може се укинути ако купац жалбом учини вероватним да не постоје/неће наступити штетне последице. - Ризик: - купац, као финансијски и правно јачи субјекат, лакше ће „вероватно“ показати да последице нису тешке, него што ће снабдевач моћи да покаже супротно; - привремена заштита (која је кључна код кварљиве робе и текућих испорука) може пасти пре него што се мериторно одлучи.	Није прихваћено. Иако је по узору на члан 451. Закона о извршењу и обезбеђењу могуће предвидети јемство уместо привремене мере, законисац је става да је привремена мера сама по себи довољан изузетак у примени, односно налагању, сходно чему се не очекује да наведени број изречених мера буде висок. Наведени предлог ће бити узет у разматрање ако број мера укаже на растући тренд најтежих непоштених пракси са црне листе односно опхођењу у вези са снабдевачима кварљивих производа, ultra fresh и др. Наведена околност ће се ценити на основу Годишњег извештаја Комисије и Анализе стања коју спроводи министарство надлежно за послове трговине.
		<u>Општа обавеза усклађивања (члан 58.)</u> Препорука: - обавезати купца да у периоду усклађивања експлицитно наведе све одступајуће финансијске елементе (у прегледу из члана 52); - јасно забранити да се стари уговори отказују искључиво ради наметања неповољних измена под изговором „усклађивања са законом“ - Субјекти имају рок од 4 месеца да усагласе опште услове, уговоре, смернице и праксу. - Ризик за добављаче: - у кратком периоду купци могу масовно слати „нове опште услове“ и анексе, често једнострано, под претњом прекида сарадње;	Није прихваћено. Нацрт закона пружа довољан ниво заштите кроз систем материјалних забрана, а Комисија ће у оквиру својих надлежности надзирати процес усклађивања како би се спречило изигравање сврхе закона.

		• снабдевачи, под временским притиском и страхом од губитка тржишта, потписиваће и оно што није у њихову корист.	
Начелна примедба	Удружење пивара Србије	Због бројних новина, биће потребна додатна појашњења, а постоји и значајан број одредаба које садрже наводе који се затим релативизују уопштеним или недовољно одређеним формулацијама (нпр. „објективна и разумна процена“), што може довести до различитих тумачења и потенцијалних злоупотреба. Стога је потребно прописати јасне и објективне критеријуме, односно прецизније описати поједине институте.	
		<u>Члан 2.</u> У циљу јасније примене Закона у пракси, предлажемо да се додатно појасни примена у ситуацијама са међународним елементом, односно у случајевима када је једна од уговорних страна страни привредни субјект, а промет робе се врши на територији Републике Србије (нпр. када домаће привредно друштво набавља пољопривредне производе од страног добављача ради стављања у промет на територији Републике Србије).	Није прихваћено. Закон предвиђа територијално ограничење примене.
		<u>Члан 4.</u> Потребно је јасније уредити ситуацију у којој произвођач (продавац), у оквиру свог пословања, послује и са производима који нису део његовог сопственог произвођачког портфолија (односно када има улогу дистрибутера). Неопходно је прецизирати шта се у таквом случају сматра укупним приходом, као и како се овај део портфолија третира са аспекта наплате од купаца (нпр. у пракси није могуће системски примењивати различите валуте за различите категорије производа). Као додатну алтернативу, предлажемо да се макар за случајеве из тачака 3, 4 и 5 у ставу 2. овог члана омогући рок плаћања дужи од 60 дана, у складу са Законом о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, имајући у виду да се у наведеним случајевима ради о значајним приходима обе стране – и снабдевача и купаца, те је мало вероватно да може доћи до неравнотеже у преговарачкој моћи.	Није прихваћено. Дистрибутер може имати улогу и купца и снабдевача у зависности од конкретне ситуације. Законом о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама се примењује на све околности које нису предвиђене овим Нацртом закона, односно Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама се не примењује на кварљиве производе, пољопривредне и прехранбене производе, који ће бити ближе дефинисани Уредбом Владе.
		<u>Члан 5.</u> Наведено је да је терет доказивања да је нека пракса непоштена на купцу, што може бити проблематично, имајући у виду да су купци у пракси често ти који креирају или иницирају непоштене трговачке праксе. На тај начин, терет доказивања се поставља на страну која је често економски јача и која	Није прихваћено. Нацрт закона је исправно прерасподелио терет доказивања у поступку пред Комисијом, у зависности од врсте непоштене трговинске праксе.

	потенцијално креира непоштену праксу, што је супротно заштитној логици ове регулативе. Размотрити адекватност оваквог решења и извршити прерасподелу терета доказивања у складу са стварном динамиком тржишних односа.	
	<u>Члан 6.</u> Примена ограничене валуте плаћања у значајној мери може дестимулисати купце да купују производе од домаћих снабдевача, у ком случају би се купци оријентисли ка иностраним снабдевачима како би могли остварити дуже рокове плаћања. Тако се не би постигао жељени ефекат заштитите домаћих снабдевача, већ би, напротив, предложене мере негативно утицале на њих, док би се истовремено повећао одлив девиза из Републике Србије због повећаног увоза. Такође, услед ограничења валуте плаћања у случају пољопривредних и прехрамбених производа обухваћених овим законом, постоји опасност да ће купци, како би задржали постојећу ликвидност, “превалити” овај ефекат на оне снабдеваче и пружаоце услуга који нису обухваћени овим законом. Алтернативно, предлаже се усклађивање предметне одредбе са Директивом (ЕУ) 2019/633, тако да се рокови плаћања дефинишу у складу са чланом 3. став 1. тачка (а) Директиве, односно да износе највише 30 дана за кварљиве и 60 дана за остале пољопривредне и прехрамбене производе, рачунајући од истека периода испоруке или од дана утврђивања износа за плаћање, у зависности од тога који од ових датума наступи касније.	Није јасан коментар. Одредба је у складу са Директивом 2019/633.
	<u>Члан 6.</u> У ставу 1 тачка 8 захтевање као такво не треба да буде противзаконито јер се може одбити, докле год није условљено (докле год продавац није уцењен) и уз то је потребно додатно дефинисати испоруку робе јер овако није јасно зашто је то противзаконито (претпостављамо да се мисли на испоруку гратис робе). Прописати јасне, објективне и мерљиве критеријуме за примену изузетка из става 2 и појаснити однос између става 1 и става 2.	Није прихваћено. Одредба је довољно јасна. Упутством Комисије ће се ближе одредити околности овог случаја.

		<u>Члан 7.</u> Неопходно је прецизирати став 1, тачку 3, као и јасно уредити однос између побројаних случајева условно непоштених трговачких пракси и изузетка из става 3. Формулација која упућује на „објективну и разумну процену“ без даљег нормативног одређења умањује правну сигурност и отвара простор за различита и потенцијално произвољна тумачења, због чега је потребно прописати јасне критеријуме за примену овог изузетка. Прописати јасне, објективне и мерљиве критеријуме за примену изузетка из става 3 и појаснити однос између става 1 и става 3.	Није прихваћено. Објективна и разумна процена се разликује од случаја до случаја и зависи од тржишних кретања.
		<u>Члан 7.</u> У ставу 1 тачка 2 и 4 неопходно је јасно дефинисати ко утврђује накнаду и ко утврђује критеријуме. Јасно дефинисати ко утврђује накнаду и критеријуме.	Није прихваћено. Одредба је јасна.
		<u>Члан 7.</u> У ставу 2 тачка 4 неопходно је прецизирати да додатни бонуси нису договорени. Предлаже се да се додатно прецизира да додатни бонуси нису договорени.	Коментар је прихваћен. Одредба гласи: „13) захтева, уговара или наплаћује снабдевачу накнаду за умањени промет, осим ако је таква накнада директна и пропорционална стварној штети коју је купац претрпео као последицу за неиспуњавање уговорених
		<u>Члан 7.</u> У ставу 3, је потребно прецизирати да се посебним споразумом или анексом уговора, у смислу овог члана, може сматрати и писана електронска комуникација између уговорних страна, под условом да је основним уговором унапред предвиђено да се такав вид комуникације сматра важећим анексом уговора. Такође, потребно је разјаснити да се ово правило сходно примењује и у случајевима када уговорни однос није уређен формалним уговором, већ се заснива на појединачним поруџбеницама или другој писаној пословној комуникацији. Ово је посебно значајно у ситуацијама када су компаније у	Није прихваћено. Закон је јасан у погледу обавезе закључивања уговора.

		улози купаца и немају закључене уговоре са добављачима за производе обухваћене овим законом. Ради очувања правне сигурности, предлажемо да се додатно прецизира да се таква писана електронска комуникација може сматрати важећом само ако је вођена између контакт особа одређених уговором, односно, у случају да уговор не постоји, лица које су за ту намену одредили законски заступници уговорних страна. Овакво решење је у складу са одредбама Закона о облигационим односима о понуди и прихватању понуде и посебно је важно за појединачне и временски ограничене активности (нпр. акције ограниченог трајања). Истовремено, захтев за закључивањем формалног анекса за сваку појединачну ситуацију представља несразмерно административно оптерећење без додатног доприноса правној сигурности, док предложено решење обезбеђује потребну флексибилност уз очување одговарајућег нивоа правне заштите. Предлажемо допуну члана, додавањем нових нових ставова 4, 5 и 6: Посебним споразумом или анексом уговора, у смислу става 3 овог члана, може се сматрати и писана електронска комуникација између уговорних страна, под условом да је основним уговором предвиђено да се такав вид комуникације сматра важећим анексом уговора. Ако уговорни однос није уређен формалним уговором, већ се заснива на појединачним поруџбеницама или другој писаној пословној комуникацији, сматраће се да је пракса унапред писмено договорена ако произлази из такве комуникације. Писана електронска комуникација из ст. 4. и 5. овог члана мора бити вођена између лица која су уговором одређена као контакт особе, односно, ако уговор не постоји, између лица која су за ту намену одредили законски заступници уговорних страна.	
		<u>Члан 18.</u> Став 3 доводи до правне несигурности јер омогућава да се донесе одлука на основу чињеница које нису потпуно утврђене. Предлаже се брисање става 3.	Није прихваћено. Наведено решење је у целости у складу са чланом 116. став 5 и 6. Закона о општем управном поступку.

			Члан 18. потврђује управно начело да је Савет, као колегијално одлучујуће тело, суверен у процени доказа. Оно доноси одлуку "по свом уверењу", што га ослобађа формалних правила о доказима, али га обавезује на савесну и брижљиву анализу. Кључно је да одлука мора бити заснована на целокупној чињеничној основи, а не на изолованим подацима. Овај члан посебно регулише две специфичне ситуације. Прво, експлицитно признаје доказну вредност изјаве заинтересованог лица (снабдевача), што је од суштинског значаја јер је управо он често једини извор информација о скривеним уговорним условима и притисцима, нарочито у ситуацијама о којима не постоји јасни писани трагови. Друго, овлашћује Савет да доноси одлуке и на основу чињеница учињених вероватним (пресумпција). Ово је практично неопходно у сложеним тржишним материјама где директни доказ може бити недоступан, али околности неспорно указују на постојање непоштене праксе (нпр. код претње комерцијалне одмазде, или притисак на снабдевача да иницира одређене радње чиме се формално постиже испуњеност законских услова, а заправо се односи на евидентан притисак добављача). Наведена околност је од нарочитог значаја за мериторно одлучивање.
--	--	--	--

		<u>Члан 23.</u> Предвиђено је да физичко лице (нпр. бивши запослени у набавци или запослени код добављача) остварује право на 10% од износа изречене казне по основу пријаве. Овакво решење је високо ризично, имајући у виду да су казне вишемилионске, те се тиме ствара снажан финансијски подстицај за злонамерне или неосноване пријаве. То може довести до злоупотреба механизма узбуњивања, као и до озбиљног нарушавања поверења унутар система набавке и у односима са добављачима. Размотрити укидање, ограничење или реструктурирање система награђивања узбуњивача.	Коментар је прихваћен. Износ награде је умањен.
		<u>Члан 29.</u> У ставу 4 је предвиђено да тужба не одлаже извршење решења, што може представљати велики проблем у појединим ситуацијама. Предлаже се брисање става 4.	Није прихваћено. Правило да тужба не одлаже извршење решења је кључно за ефикасност сузбијања непоштених трговачких пракси, јер би у супротном вођење управног спора постало инструмент за одлагање плаћања казне и наставак забрањеног понашања.
		<u>Члан 44.</u> Ставом 1 тачка 2 је као мера предвиђено враћање преговарачке моћи у стање равноправности које би постојало да није дошло до непоштене праксе што представља само теоријски концепт и нејасно је како је ово могуће спровести у пракси нити шта би то подразумевало. Предлаже се или јасније дефинисање/појашњење шта би подразумевало „враћање преговарачке моћи у стање равноправности“ или брисање тачке 2 у ставу 1 овог члана.	Није прихваћено. Реч је о основу који за циљ, сврху и оправдању има за увођење мере.
		<u>Члан 56.</u> Став 3 исто као и горе у члану 29. Предлаже се брисање става 3.	Није прихваћено. Правило да тужба не одлаже извршење решења је кључно за ефикасност сузбијања неправедних трговачких пракси, јер би у супротном вођење управног спора постало инструмент за одлагање плаћања казне и наставак забрањеног понашања.

		<u>Члан 55.</u> Потребно је прописати дужи рок за усклађивање са одредбама Закона је нереално кратак и не омогућава реално прилагођавање пословања новим правним и оперативним захтевим. Предлог је да рок буде 6 месесци од ступања закона на снагу.	Није прихваћено. Рок од четири месеца за усклађивање постојећих уговора је адекватан и одмерен тако да пружи довољно времена за измену уговорних одредби, а да истовремено спречи даље наношење економске штете снабдевачима. С обзиром на то да су Нацрт закона и основна начела Директиве (ЕУ) 2019/633 већ дуго позната јавности кроз јавне расправе, учесници на тржишту су имали довољно времена да се упознају са будућим обавезама.
Начелна примедба	Кепром група	Генерално у Закону је потребно детаљније прописати и јасније дефинисати оне норме које у себи садрже формулације као што су „објективни и разумни критеријуми“. Како се одређује и доказује шта је објективно и разумно? Поткрепити јаснијим примерима таквих критеријума за одређене праксе са сиве листе. Такође, потребно је прецизирати да ли је све накнаде из члана 7 које купац наплаћује снабдевачу дозвољено уговарати накнадно. Стиче се утисак да нам апсолутно све активности морају бити познате у моменту уговарања и да накнадно није могуће иницирати нове активности и наплаћивати накнаде за њихово спровођење, поготово ако би та иницијатива дошла од стране купца. У пословној пракси многе активности за које се ове накнаде наплаћују снабдевачима резултат су импулса тражње са тржишта и често су инициране накнадно и од стране купца. Такође, сматрамо да је потребно уважити и друге форме писаног договора између купца и снабдевача попут мејла, јер анексирање сваке додатне активности би у великој мери административно оптеретило привреду и успорило процесе што никоме није у интересу.	
		<u>Члан 3. став 1</u> – „Уговор ... закључује се у писаној форми пре испоруке производа“ Потребно је појаснити да ли се у смислу члана 3. став 1. овог закона писана форма уговора сматра испуњеном када је уговор закључен разменом понуде и прихватања путем е-маила, са или без потписа овлашћених заступника уговорних страна?	Није прихваћено. Свака измена мора бити сачињена у писаној форми и представљати саставни део уговора. Оваквим приступом обезбеђује се правни основ за спровођење трансакција, као и ефикаснија контрола пословања.

		Предлажемо да се омогући да се накнадне измене уговора, којих у пракси може бити јако много, не морају обавезно закључивати кроз формалне анексе, јер то ствара додатно административно оптерећење за учеснике на тржишту.	
		<u>Члан 3. став 3. тачка 2)</u> Једнострана промена цене робе од стране продавца, из било ког разлога који није унапред одређен и мерљив, а након што је прихваћена понуда за испоруку робе, према овој одредби Закона би била забрањена? Уколико би купац прихватио овакву промену цене уз финансијску надоканду од снабдевача, да ли би то била дозвољена пракса у смислу овог Закона?	Није јасан коментар.
		<u>Члан 7. став 1. тачка 1) – поврат робе са истеком рока</u> Допунити одредбу тако да се јасно наведе да је поврат робе са истеклим или пред истеком рока трајања дозвољен ако је такав поврат јасно, недвосмислено и унапред уговорен између страна. У пракси су чести уговорни аранжмани који предвиђају поврат робе пред истек или са истеклим роком, па је потребно нагласити да је ово дозвољена пракса уколико је договорена на почетку сарадње и прецизирана у уговору.	Одредба је прецизније дефинисана. Ако се не докаже другачије, непоштене трговачке праксе постоје ако купац: 1) враћа снабдевачу непродате пољопривредне и прехранбене производе, а да не плати те непродате производе, осим ако је: (1) предмет уговора производ који снабдевач први пут испоручује купцу а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе; (2) предмет уговора производ за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе; Комисија ће Упутством ближе одредити непоштене трговинске праксе.
		<u>Члан 7. став 1 тач. 2 и 4 – улиставање и маркетинг</u> 1) Прецизирати да ли се накнаде за улиставање, излагање и маркетиншке услуге засноване на јавно објављеном ценовнику маркетиншких услуга	Одредба је прецизније дефинисана: 2) наплаћује накнаду за складиштење производа која је предмет важећег уговора и која се

		купца (који је део уговора) сматрају довољно транспарентним и објективним и унапред утврђеним критеријумима који отклањају сумњу на постојање непоштене трг. праксе. 2) Циљ закона је да се свима дају прилике да се под једнаким условима улистају, прецизирати шта могу бити критеријуми дозвољене праксе да купац одабере коме ће да омогући активност или позицију. Потребно је јасно дефинисати шта се сматра „објективним и разумним критеријумима“. Посебно дефинисати код улиставања примере дозвољених накнада - нпр. административни трошкови за унос артикала у систем купца, преглед техничке документације нових производа....	налази у ланцу испоруке у складу са утврђеним роковима, осим ако се накнада односи на стварне и додатне складишне услуге које превазилазе уобичајене и предвиђене трошкове из основног уговора; 3) наплаћује накнаду за уобичајено и разумно излагање производа на продајном месту, осим ако је снабдевач затражио услугу стварног и додатног промотивног излагања која превазилазе уобичајено излагање за дату категорију производа и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима засновано на реалној тржишној вредности; 4) наплаћује накнаду за укључивање производа у своју понуду (улиставање у понуду), стављање на тржиште или сличне административне трошкове у вези са отпочињањем сарадње, осим ако је снабдевач затражио услугу улиставања производа који се први пут укључује у понуду тог купца или продајни објект тог купца и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима засновано на реалној тржишној вредности; 6) захтева, уговара или наплаћује било какве накнаде за оглашавање и промотивне активности које купац самостално организује и контролише, осим ако је:
--	--	---	---

			(1) снабдевач захтевао оглашавање и промотивне активности и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности или на предвидљивој користи за снабдевача; или (2) детаљно описана, са јасним циљевима, трајањем, обимом, тачном висином накнаде и начин обрачуна; Комисија ће Упутством ближе одредити непоштене трговинске праксе.
		<u>Члан 7. став 1. тач. 3) – акцијска продаја</u> 1) Појаснити да ли је, уз писану сагласност добављача, дозвољено повећање количина производа током трајања акцијске продаје у односу на унапред планиране количине на иницијативу купца? 2) Да ли купац има право на накнаду од добављача за акцију коју је иницирао накнадно, која није била предвиђена по унапред договореном плану активности, ако се накнадно договори, анексира и снабдевач се са њом сагласи. У пракси често долази до потребе за корекцијом количина током акције, па је неопходно јасно дефинисати у којим случајевима је ова пракса дозвољена.	Одредба је прецизније дефинисана. 5) преноси на снабдевача у целини или делу, трошкове продајних подстицаја које је купац самостално одлучио да спроведе, осим ако је снабдевач захтевао спровођење продајних подстицаја, а купац је пре спровођења навео период трајања подстицаја и количину производа коју може продати по умањеној цени; Комисија ће Упутством ближе одредити непоштене трговинске праксе.
		<u>Члан 7. став 2. тачка 2) накнаде за умањени промет</u> Прецизирати да ли одредба искључује могућност наплате накнаде, ако снабдевач не може да обезбеди наручену количину - у случају када се набавка врши сходно потребама и тражњи, а нема уговором дефинисане количине унапред. Када је у питању нови добављач често у пракси није могуће предвидети како ће се кретати тражња за његовим производима, па самим тим ни набавка не може бити унапред договорена за цео период сарадње и позната у моменту уговарања.	Одредба је прецизније дефинисана: 12) једнострано раскида уговорни однос са снабдевачем без писменог образложења и без уважавања разумног отказног рока који не може бити краћи од 30 дана, осим ако снабдевач изврши суштинско кршење уговора: (1) неоправдано не испуњава кључне уговорне обавезе, или (2) испоруком производа који садржи трајан и неотклоњив недостатак и представљају озбиљну претњу здрављу потрошача или

			повреду прописа (неупотребљив производ), или (3) одласком у стечај, ликвидацију. Комисија ће Упутством ближе одредити непоштене трговинске праксе.
		<u>Члан 7. став 2. тачке 3) и 4) условљавање снабдевача обликом плаћања и додатним бонусима</u> Допунити формулацијом која ће јасније упућивати да је могуће уговорити међусобно компензовање потраживања и обавеза и додатне бонусе у току периода, ако је у питању обострана воља и интерес. Додатно формулисати да би било јасније да ово нису недозвољене праксе, ако се не захтевају као услов за испуњавање било које друге обавезе или права из уговора или саме сарадње.	Није прихваћено. Одредба прецизирана: 15) захтева, условљава снабдевача накнадним бонусима, наградама и другим накнадама у току спровођења уговорне обавезе које нису претходно уговорени, без обзира на форму и облик тог бонуса, награде или накнаде;
		<u>Члан 7. став 3. праксе из овог члана нису забрањене ако су...</u> Прецизирати конкретнијим примерима шта се сматра објективном и разумном проценом релевантних околности. Тренутно постоји забуна да ли било шта од активности са СИВЕ ЛИСТЕ сме иницирати купац, па је потребно јасније дефинисати у Закону.	Делимично прихваћено. Одредбе прецизиране на начин: „(...)ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима;»
		<u>Члан 6. и 7. црна и сива листа трговачких пракси</u> Прецизирати да ли се непоштеном трговачком праксом сматра уговарање контрапромета. Ако у уговорима постоји одредба са којом се снабдевач сагласио о обавези контрапромета, и уговорну казну за уговорну страну која је скривила неиспуњење договореног контрапромета да ли је то дозвољена трговачка пракса? Прецизирати шта се сматра објективном и разумном проценом околности у којима је ово могуће и дозвољено које би требало унети у уговор, ако се сматра дозвољеном праксом која може бити део сиве листе.	Коментар је прихваћен. Наведена околност ће бити ближе разрађена кроз Упутство Комисије.
		<u>Члан 6. и 7. црна и сива листа трговачких пракси</u>	Одредба Нацрта закона гласи: „5) преноси на снабдевача у целини или делу, трошкове продајних подстицаја које је купац

		Прецизирати акције продаје робе пред истек рока са сниженом ценом. Уколико је то акција договорена са снабдевачем, да ли се снабдевачу може наплатити накнада по овом основу.	самостално одлучио да спроведе, осим ако је снабдевач захтевао спровођење продајних подстицаја, а купац је пре спровођења навео период трајања подстицаја и количину производа коју може продати по умањеној цени;“
		<u>Члан 18. – „вероватне чињенице“</u> Јасније дефинисати какве одлуке Савет може донети на основу чињеница које су учињене вероватним, а нису потпуно утврђене. На пример, суд на основу чињеница које су утврђене вероватним доноси привремене мере, али пресуду доноси на основу утврђених чињеница. Претпостављамо да би у овом случају одлука Савета која је донета на основу чињеница које су учињене вероватним, могла бити привремена мера из члана 42. овог Закона.	Није прихваћено. Наведено решење је у целости у складу са чланом 116. став 5 и 6. Закона о општем управном поступку. Члан 18. потврђује управно начело да је Савет, као колегијално одлучујуће тело, суверен у процени доказа. Оно доноси одлуку "по свом уверењу", што га ослобађа формалних правила о доказима, али га обавезује на савесну и брижљиву анализу. Кључно је да одлука мора бити заснована на целокупној чињеничној основи, а не на изолованим подацима. Овај члан посебно регулише две специфичне ситуације. Прво, експлицитно признаје доказну вредност изјаве заинтересованог лица (снабдевача), што је од суштинског значаја јер је управо он често једини извор информација о скривеним уговорним условима и притисцима, нарочито у ситуацијама о којима не постоји јасни писани трагови. Друго, овлашћује Савет да доноси одлуке и на основу чињеница учињених вероватним (пресумпција). Ово је практично неопходно у сложеним тржишним материјама где директни доказ може бити недоступан, али

			околности неспорно указују на постојање непоштене праксе (нпр. код претње комерцијалне одмазде, или притисак на снабдевача да иницира одређене радње чиме се формално постиже испуњеност законских услова, а заправо се односи на евидентан притисак добављача). Наведена околност је од нарочитог значаја за мериторно одлучивање.
		<u>Члан 20. Подношење иницијативе и узбуњивање</u> За узбуњиваче треба да буде прописана и новчана казна за лажно пријављивање. Могућност да оштећени трговац покрене кривични поступак није довољна јер је то свакако увек могућност. Оваквом формулацијом се стимулишу различита лица да преузму улогу узбуњивача, а санкција за њих је само ускраћивање награде и откривање идентитета.	Одредбом члана 23. Нацрта закона је предвиђена околност у случају подношења лажне пријаве, подношење намерно измењених доказа или подстицање на извршење праксе ради остваривања права на награду.
Начелна примедба	Национална алијанса за локални економски развој (НАЛЕД)	<u>Писани уговор и „општи услови купца“ (члан 3. ст. 1–2)</u> 1. Иако је правило да се уговор мора закључити писмено пре испоруке, постоји велики изузетак: писани уговор „није потребан ако снабдевач прихвати опште услове пословања купца на откупном месту односно ван откупног места“. 2. У пракси, то значи: • купац може на терену једнострано наметати опште услове (које снабдевач често реално не може да преговара нити да прочита у целини); • снабдевач остаје без појединачног уговора у ком би могао да уговори повољније или барем специфичне услове; • све ризике и нејасноће преузима фактички снабдевач. 3. Ово битно поткопава циљ закона (равноправност страна), јер најугроженији (мали пољопривредни произвођачи) управо ту најчешће прихватају „шта се да“. Препорука: Укинути овај изузетак, или бар:	Није прихваћено. У складу са Законом о трговини дефинисано је откупно место. Даље, у складу са Правилником о минималним техничким условима за трговину на откупним местима су предвиђени обавезни услови пословања.

		- прописати да општи услови морају бити унапред јавно објављени и да снабдевач мора потписати посебну изјаву да их је примио, разумео и да је имао разумног времена да их разматра; - забранили клаузуле које искључују преговарање појединих битних елемената (рок плаћања, цена, казне...).	
		<u>Забрана неодређених формулација али без санкције за већ закључене уговоре (члан 3 ст. 3–5, члан 55)</u> - Закон добро дефинише да су забрањене нејасне, условне формулације којима купац накнадно утврђује финалну обавезу. - Међутим - прекршајне казне везују се углавном за „не закључење уговора“, „не издавање исправе“ и „не сачињавање прегледа финансијских елемената“ (члан 55), - нема јасне и директне санкције за случај када су већ уговорене неодређене/условне клаузуле које иду на штету снабдевача (нпр. клаузуле типа „додатни рабат по дискреционој одлуци купца“). - Ризик: купци настављају да користе сличне формулације, па се спор води тек пред Комисијом, дуго и неизвесно. Препорука: Изричито предвидети да је свака таква клаузула ништава и да купац сноси прекршајну одговорност ако их користи/примењује.	Одредба је прецизирана: „Члан 55. Новчаном казном у износу од 50.000 динара до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице - субјект приватног сектора: користи неодређене или условне формулације противно члану 3. став 3. овог закона;“
		<u>Положај снабдевача у поступку – нема статус „странке“ (чл. 14–15)</u> „Странка “ у поступку је само купац против кога се води испитни поступак. - Снабдевач је само „заинтересовано лице“: - нема сва права странке (нпр. покретање правних лекова) - може само давати изјаве, доказе, тражити увид у списе и обавештавање. - У пракси, то значи: - снабдевач који трпи непоштenu праксу нема процесну моћ да „води“ поступак;	Није прихваћено. Нацртом закона је прописано да снабдевач има положај заинтересованог лица и сходно томе има значајна права да учествује у поступку иако није странка. Конкретан поступак је једностраначки поступак и води се против купца а вези са праксом.

		• ако Комисија одлучи да обустави, снабдевач нема класичну могућност да то самостално оспорава као странка. Препорука: Размислити да снабдевач добије статус споредне странке или квази-стране у поступку, макар са правом жалбе/тужбе у делу одлуке која се тиче његових права.	
		<u>Терет доказивања (члан 19.)</u> 1. Члан је формално контрадикторан: • став 1: „Комисија сноси терет доказивања у поступцима из члана 6. и 8.“ • став 2: „Странка у поступку сноси терет доказивања у поступцима утврђивања непоштене трговачке праксе из члана 6.“ 2. Ово ствара правну несигурност: • нејасно је да ли купац мора доказивати да није починио повреду из члана 6, или Комисија мора доказивати да јесте; • у пракси, то може ићи на штету снабдевача (ако због те конфузије дође до рестриктивног тумачења у корист јачег). Препорука: Јасно прописати: • да је код „црне листе“ (чл. 6) довољно да Комисија учињеним вероватним докаже да се радња догодила, а да потом купац има обавезу да се експлицитно оправда (koncept rebuttable presumption)).	Erratum. С обзиром на наведене околности јасно је подељена улога код доказивања непоштених пракси из црне и сиве листе, односно пословен одмазде. Одредба гласи: „Комисија сноси терет доказивања у поступцима утврђивања непоштене трговачке праксе из члана 6. и 8. овог закона. Странка у поступку сноси терет доказивања у поступцима утврђивања непоштене трговачке праксе из члана 7. овог закона. „
		<u>„Сива листа“ – широка могућност оправдавања (члан 7.)</u> 1. Многе праксе које у стварности тешко погађају снабдеваче стављене су у условно забрањен режим („ако се не докаже другачије“), уз могућност да буду потпуно легалне ако се „јасно, недвосмислено и унапред писмено договоре у посебном споразуму или анексу“. 2. Проблем: • снабдевачи у пракси често немају реалну слободу да одбију такве додатне анексе (ако не потпишу- губе кључног купца);	Није прихваћено. Изузеци су написани у складу са одредбама Директиве.

		- закон изричито каже да се то не може „утурати“ у опште услове, али је реално да се уместо тога траже посебни споразуми који су фактички услов за сарадњу. 3. Конкретно ризичне тачке за снабдеваче: - накнаде за складиштење, излагање, улиставање (тач. 2); - накнаде за продајне подстицаје и промоције (тач. 3 и 4); „значајно смањивање наруџбине“ уз изузетке; - умањење количине кварљиве робе због промене цене. Препорука: За најосетљивије ставке (нпр. трошкови промоције, улиставања, умањење поруџбина) ограничити: - максималне проценте/износе који се могу тражити; - или забранити да такви анекси буду услов за основни уговор, већ заиста искључиво добровољна опција.	
		<u>Висина мере заштите – релативно ниска (члан 44.)</u> 1. Основни износ за меру заштите је 0,1% годишњег прихода купца у Србији, уз корекције. 2. За велике трговце: - чак и уз увећања, овај ниво може бити недовољно одвраћајући у поређењу са добити коју остварују непоштеним праксама; - исплати се „ризиковати“ и платити меру ако/кад буде изречена. 3. Последице за добављача: - купци могу да третирају санкције као „трошак пословања“, а да системски наставе сличне праксе (посебно када је тржиште концентрисано). Препорука: - виши основни проценат (нпр. 1%) за тешке и понављане повреде; - или обавезни минимум у апсолутном износу за велике купце.	Коментар је прихваћен. Износи мера су прилагођени: „Основни износ одређује се у односу на остварени укупни годишњи приход странке у поступку оствареног на територији Републике Србије, у години која претходи години покретања поступка и износи: (1) 0.1% за праксе из члана 7. овог закона; (2) 0.2% за праксе из члана 6. и 8. овог закона.“
		<u>Привремене мере – могуће лакше укидање (члан 42.)</u> 1. Привремена мера може се укинути ако купац жалбом учини вероватним да не постоје/неће наступити штетне последице.	Није прихваћено. Иако је по узору на члана 451. Закона о извршењу и обезбеђењу могуће предвидети јемство уместо привремене мере,

		2. Ризик: • купац , као финансијски и правно јачи субјекат, лакше ће „вероватно“ показати да последице нису тешке, него што ће снабдевач моћи да покаже супротно; • привремена заштита (која је кључна код кварљиве робе и текућих испорука) може пасти пре него што се мериторно одлучи. Препорука: Пооштрити услов за укидање привремене мере: • тражити да купац докаже високу вероватноћу да мера није неопходна, или • условити укидање достављањем адекватног инструмента обезбеђења (банкарска гаранција, јемство, сл.).	законописац је става да је привремена мера сама по себи довољан изузетак у примени, односно налагању, сходно чему се не очекује да наведени број изречених мера буде висок. Наведени предлог ће бити узет у разматрање ако број мера укаже на растући тренд најтежих непоштених пракси са црне листе односно опхођењу у вези са снабдевачима кварљивих производа, ultra fresh и др. Наведена околност ће се ценити на основу Годишњег извештаја Комисије и Анализе стања коју спроводи министарство надлежно за послове трговине.
		<u>Општа обавеза усклађивања (члан 58.)</u> 1. Субјекти имају рок од 4 месеца да усагласе опште услове, уговоре, смернице и праксу. 2. Ризик за добављаче: • у кратком периоду купци могу масовно слати „нове опште услове“ и анексе, често једнострано, под претњом прекида сарадње; • снабдевачи , под временским притиском и страхом од губитка тржишта, потписиваће и оно што није у њихову корист. Препорука: • обавезати купца да у периоду усклађивања експлицитно наведе све одступајуће финансијске елементе (у прегледу из члана 52); • јасно забранити да се стари уговори отказују искључиво ради наметања неповољних измена под изговором „усклађивања са законом“.	Није прихваћено. Нацрт закона пружа довољан ниво заштите кроз систем материјалних забрана, а Комисија ће у оквиру својих надлежности надзирати процес усклађивања како би се спречило изигравање сврхе закона.
Начелна примедба	Atlantic Grupa	<u>Члан 6. став 1. тачка 1.</u> 1) враћање или уклањање непродатих пољопривредних и прехранбених производа или производа којима је истекао рок употребе, осим ако је	Коментар је прихваћен. Одредба је измењена на следећи начин: Ако се

		реч о пољопривредном и прехранбеном производу који продавац први пут испоручује купцу или о производу за који продавац тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе; Предлог измене: 1) враћање или уклањање непродатих пољопривредних и прехранбених производа или производа којима је истекао рок употребе, осим ако је продавац унапред писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе пољопривредних и прехранбених производа: – које продавац први пут испоручује купцу и – за које продавац и поред писаног упозорења тражи продају од стране купца; Образложење: Прецизније дефинисано	не докаже другачије, непоштене трговачке праксе постоје ако купац: 1) враћа снабдевачу непродате пољопривредне и прехранбене производе, а да не плати те непродате производе, осим ако је: (1) предмет уговора производ који снабдевач први пут испоручује купцу а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе; (2) предмет уговора производ за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;
		<u>Члан 6. став 1. тачка 8.</u> 8) значајно смањивање наруџбине нековарљивих производа из овог закона, без претходне писане најаве продавцу у року који не може бити краћи од 30 дана, осим ако купац докаже да не постоји тражња за одређеним производом у обиму који је уговорен, Предлог је да се квантификује реч „значајно“, односно да се одреди проценат смањења, који ће се сматрати значајним. Образложење: Прецизније дефинисано	Коментар је прихваћен. Конкретна околност ће бити ближе разрађена Упутством Комисије.
		<u>Члан 5. став 1. тачка 1. и 2.</u> 1) уговарање плаћања или плаћање продавцу за испоручене кварљиве пољопривредне и прехранбене производе у року дужем од 30 дана истека периода испоруке или дана издавања рачуноводствене исправе, у зависности од тога који од ова два рока наступи касније; 2) уговарање или плаћање продавцу за остале пољопривредне и прехранбене производе року дужем од 60 дана након истека периода испоруке односно након датума издавања рачуноводствене исправе, у зависности од тога који од наведених рокова наступа касније;	Није прихваћено. Овај закон се примењује без обзира на то којим се прописом уређује уговарање између правних лица или изабраног права у уговору између купаца и снабдевача. Примена одредаба других прописа не искључује нити ограничава непосредну примену одредаба овог закона. Наведено је у складу са чланом 3.4. Директиве 2019/633 „Member States shall ensure that the prohibitions laid down in paragraphs 1

		У супротноси са чланом 3. став 7. Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама,	and 2 constitute overriding mandatory provisions which are applicable to any situation falling within the scope of those prohibitions, irrespective of the law that would otherwise be applicable to the supply agreement between the parties.“
Начелна примедба	Америчка привредна комора у Србији	1. <u>Предмет примене закона је прекомерно и непримерено широко одређен</u> Поздрављамо иницијативу министарства да увођењем Закона о трговачким праксама начини корак ка приближавању ЕУ регулативи, посебно Директиви (ЕУ) 2019/633 о непоштеним трговачким праксама у ланцу снабдевања пољопривредним и прехранбеним производима (у даљем тексту: Директива). Директива има јасно и ограничено поље примене, које се односи искључиво на трговину пољопривредним и прехранбеним производима, и заснива се на специфичностима тог сектора, укључујући структуралну неравнотежу преговарачке моћи и осетљивост примарних произвођача. С тим у вези, уз одлуку о проширењу предмета примене закона на тзв. „производе од нарочитог значаја за снабдевање тржишта“ ван традиционалних пољопривредно-прехранбених производа, уз значајан регулаторни терет који исти доноси за све предметне индустрије, неопходно је урадити и анализу ефеката на те индустрије, потенцијалне тржишне реакције, како жељени ефекти не би били превазиђени нежељеним. Постоји извесна опасност да пререгулацијом домаћег тржишта, уместо да закон оствари заштитну функцију, исти има дестимулативно дејство на сарадњу трговаца са домаћим снабдевачима, у поређењу са снабдевачима из увоза.	Овај закон се примењује без обзира на то којим се прописом уређује уговарање између правних лица или изабраног права у уговору између купаца и снабдевача. Примена одредаба других прописа не искључује нити ограничава непосредну примену одредаба овог закона. Наведено је у складу са чланом 3.4. Директиве 2019/633 „Member States shall ensure that the prohibitions laid down in paragraphs 1 and 2 constitute overriding mandatory provisions which are applicable to any situation falling within the scope of those prohibitions, irrespective of the law that would otherwise be applicable to the supply agreement between the parties.“

2. Однос закона према другим законима и непосредна примена представљају регулаторни ризик

Одредбе којима се прописује да се закон примењује „без обзира на то којим се прописом уређује уговарање између правних лица или изабраног права у уговору између купаца и снабдевача“, као и да „примена одредаба других прописа не искључује нити ограничава непосредну примену одредаба овог закона“, отварају питања у погледу усклађености Нацрта закона са међународним обавезама Републике Србије. Наиме, оваквим формулацијама се фактички предвиђа екстратериторијална примена националног законодавства, без јасних начина примене ефективног надзора, истовремено доводећи у питање усаглашеност са већ преузетим спољнотрговинским обавезама из ССП-а и других споразума.

Увођењем националних правила која се примењују на стране снабдеваче независно од уговореног меродавног права и места закључења уговора, ствара се ризик од индиректне дискриминације и прикривених ограничења трговине, што није у складу са обавезама преузетим ССП-ом. Поред тога, овакве одредбе нарушавају основна начела међународног приватног права, укључујући начело аутономије воље уговорних страна у избору меродавног права, као и начело правне сигурности и предвидљивости. Страни снабдевачи могу бити доведени у ситуацију да подлежу регулаторном режиму са којим нису могли разумно да рачунају у тренутку закључења уговора, што може имати одвраћајући ефекат на прекограничну трговину и утицати на смањење понуде и конкурентности на домаћем тржишту.

Имајући у виду наведено, сматрамо да је неопходно преиспитати ове одредбе и јасно ограничити примену закона на односе који имају довољно јаку и стварну везу са територијом Републике Србије, као и прецизно дефинисати обим евентуалне примене норми непосредне примене, како би се обезбедила усклађеност са међународним обавезама Републике Србије и очувала правна сигурност учесника на тржишту.

3. Дефинисање „производа од нарочитог значаја“ подзаконским актом уводи правну неизвесност

Нацртом закона је предвиђено да Влада, путем подзаконског акта, утврђује који се производи сматрају „производима од нарочитог значаја за снабдевање тржишта“. Овакво решење уводи висок степен правне неизвесности у погледу предмета примене закона. Наиме, остављање овако значајног елемента закона дискреционој оцени извршне власти, без јасно прописаних и законом утврђених критеријума, омогућава значајне изненадне измене регулаторног

		окружења у различитим индустријама, што не доприноси предвидивости планирања пословања. То онемогућава привредне субјекте да унапред и на поуздан начин планирају своје пословање, инвестиције и уговорне односе, јер не могу са довољном сигурношћу да предвиде да ли ће и када њихови производи потпасти под режим посебне регулације. Сматрамо да предмет примене закона, као један од његових суштинских елемената, мора бити јасно и прецизно дефинисан самим законом, а не остављен подзаконској разради, како би се обезбедила предвидљивост и стабилност правног оквира. У том контексту, свакако треба имати у виду начело сразмерности регулаторног терета у постизању жељеног резултата, и размотрити друге, мање оптерећујуће начине да се до жељеног резултата дође. <u>4. Овлашћења Комисије за заштиту конкуренције су прекомерно широка и нарушавају принцип правне извесности</u> Нацрт закона Комисији за заштиту конкуренције поверава изузетно широка овлашћења у погледу тумачења и конкретизације кључних појмова закона. Иако су појмови „непоштена трговачка пракса“ и „значајна преговарачка моћ“ формално дефинисани законом, закон истовремено предвиђа да Комисија доноси упутства којима се ови појмови даље разрађују и прецизирају. Појам непоштене трговачке праксе је у члану 4. закона описан и додатно конкретизован набрајањем појединих радњи које се сматрају непоштеним, док је појам значајне преговарачке моћи везан за постојање неравнотеже у корист купца и утврђене приходне прагове. Међутим, давањем овлашћења Комисији да путем упутстава „ближе одређује“ ове појмове, фактички се оставља простор да орган који врши надзор, спроводи поступке и изриче мере истовремено и нормативно обликује садржину обавеза субјеката на које се закон примењује. Овакво решење доводи до концентрације регулаторне, надзорне и квазинормативне функције у рукама једног органа. Последиčno, повећава се ризик од неуједначене и непредвидиве примене закона, што додатно нарушава правну сигурност привредних субјеката. Сматрамо да је неопходно или да се кључни појмови у потпуности и прецизно дефинишу самим законом, или да се одредбе којима се Комисији даје овлашћење да их даље нормативно разрађује избришу из Нацрта закона.	
--	--	--	--

		<u>Члан 1. и члан 2. став 1. тачка 2)</u> Члан 1. У циљу заштите начела равноправности уговорних страна овим законом се уређују трговачке праксе, права и обавезе купца и снабдевача пољопривредних, И прехрамбених и производа од нарочитог значаја за снабдевање тржишта, инспекцијски надзор, овлашћење министарства надлежног за послове трговине, као и овлашћења Комисије за заштиту конкуренције, општи услови, правила, мере и поступак који спроводи Комисија за заштиту конкуренције ради утврђивања непоштене трговачке праксе. Члан 2. Овај закон се непосредно примењује на односе између снабдевача и купца који обавља трговину на територији Републике Србије, и то: 1) пољопривредним и прехрамбеним производима, као и 2) производима од нарочитог значаја за снабдевање тржишта. Производ од нарочитог значаја за снабдевање тржишта у смислу овог прописа је: 1) производи од нарочитог значаја за снабдевање потрошача, и то: кућна хемија, напирна и кухињска галантерија, лична хигијена и козметика и њене; и 2) производи од нарочитог значаја за пољопривредну производњу, и то: средства за исхрану и заштиту биља и оплемењивачи земљишта. Видети опште коментаре под 1. Директива је усвојена на основу члана 43. Уговора о функционисању Европске уније, који прописује да се прописи о заштити конкуренције примењују на производњу и трговину пољопривредним производима само у мери у којој то одреде Европски парламент и Савет у оквиру члана 43(2), односно, Савет, на предлог Комисије, штити предузећа која су „хендикепирана“ структурним или природним условима, узимајући у обзир и циљеве заједничке пољопривредне политике утврђене у члану 39. Уговора. Стога је правни основ за доношење Директиве строго секторски и потврђује да је законодавац ЕУ намерно ограничио обим Директиве на пољопривредне и прехрамбене производе као део регулације пољопривредног тржишта.	Није прихваћено. Иако је основни циљ овог закона преношење Директиве (ЕУ) 2019/633 која се фокусира на пољопривредне и прехрамбене производе, државе чланице (и државе кандидати) имају дискреционо право да прошире опсег примене на друге производе и секторе уколико процене да за тим постоји оправдан економски интерес и потреба за заштитом тржишта. Задржавањем ове категорије производа, Нацрт закона обезбеђује свеобухватнији механизам заштите и осигурава да се правила фер трговине примењују на све критичне тачке снабдевања тржишта Републике Србије.
--	--	--	---

		Циљ Директиве је јасно усмерен на заштиту пољопривредне заједнице, која је изложена специфичним ризицима, као што су биолошка неизвесност, сезонска природа производа и кварљивост – ризицима који се не односе на друге привредне секторе. Проширивање националног законодавства на друге производе било би несразмерно, непотребно би оптеретило привредне субјекте ван пољопривредног сектора и прекршило би начело сразмерности на којем се Директива заснива. У поређењу са пољопривредним сектором, други сектори већ имају адекватне механизме заштите кроз опште уговорно право, Закон о заштити конкуренције, одредбе Закона о трговини и друге релевантне законе и подзаконске акте, који у потпуности обезбеђују заштиту комерцијалних односа. Имајући у виду горе наведено, предлажемо брисање дела Нацрта закона који се односи на производе од нарочитог значаја за снабдевање тржишта.	
		<u>Члан 3. став 1.</u> Уговор између купца и снабдевача закључује се у писаној форми пре испоруке производа који су предмет овог закона АКО ПОСТОЈИ ЕКСПЛИЦИТАН ЗАХТЕВ СНАБДЕВАЧА (ИЛИ КУПЦА) О ЗАКЉУЧЕЊУ УГОВОРА У ПИСАНОЈ ФОРМИ, ПРЕ ИСПОРУКЕ ПРОИЗВОДА. Постојећа формулација, којом се писана форма везује искључиво за тренутак пре испоруке, не одражава реалне пословне токове и може довести до формалног кршења закона и у ситуацијама у којима не постоји непоштена трговачка пракса нити неравнотежа у преговарачкој моћи уговорних страна, услед објективних административних и оперативних околности. Предложеном допуном се прецизира да је обавеза закључења уговора у писаној форми релевантна у случајевима када је снабдевач од купца затражио закључење уговора (или обрнуто) или писану потврду услова пре испоруке, чиме се обезбеђује правна сигурност, пропорционалност и доследна примена закона у складу са циљевима УТП директиве.	Није прихваћено. Обавеза закључивања уговора у писаној форми је апсолутна и независна од воље или захтева уговорних страна. Овакво решење је директно засновано на Директиви (ЕУ) 2019/633 и има за циљ да спречи ситуације у којима снабдевач, због страха од прекида сарадње, не сме да инсистира на писаној потврди услова пословања. Увођењем предложене допуне, снабдевач би остао невољан да захтева писани уговор, чиме би се озаконио неформални притисак и потпуно обесмислила сврха закона, односно заштита слабије стране кроз правну сигурност и документованост односа.

		<u>Члан 4. став 8.</u> Брисање одредбе. Алтернативно, дефинисати законом појам значајне преговарачке моћи. Предлог да кључни правни стандарди, као што је у овом закону „преговарачка моћ“, буду одређени законом.	Није прихваћено. Иако предлог долази из потребе за већом правном сигурношћу, он занемарује динамичну природу тржишта коју овај закон треба да регулише. Нацрт закона већ садржи прецизну дефиницију значајне преговарачке моћи кроз систем унакрсних категорија укупног годишњег прихода, чиме је испуњен захтев за правном сигурношћу. Улога упутства Комисије није да дефинише нове стандарде, већ да пружи методолошка појашњења за примену законских одредби у пракси, што је у складу са европским стандардима регулаторног надзора. Брисање ових одредби или пренормирање закона техничким детаљима онемогућило би Комисију да брзо реагује на промене у тржишној динамици и структуру ланца снабдевања.
		<u>Члан 5. став 2.</u> Брисање одредбе. Алтернативно, дефинисати законом појам непоштене трговачке праксе Предлог да кључни правни стандарди, као што је у овом закону „непоштена трговачка пракса“, буду одређени законом.	Није прихваћено. Чланом 15. став 4. Закона о државној управи је предвиђено да се Упутством одређује начин на који органи државне управе и имаоци јавних овлашћења извршавају поједине одредбе закона или другог прописа. Став 6. наведеног члана прописује објаву Упутства у Службеном гласнику чиме се омогућава правна сигурност.

		<u>Члан 6. став 1. тачка 10)</u> 10) условљавање снабдевача достављањем инструмента осигурања ОБЕЗБЕЂЕЊА за преузети репроматеријал а да купац нема обавезу издавања осигурања ОБЕЗБЕЂЕЊА за преузете а неплаћене пољопривредне и прехранбене производе. Сматрамо да израз „осигурање“ треба јасно дефинисати или заменити изразом „обезбеђење“, ако је то била намера законодавца. Такође, треба прецизирати и обавезу купца у смислу за шта купац треба да гарантује. Имајући у виду да је искоришћен израз „неплаћене“, склони смо тумачењу да се ради о гаранцији плаћања. Најзад, није јасно коме купац има обавезу да „изда осигурање за преузете а неплаћене производе“ или „гаранцију (за случај да је наше тумачење исправно и да се ради о гаранцији плаћања), да ли снабдевачу или свом купцу даље у ланцу снабдевања? <u>Члан 8. став 1.</u> Забрањена је свака комерцијална одмазда или претња одмаздом купца упућена према снабдевачу СА ЦИЉЕМ ДА СЕ СНАБДЕВАЧ ПРИНУДИ ДА НЕ користи своја уговорена права, а нарочито ако се односи на: 1) уклањање производа снабдевача из понуде купца (излиставање); 2) смањење наручене количине или учесталости поруџбина; 3) обустава или ограничење пружања услуга које купац иначе пружа снабдевачу у оквиру пословног односа, као што су услуге маркетинга, промоције или истакнутог излагања производа, 4) други облици одмазде. Одмазда из става 1. овог члана сматра се посебно тешком непоштеном трговачком праксом. Потребно је језичко прецизирање. Одредба је нејасна, делује да било која комерцијално оправдана радња (нпр. излиставање производа за којим нема више потражње у складу са условима из уговора) конституише комерцијалну одмазду, јер обе уговорне стране увек користе своја уговорна права. Комерцијална одмазда треба да постоји онда када се снабдевач онемогућава да користи своја уговорна права, или онда када наступа као последица зато што је снабдевач искористио своја уговорна права.	Коментар је прихваћен. Одредба гласи: „11) условљавање снабдевача достављањем инструмента обезбеђења за преузети репроматеријал а да купац нема обавезу издавања обезбеђења за преузете а неплаћене пољопривредне и прехранбене производе;“ Није прихваћено. Одредба је допунски појашњена, на следећи начин: „Забрањен је сваки облик комерцијалне одмазде или претње одмаздом купца упућена према снабдевачу због тога што користи своја уговорна или законска права и обавезе односно ако је одбио да прихвати формалне или неформалне понуде и услове купца, а нарочито ако се одмазда односи на: 1) уклањање производа снабдевача из понуде или акција купца, 2) смањење наручене количине или учесталости наруџбина или одлагање са прихватом, пријемом и обрадом наруџбина или производа, 3) обуставу, ограничење или прекид пружања услуга које купац иначе пружа снабдевачу у оквиру пословног односа, као што су услуге маркетинга, промоције или додатног излагања производа,
--	--	--	--

			4) други облици одмазде који могу непосредно утицати на пословање снабдевача. Под претњом одмаздом из става 1. овог члана сматра се и свака изјава, чињење или нечињење купца, којим се снабдевачу, изричито или имплицитно, указује на последицу у ситуацији ако снабдевач искористи своја права или ако одбије да прихвати одређене услове. Одмазда из става 1. овог члана сматра се посебно тешком непоштеном трговачком праксом.
		<u>Члан 44.</u> Потребно је у закону направити разлику између непоштених трговачких пракси које у увек забрањене из члана 6. и условно забрањених непоштених трговачких пракси како би се остварила пропорционалност, правичност, предвидивост и одвраћајуће дејства мера заштите од непоштених трговачких пракси прописаних законом.	Коментар је прихваћен. Одредба гласи: „Основни износ одређује се у односу на остварени укупни годишњи приход странке у поступку оствареног на територији Републике Србије, у години која претходи години покретања поступка и износи: (1) 0.1% за праксе из члана 7. овог закона; (2) 0.2% за праксе из члана 6. и 8. овог закона.“
		<u>Члан 58.</u> Сваки субјекат у ланцу снабдевања производима из овог закона, дужан је да своје опште услове пословања, уговоре, интерне смернице и праксу усклади са одредбама овог закона најкасније у року од четири месеца ШЕСТ МЕСЕЦИ од дана ступања на снагу. Потребно је прописати дужи рок за усклађивање са одредбама Закона и прилагођавања пословања.	Није прихваћено. Рок од четири месеца за усклађивање постојећих уговора је адекватан и одмерен тако да пружи довољно времена за измену уговорних одредби, а да истовремено спречи даље наношење економске штете снабдевачима. С обзиром на то да су Нацрт закона и основна начела Директиве (ЕУ) 2019/633 већ дуго позната јавности кроз јавне расправе, учесници на тржишту су имали довољно времена да се упознају са будућим обавезама

Начелна примедба	ДИС	Закон о трговачким праксама треба да обезбеди ефикасну заштиту слабије уговорне стране, уз истовремено очување принципа слободе уговарања и равноправности уговорних страна. Примена закона не сме доводити до непотребног ограничења легитимних пословних одлука, јер то може створити правну несигурност и утицати на предвидљивост тржишних односа. Закон о трговачким праксама показује значај системски недостатак јер Комисија за заштиту конкуренције истовремено спроводи истрагу и доноси одлуку о кршењу закона, што доводи до конфликта улога. Овакав модел крши основне принципе права, као што су принцип непристрасности и раздвајања функција истражног и судског органа, те стога закон није у потпуности усклађен с демократским и правним стандардима.	
		<u>Члан 2.</u> Ограничава слободу уговарања и равноправност страна, у супротности с чл. 10. и 11. Закона о облигационим односима. Додати одредбу да се Закон примењује као <i>lex specialis</i> само за дефинисане непоштене трговачке праксе, уз очување слободе уговарања у осталим сегментима.	Није прихваћено. Овај закон се примењује без обзира на то којим се прописом уређује уговарање између правних лица или изабраног права у уговору између купаца и снабдевача. Примена одредаба других прописа не искључује нити ограничава непосредну примену одредаба овог закона. Наведено је у складу са чланом 3.4. Директиве 2019/633 „Member States shall ensure that the prohibitions laid down in paragraphs 1 and 2 constitute overriding mandatory provisions which are applicable to any situation falling within the scope of those prohibitions, irrespective of the law that would otherwise be applicable to the supply agreement between the parties.“
		<u>Члан 6. став 1. и 2.</u> Аутоматски рокови плаћања 30/60 дана не узимају у обзир различите пословне моделе. Дозволити уговарање другачијих рокова уз обострану сагласност, са јасно дефинисаним условима.	Није прихваћено. Одредба је императивна, а Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама се свакако примењује у свим осталим ситуацијама односно на све производе који нису прехранбени и пољопривредни производи.
		<u>Члан 6. став 8.</u>	Није прихваћено. Одредба гласи: „9) захтева, уговара или

		Купац губи могућност да осигура снабдевање нових објеката по својим потребама без договора са добављачем. Обрисати овај део.	наплаћује накнаду снабдевачу за трошкове особља купца, укључујући, али не ограничавајући се на, трошкове за опремање, уређење, одржавање простора на којима се продају његови производи, реорганизације асортимана или рутинског одржавања, осим ако је у питању додатна услуга коју снабдевач захтева и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима;“ и у целости кореспондира члану 3.2.1.ф. Директиве 2019/633 „the buyer charges the supplier for staff for fitting-out premises used for the sale of the supplier's products.
		<u>Члан 8.</u> Дефиниција комерцијалне одмазде је превише широка, може обухватити легитимне пословне одлуке (измена асортимана, количина, услуга). Комерцијална одмазда да се односи само на неоправдано и дискриминаторно поступање; легитимне одлуке засноване на тржишним критеријумима изузети.	Одредба је прецизирана на следећи начин: Забрањен је сваки облик комерцијалне одмазде или претње одмаздом купца упућена према снабдевачу због тога што користи своја уговорна или законска права и обавезе односно ако је одбио да прихвати формалне или неформалне понуде и услове купца, а нарочито ако се одмазда односи на: 1) уклањање производа снабдевача из понуде или акција купца, 2) смањење наручене количине или учесталости наруџбина или одлагање са прихватом, пријемом и обрадом наруџбина или производа, 3) обуставу, ограничење или прекид пружања услуга које купац иначе пружа снабдевачу у оквиру пословног односа, као што су услуге маркетинга, промоције или додатног излагања производа,

			4) други облици одмазде који могу непосредно утицати на пословање снабдевача. Под претњом одмаздом из става 1. овог члана сматра се и свака изјава, чињење или нечињење купца, којим се снабдевачу, изричито или имплицитно, указује на последицу у ситуацији ако снабдевач искористи своја права или ако одбије да прихвати одређене услове. Одмазда из става 1. овог члана сматра се посебно тешком непоштеном трговачком праксом.
		<u>Члан 3, 52, 53.</u> Широка надлежност Тржишне инспекције може довести до формализма и правне несигурности. Ограничити надлежност на сустанцијалне неправилности, прецизирати критеријуме контроле.	Није прихваћено. Упоредна пракса указује да су наведене околности препознате чак и као непоштене трговинске праксе.
		<u>Члан 20.</u> Низак праг доказивања ризикује злоупотребу иницијативе. Увести механизам претходне процене основаности и дефинисати минимални стандард доказа.	Није прихваћено. Чланом 21. и 22. је ближе разрађена садржина и поступање Комисије по иницијативи. Нацртом закона је прописана могућност подношења иницијативе и да се вршти провера пре покретања поступка. Подношење пријаве не значи нужно покретање поступка.
		<u>Члан 23.</u> Појам „одлучујући докази“ није презициран, ризик од неправилних пријава. Дефинисати минимални стандард доказа, прописати проверу пре покретања поступка.	Одредба је допунски прецизирана на следећи начин: „Под одлучујућим доказима из става 1. подразумевају се кључне информације, подаци и други докази које Комисија није поседовала, а који су од суштинске важности и значајне доказне вредности, односно одлучујући за утврђивање постојања забрањене непоштене праксе.“

		<u>Члан 33. став 2. тачка 5.</u> Овлашћење за запечаћивање просторија до 72 сата је прекомерно. Уклонити или ограничити ову меру да не нарушава нормално пословање.	Није прихваћено. Наведене околности нису правило, већ изузетак, сходно чему су врло ретке ситуације које захтевају употребу овог рока.
		<u>Члан 36. став 1.</u> Став 1. нема смисла, непотпуна реченица. Исправити текст и прецизно дефинисати заштићене податке.	Одредба је прецизирана и гласи: „За податке који су достављени, прикупљени или стављени на увид Комисији, који имају својство пословне тајне или пословно осетљивог податка (поверљив податак), чијим би објављивањем, стављањем на увид другим лицима, могла да наступи значајна штета за лица којима припадају ти подаци или на које се односе, или би се тиме угрозио, омео или отежао поступак пред Комисијом, може се одредити заштита.“
		<u>Члан 44. став 5.</u> Казна 0,1% годишњег прихода без узимања у обзир тежине повреде може бити непропорционална. Увести распон казни и узети у обзир тежину и трајање повреде.	Коментар је прихваћен. Уведена су два нивоа казни. Одредба гласи: „Основни износ одређује се у односу на остварени укупни годишњи приход странке у поступку оствареног на територији Републике Србије, у години која претходи години покретања поступка и износи: (1) 0.1% за праксе из члана 7. овог закона; (2) 0.2% за праксе из члана 6. и 8. овог закона.“
		<u>Члан 48. став 2.</u> Немогућност накнаде трошкова за странку у поступку по службеној дужности, чак и ако је поступак повољан. Омогућити накнаду трошкова странке-купца у случају повољног исхода.	Није прихваћено.

		<u>Члан 50.</u> Могућа репутациона штета пре правоснажне одлуке. Ограничити објављивање података до доношења коначне одлуке.	Није прихваћено. Наведена околност је у целости у складу са чланом 10.1. Директиве 2019/633 “Member States shall ensure that their enforcement authorities publish an annual report about their activities falling within the scope of this Directive, which shall, inter alia, state the number of complaints received and the number of investigations opened or closed during the previous year. For each closed investigation, the report shall contain a summary description of the matter, the outcome of the investigation and, where applicable, the decision taken, subject to the confidentiality requirements laid down in Article 5(3).
		<u>Члан 58.</u> Рок од 4 месеца за усаглашавање пословања није довољно за велике субјекте са великим бројем уговорних односа. Продужити рок на 6-12 месеци и регулисати шта се дешава ако странке не постигну договор, да ли постоји могућност раскида уговора.	Није прихваћено. Рок од четири месеца за усклађивање постојећих уговора је адекватан и одмерен тако да пружи довољно времена за измену уговорних одредби, а да истовремено спречи даље наношење економске штете снабдевачима. С обзиром на то да су нацрт закона и основна начела Директиве (ЕУ) 2019/633 већ дуго позната јавности кроз јавне расправе, учесници на тржишту су имали довољно времена да се упознају са будућим обавезама

Начелна примедба	Тамара Мандић	У складу са чланом 3. Директиве (ЕУ) 2019/633 о непоштеним трговачким праксама у односима између предузећа у ланцу снабдевања пољопривредним и прехранбеним производима, став 1, наведена је следећа обавезна забрана: "Member States shall ensure that at least all the following unfair trading practices are prohibited: (...) the buyer requires payments from the supplier that are not related to the sale of the agricultural and food products of the supplier." Сматрамо да је неопходно да се <u>у члан 6.</u> Нацрта закона уврсти наведена пракса у оквиру црне листа, на следећи начин: "забрањено је да купац захтева од добављача било каква плаћања која нису у вези са продајом пољопривредних и прехранбених производа тог добављача."	Коментар је прихваћен. Додата је одредба која гласи: "5) захтевање плаћања од снабдевача која нису у вези са продајом тих производа снабдевача;"
		Такође, сматрамо да је у <u>члану 41. став 1.</u> Нацрта закона неопходно избрисати први део реченице " У поступку испитивања непоштене трговачке праксе" из разлога што се мера из тачке 5) овог става не односи на поступак испитивања непоштене трговачке праксе.	Коментар је прихваћен.
Начелна примедба	Богољуб Војиновић	Члан 7. који се односи на Сиву листу, став први тачка 2, која се односи на складиштење, излагање, улиставање, није прецизно написана и ствара различита тумачења па тиме и простор за различиту примену, због чега постоји потреба да се прецизира како би се отклониле могуће злоупотребе.	Коментар је прихваћен. Одредба сада гласи: "Ако се не докаже другачије, непоштене трговачке праксе постоје ако купац: 1) враћа снабдевачу непродате пољопривредне и прехранбене производе, а да не плати те непродате производе, осим ако је: (1) предмет уговора производ који снабдевач први пут испоручује купцу а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе; (2) предмет уговора производ за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;

		Члан 44 став 5. који се односи на висини која се одређује у виду Мере заштите од непоштене трговачке праксе и која је одређена на 0,1% од оствареног годишњег прихода купца је адекватна по величини али само да нисте предвидели никаква умањења која ће се по правилу примењивати и чиме ће износ значајно бити смањен. Због тога предлажем да се тај износ повећа на 0,2% јер се тим износом постиже права сврха кажњавања и одвраћање од непоштеног понашања. Када се на тај износ примени умањење због "доброг понашања" код највећих трговаца ћемо имати наплаћене казне које ће бити и милион евра, што је прави одвраћајући ефекат закона.	Коментар је прихваћен. Одредба гласи: „Основни износ одређује се у односу на остварени укупни годишњи приход странке у поступку оствареног на територији Републике Србије, у години која претходи години покретања поступка и износи: (1) 0.1% за праксе из члана 7. овог закона; (2) 0.2% за праксе из члана 6. и 8. овог закона.“
		Члан 23. став четврти који се односи на висину награде за узбуњивача, би се у случају прихватања коментара датог у члану 44. став 5. требао да се умањи на 0,5% а можда и на 0,3%. Узбуњивач треба да буде охрабрен да пријављује непоштене праксе уз евентуално покривање ризика којем се излаже, а не вид злоупотребе података до којих је дошао у раду код трговца и евентуалне освете зато што му нпр. није одобрио годишњи одмор.	Коментар прихваћен. Награда узбуњивачу је умањена на 5%.
		Члан 55. који се односи на казнене одредбе које може да изрекне тржишни инспектор су мале јер се односе границе одређене Законом о прекршајима. Потребно је омогућити инспекцији да може да изрекне прекршајни налог када је несумњиво да трговац није закључио уговор, или није издао фактуру или доставницу, што је нешто што се одмах може видети у самој контроли, а не да се упућује на прекршајни суд на коме трговац може да прође са опоменом уз образложење да је нов закон и нова пракса у примени па да због тога није разумео да треба да закључи уговор.	Коментар је прихваћен. Прекршајни налог је превиђен у следећим околностима: „Новчаном казном од 300.000,00 динара казниће се за прекршај правно лице ако: 1) не закључи уговор у складу у чланом 3. став 1. овог закона; 2) не изда рачуноводствену исправу на начин како је прописно у члану 3. став 5. овог закона; 3) не изда доставницу на начин како је прописано у члану 3. став 6. овог закона;“